

Collectering Oostkerke (Stad Damme)

Archeologisch vooronderzoek t.b.v. **Archeologienota ID16736**

Verslag van resultaten

Bureauonderzoek – 2020K217

Colofon

Opdrachtgever: Stad Damme

Titel: Collectering Oostkerke (Stad Damme)

Archeologisch vooronderzoek t.b.v. de Archeologienota ID16736-Verslag van
resultaten Bureauonderzoek (2020K217)

Status: definitief

Datum: 2 december 2020

Auteur: lic. D. Demey

Kaartvervaardiging: lic. D. Demey

Projectcode OE: 2020K217

Oudland projectcode: OORI-20

Erkend archeoloog: Dieter Demey (OE/ERK/Archeoloog/2017/00194)

Bewaarplaats documentatie: Oudland BV

Bevoegd gezag: agentschap Onroerend Erfgoed

Oudland BV

Fortbekeweg 11

8000 Koolkerke

telefoon: 0468/34 13 05

E-mail: info@oudland.be

© Oudland BV, 2020

Oudland aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

Oudland BV heeft in november 2020 een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd ten behoeve van het project *Collectering Oostkerke* in opdracht van Stad Damme. Het project beschrijft wegenis- en rioleringswerken tussen het Leopoldkanaal en de Damse Vaart, in en rond de dorpskern van Oostkerke. Het archeologisch vooronderzoek bestond uit een bureauonderzoek.

Onderhavige studie concludeert dat voor de delen van het plangebied ter hoogte van de Heitegemstraat en Sint-Guthagostraat een lage archeologische verwachting geldt. Voor de delen van het plangebied ter hoogte van de Zuidbroekstraat, Sint-Kwintensstraat, Processieweg, Hoekestraat en Monnikeredestraat geldt een hoge archeologische verwachting: de kans op het voorkomen van behoudswaardige archeologische resten binnen de geplande werken wordt er hoog geacht.

Specifiek wordt verwezen naar de geregistreerde vindplaatsen CAI ID70098 en ID72045 die in het *Dorpscentrum* van Oostkerke resten beschrijven van de middeleeuwse stad (bewoning, wegennet en kerkhof). Oostkerke vormt één van de oudste middeleeuwse woonkernen binnen de Zwinstreek maar is tot heden nauwelijks onderzocht of begrepen. De enige opgravingen die er plaatsvonden dateren uit 1956-1957 en beperkten zich tot de oostrand van de Sint-Kwintenskerk. CAI ID72018 beschrijft de resten van een leprozerie grenzend aan de *Hoekestraat*, op de rand van de middeleeuwse stad. Informatie relevant voor de *Monnikeredestraat* wordt beschreven in de CAI ID71895, ID72112 en ID72034 én nog meest recent in diverse publicaties over het onderzoek naar dit verdwenen middeleeuwse havenstadje binnen het Zwinproject, d.i. het onderzoeksproject naar het middeleeuws Brugge en zijn voorhavens van de *Historical Archaeology Research Group* (HARG) van de UGent.

Met het bureauonderzoek is de inventarisatieopdracht van het archeologisch vooronderzoek maximaal gerealiseerd en is de veiligstelling van eventueel aanwezig waardevol archeologisch erfgoed binnen het plangebied zo goed als mogelijk gegarandeerd. Vanwege de specifieke aard van het plangebied (verhard, openbare weg) is aanvullend archeologisch vooronderzoek moeilijk uitvoerbaar. Bovendien geldt dat voor lineaire plangebieden aanvullend archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem weinig representatief is. Omdat de verwachte archeologische resten tot heden enkel globaal zijn gelokaliseerd en omdat in situ bewaring ervan binnen de geplande werken onrealistisch is, wordt een archeologische opgraving aanbevolen in de delen van het plangebied met een hoge archeologische verwachting: ter hoogte van de Zuidbroekstraat, de Sint-Kwintensstraat, de Processieweg, de Hoekestraat en de Monnikeredestraat.

Inhoudsopgave

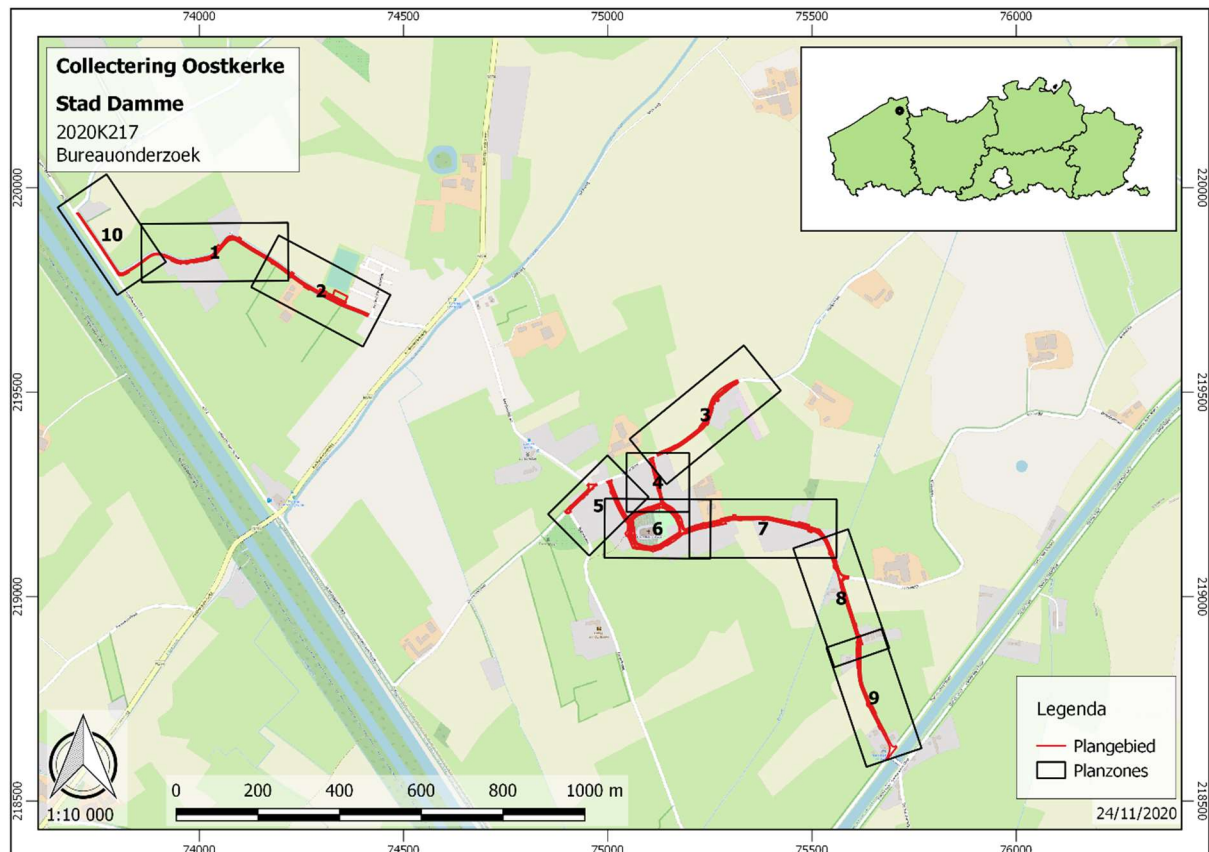
Samenvatting.....	3
Inhoudsopgave	4
1 Inleiding	6
1.1 Administratieve gegevens	6
1.2 Algemeen.....	8
1.2.1 Aanleiding.....	8
1.2.2 Ruimtelijke situering.....	8
1.2.3 Huidige situatie plangebied.....	8
1.2.4 Archeologische voorkennis	8
1.2.5 Juridische context.....	8
1.2.6 Geplande werken	20
1.3 Opzet en onderzoeksopdracht	32
1.3.1 Opdracht.....	32
1.3.2 Opzet	32
1.4 Leeswijzer	32
2 Bureauonderzoek	33
2.1 Beschrijvend gedeelte	33
2.1.1 Administratieve gegevens	33
2.1.2 Onderzoeksopdracht	33
2.1.3 Strategie & werkwijze.....	34
2.2 Resultaten	35
2.2.1 Aardkundige gegevens	35
2.2.2 Historische situering.....	46
2.2.3 Historische kaarten.....	50
2.2.4 Archeologische gegevens	62
2.2.5 Verstoringshistoriek	69
2.2.6 Archeologische verwachting	69
2.3 Synthese en assessment.....	71
2.3.1 Synthese	71
2.3.2 Assessment.....	72
3 Bibliografie	73
3.1 Uitgegeven bronnen.....	73

3.2	Onuitgegeven bronnen	73
3.3	Geraadpleegde websites	73
4	Figurenlijst	74
5	Lijst van bijlagen	77

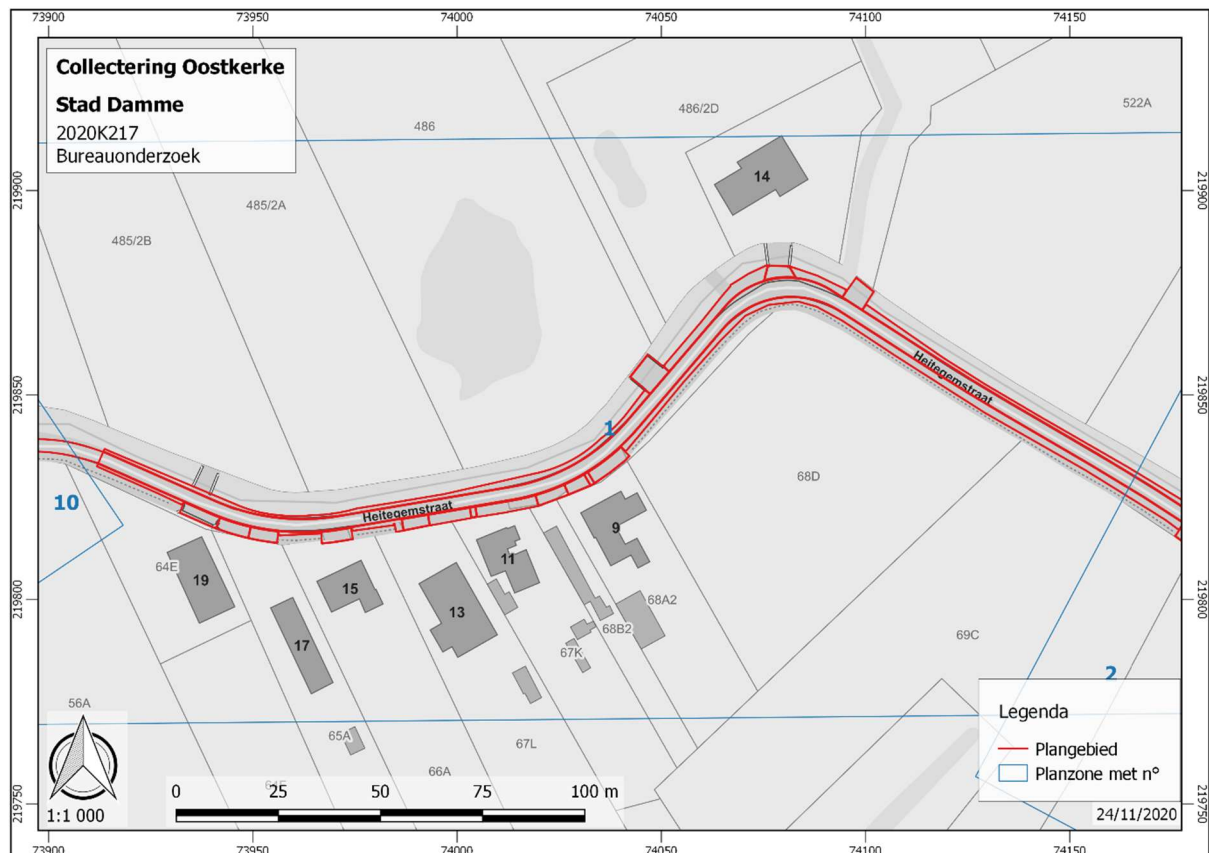
1 Inleiding

1.1 Administratieve gegevens

Archeologienota:	ID16736		
Nota:	-		
Projectcode Agentschap OE:	2020K217	bureauonderzoek	
Site code (intern gebruikt):	OORI-20		
Erkende archeoloog:	Dieter Demey (Oudland BV) OE/ERK/Archeoloog/2017/00194		
Locatie plangebied:	Provincie:	West-Vlaanderen	
	Gemeente:	Damme	
	Deelgemeente:	Oostkerke	
	Postcode:	8340	
	Adres:	Heitegemstraat, Zuidbroekstraat, Sint-Kwintensstraat, Parochieweg, Sint-Guthagostraat, Hoekestraat, Monnikeredestraat	
	Toponiem:	-	
	Kadastraal:	DAMME - AFDELING 3/OOSTKERKE, OD	
	Bounding Box:	ZW: X: 73700.4 Y: 218601.43	
		NO: X: 75707.7 Y: 219938.72	
Oppervlakte betrokken percelen:	24.027,34 m²		
Oppervlakte bodemingrepen:	24.027,34 m²		
Oppervlakte plangebied:	24.027,34 m²		
Oppervlakte onderzoeksgebied:	366.760 m²	bureauonderzoek	
Termijn uitvoering onderzoek:	20 november t.e.m. 30 november 2020		
Betrokken actoren:	Dieter Demey	veldwerkleider, erkend archeoloog	
Wetenschappelijke advisering:	Dieter Verwerft	(Raakvlak)	
	Prof. dr. Wim De Clercq	(UGent)	
	Dr. Jan Trachet	(UGent)	

Figuur 1: plangebied op een topografische laag (bron: openstreetmap.org)

Figuur 2: planzone 1 op kadasterplan (bron: geopunt.be)

1.2 Algemeen

1.2.1 Aanleiding

Oudland BV heeft in november 2020 een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd ten behoeve van het project *Collectering Oostkerke* in opdracht van Stad Damme. Het project beschrijft wegenis- en rioleringswerken tussen het Leopoldkanaal en de Damse Vaart, in en rond de dorpskern van Oostkerke. Start van de infrastructuurwerken is voorzien in de tweede helft van 2021.

1.2.2 Ruimtelijke situering

Het plangebied is gelegen in het noorden van de provincie West-Vlaanderen. Het plangebied loopt door de historische dorpskern van Oostkerke (op het Gewestplan woongebied met landelijk karakter, code 0102) en delen van het omgevende platteland beoosten het Leopoldkanaal (landschappelijk waardevol agrarisch gebied, codes 1604/0900). Als oostelijke grens geldt de oostelijke oever van de Damse Vaart (natuurgebied, code 0701). Het plangebied omvat (delen van) de *Heitegemstraat*, *Zuidbroekstraat*, *Sint-Kwintensstraat*, de *Processieweg*, de *Sint-Guthagostraat*, *Hoekestraat*, en *Monnikeredestraat* te Oostkerke, Damme. Het plangebied groepeerde 5 deelplangebieden, beschreven in 10 (ontwerp)planzones, te weten van west naar oost:

- *Heitegemstraat*, omvat de planzones 10, 1 en 2;
- *Zuidbroekstraat*, omvat deel van planzone 5;
- *Dorpscentrum Oostkerke*, omvat planzone 6 en 4 en deel van planzone 5;
- *Hoekestraat*, omvat planzones 3;
- *Monnikeredestraat*, omvat planzones 7, 8 en 9.

De totale gecombineerde oppervlakte van het plangebied bedraagt circa 24.027,34 m². Het gaat in alle gevallen om openbaar domein met als kadastrale omschrijving: DAMME - AFDELING 3/OOSTKERKE, OD.

1.2.3 Huidige situatie plangebied

Het plangebied valt samen met (delen van) de genoemde straten en aanbehorende voetpaden, opritten, groenzones en parkeerstroken. Het volledige plangebied interfereert met actueel, te vernieuwen riool dat is gelokaliseerd op de plannen *bestaande toestand* die het studie bureau SWECO ter beschikking stelde (cf. plannenbundel in bijlage). Het bodempeil van het bestaand riool is enkel bekend voor het deelplangebied *Dorpscentrum Oostkerke* middels het Totaal Rioolplan Damme Afdeling Oostkerke (bestaande toestand 1981). Algemeen kan gesteld dat het riool hier ondieper dan 135cm is geïnstalleerd.

Er is nog informatie beschikbaar gesteld over de locatie van kabels en overige leidingen die interfereren met het plangebied (evenwel geen informatie over dieptes). Er moet rekening gehouden met hoogspanningskabels, telecomcommunicatiekabels en waterleidingen. Het Kabel- en Leidingenportaal (KLIP) is voor deze studieopdracht niet geraadpleegd. Er is informatie beschikbaar over reeds uitgevoerd bodemonderzoek (diepsonderingen, grondboringen en elektrische diepsonderingen). Er wordt uitgegaan van afwezigheid van explosieven.

1.2.4 Archeologische voorkennis

De voorziene werken liggen niet binnen de contouren van een eerder vastgestelde archeologische zone. Binnen het plangebied beschrijft de CAI archeologische indicatoren maar geen bekende behoudswaardige vindplaatsen (cf. *infra*). Het plangebied was niet eerder onderwerp van archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem.¹

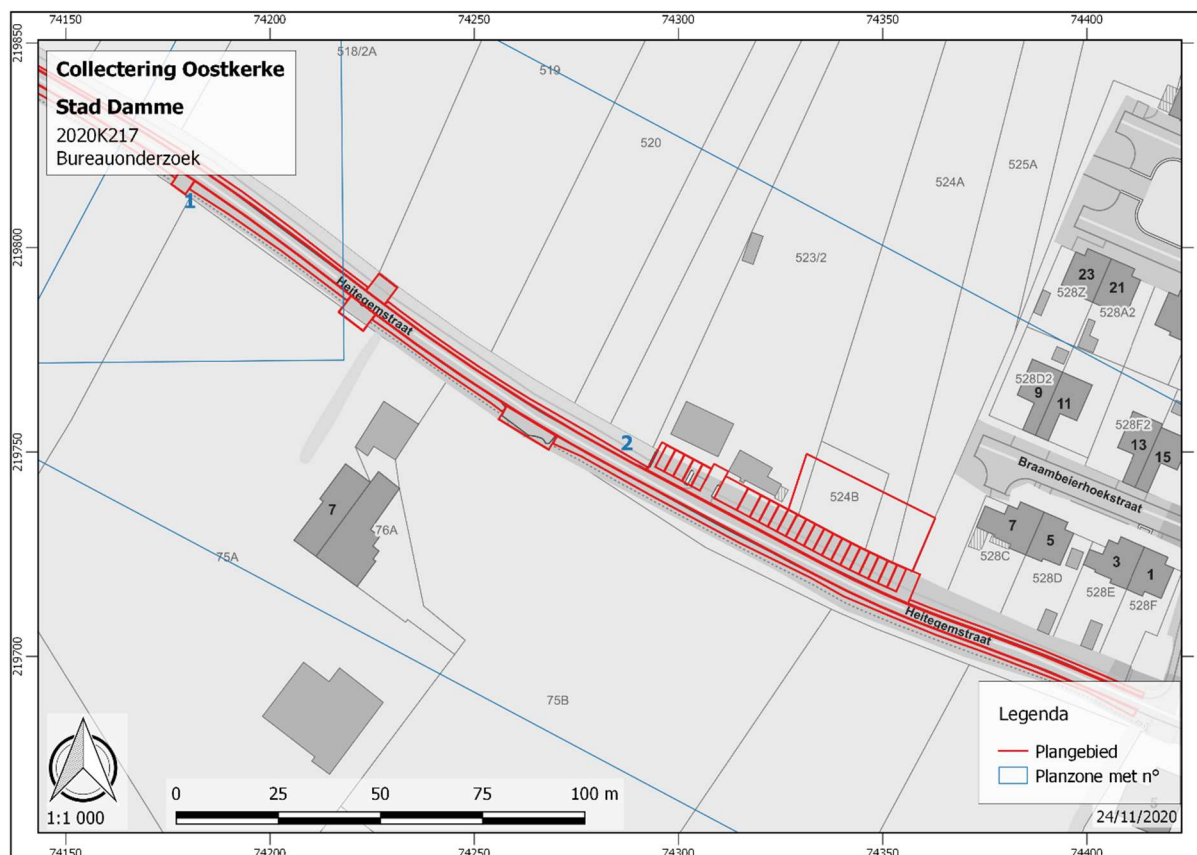
1.2.5 Juridische context

De voorziene inrichting omvat of faciliteert ingrepen in de bodem die mogelijk bedreigend zijn voor eventueel aanwezige archeologische resten. Ingevolge het Onroerend Erfgoeddecreet van 12 juli 2013 dient een archeologienota toegevoegd bij de aanvraag van de omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen. Onderhavige vergunningsaanvraag heeft immers betrekking op percelen met een totale

¹ <https://geo.onroenderfgoed.be>

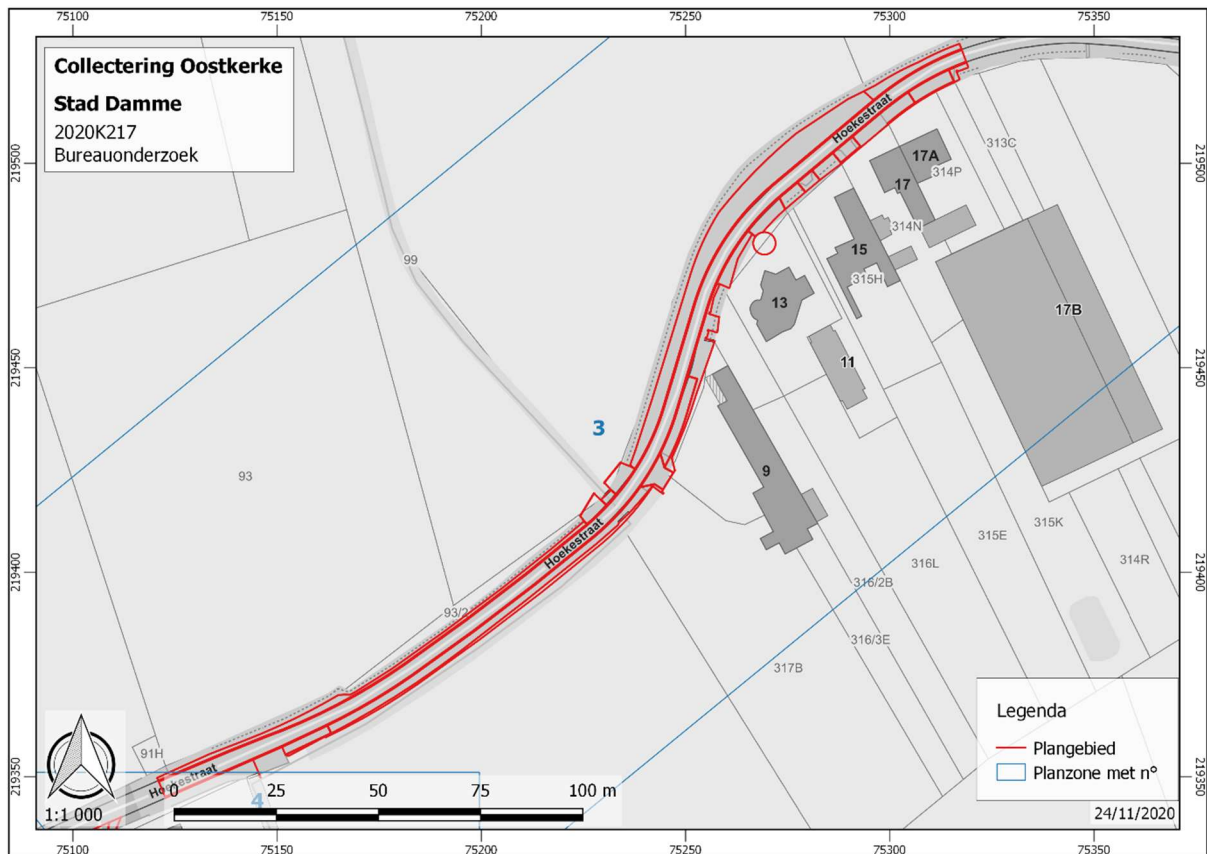
oppervlakte van 3.000 m² of meer. De voorziene werken liggen niet in een gebied zonder archeologisch erfgoed zoals deze zijn vastgesteld in het besluit van de administrateur-generaal van 22 mei 2018. De voorziene werken liggen niet binnen de contouren van een reeds gekende verstoorde zone. De voorziene werken liggen niet volledig binnen gabarit van bestaande lijninfrastructuur.²

Omdat een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem voorafgaand aan het aanvragen van de omgevingsvergunning economisch onwenselijk wordt geacht en mede vanwege de nog aanwezige verhardingen en lijninfrastructuur in het plangebied, is geopteerd voor de uitzonderingsprocedure waarbij een archeologienota wordt aangeleverd op basis van een bureauonderzoek. In dit bureauonderzoek wordt nagegaan of er in het plangebied een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of (gedeeltelijke) vrijgave mogelijk is.

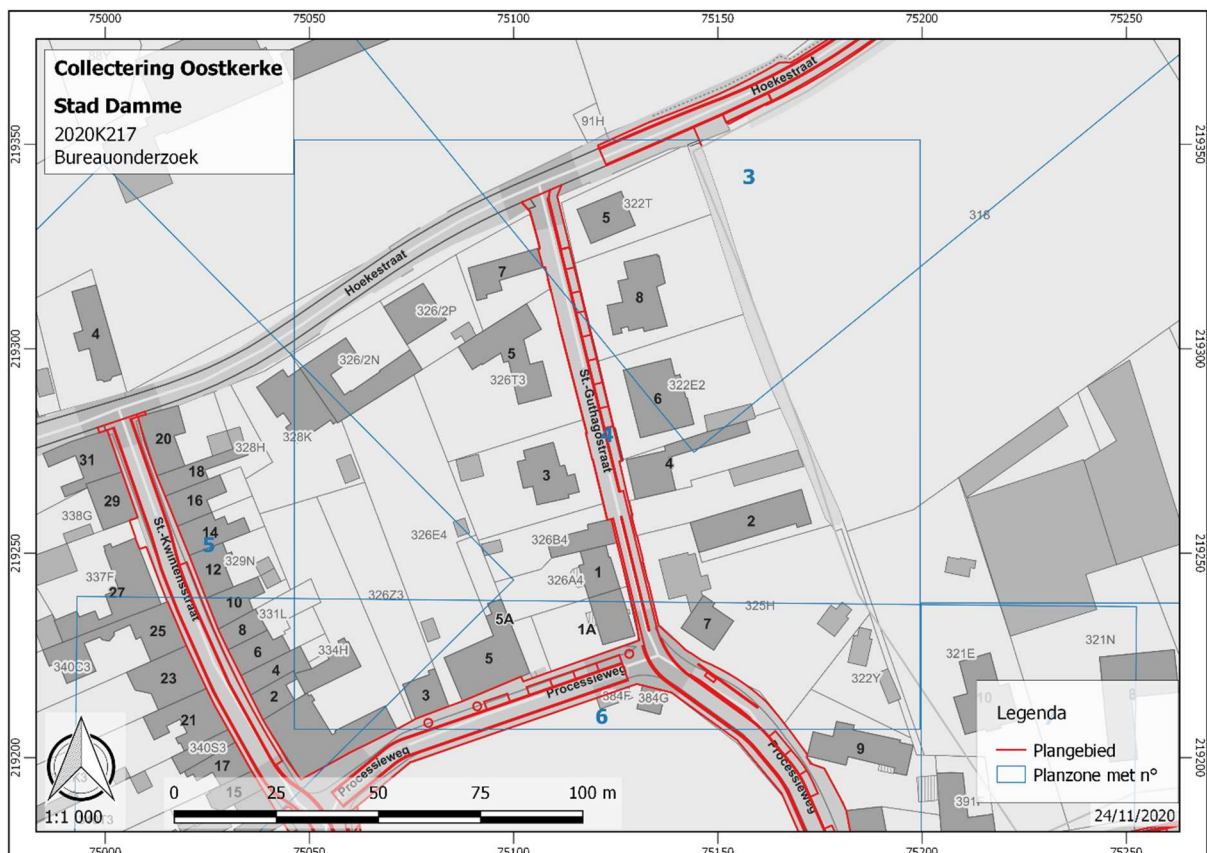

Figuur 3: planzone 2 op kadasterplan (bron: geopunt.be)

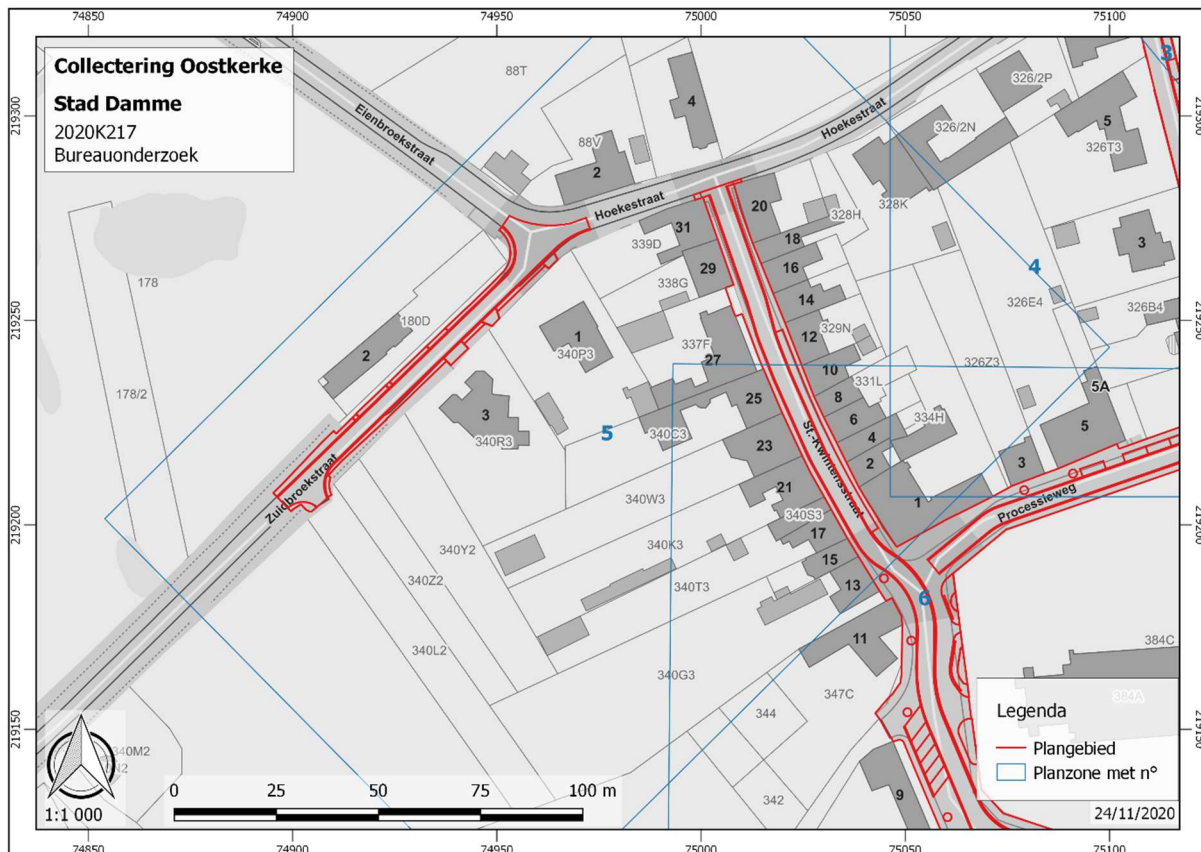
² <https://geo.onroenderfgoed.be>

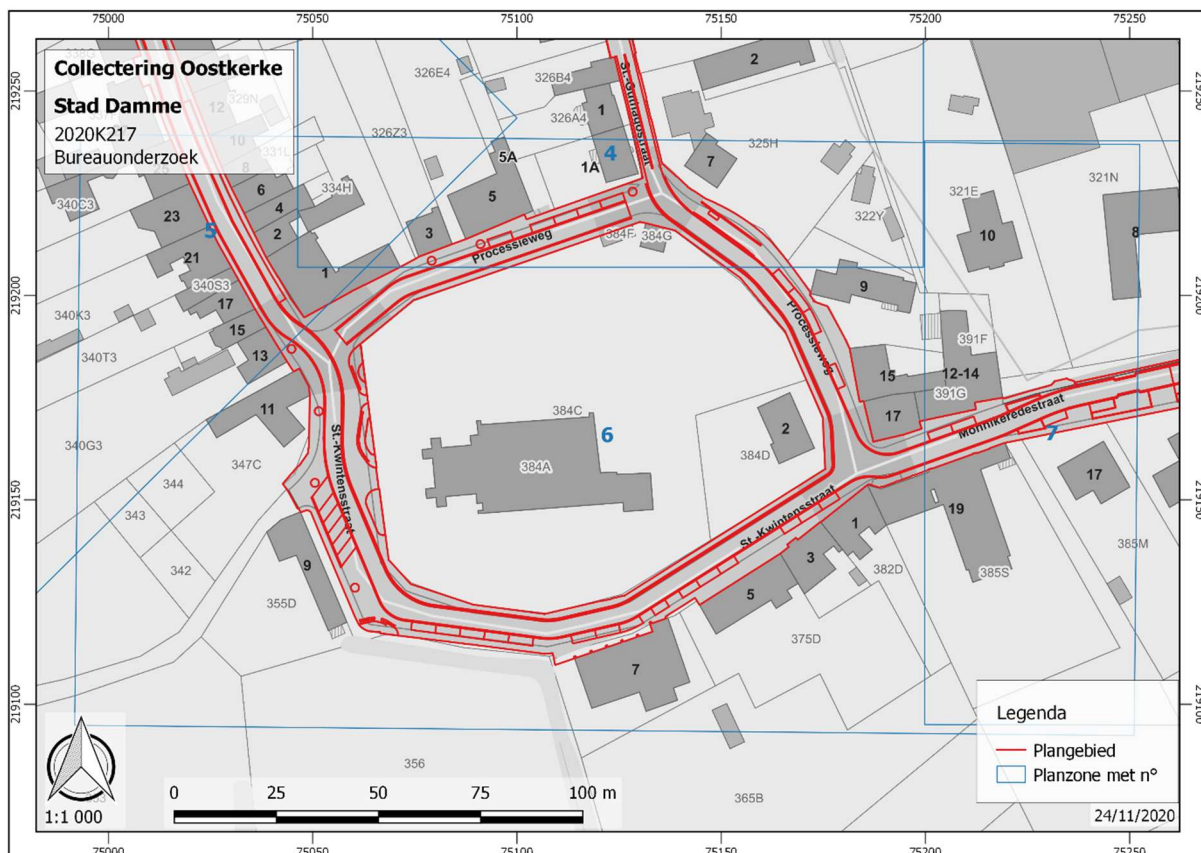
Figuur 4: planzone 3 op kadasterplan (bron: geopunt.be)

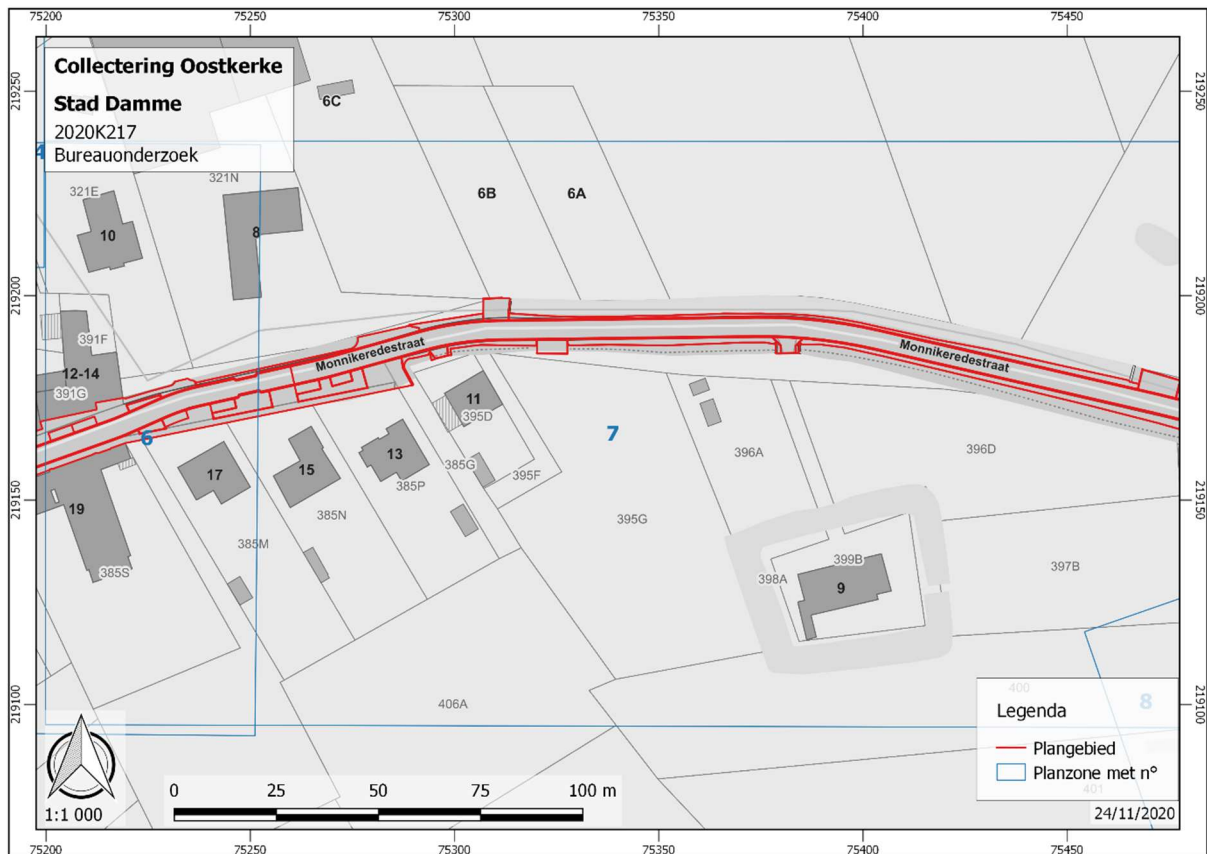
Figuur 5: planzone 4 op kadasterplan (bron: geopunt.be)

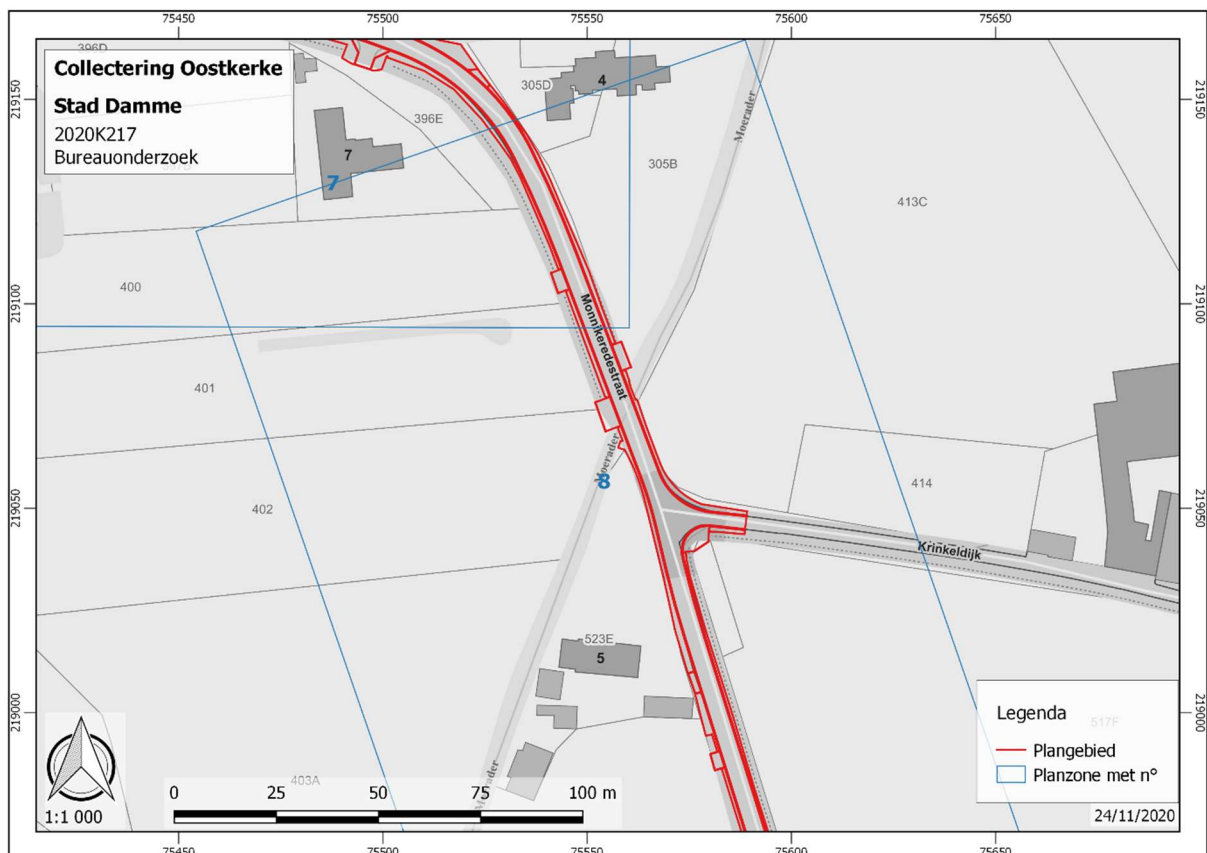
Figuur 6: planzone 5 op kadasterplan (bron: geopunt.be)

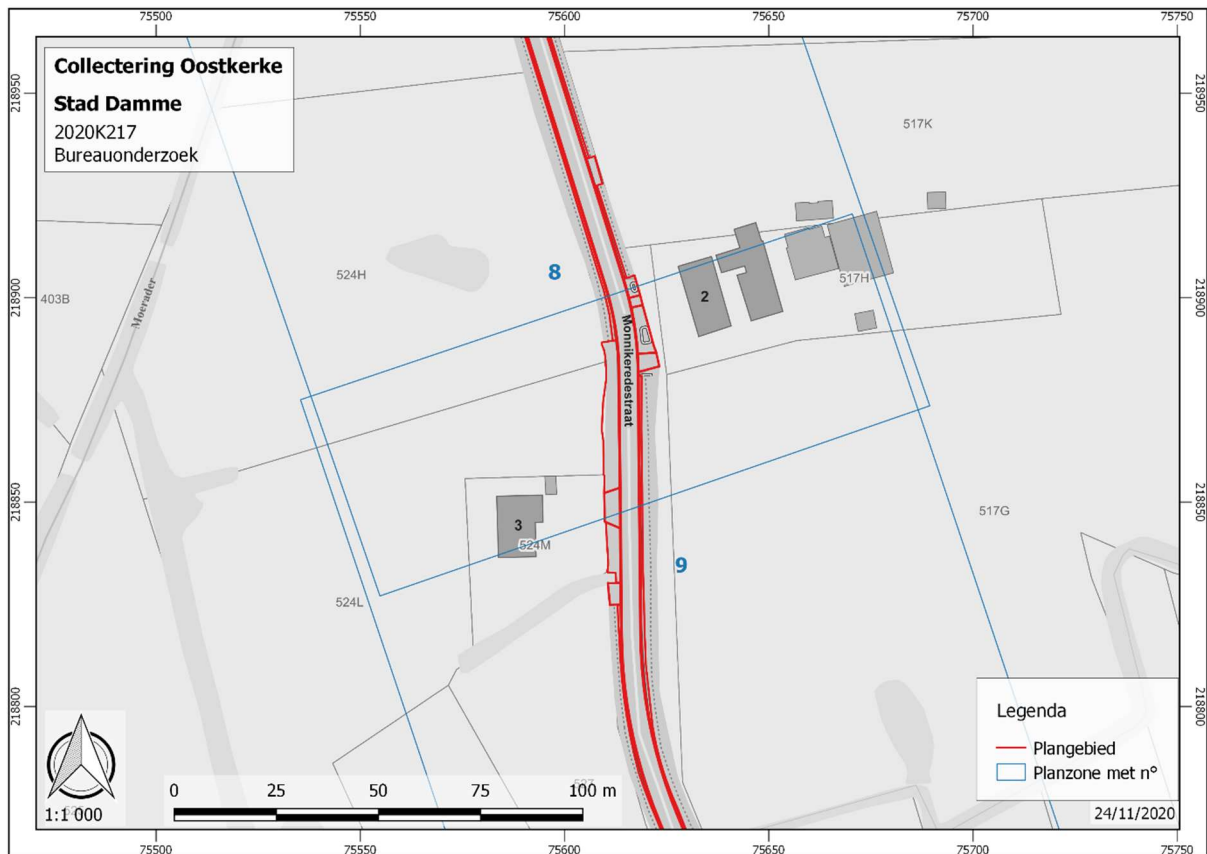
Figuur 7: planzone 6 op kadasterplan (bron: geopunt.be)

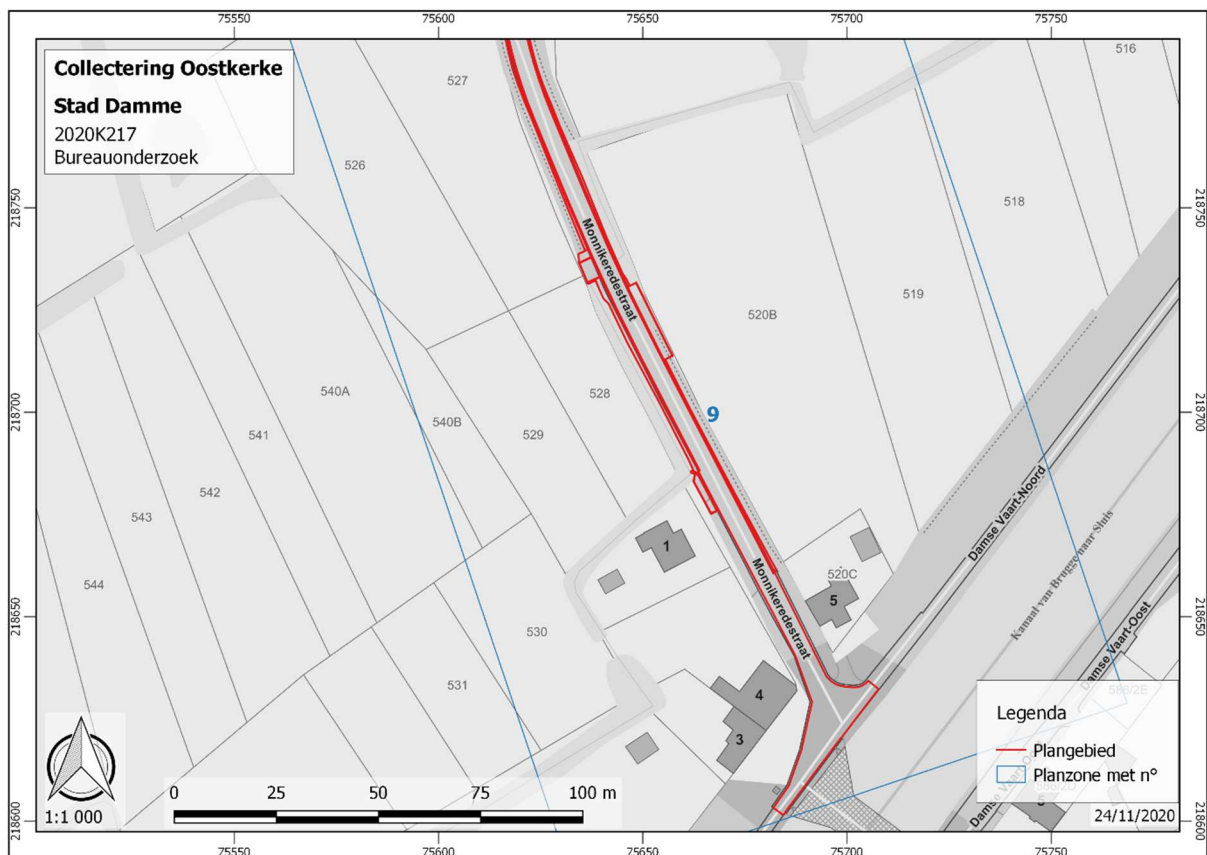
Figuur 8: planzone 7 op kadasterplan (bron: geopunt.be)

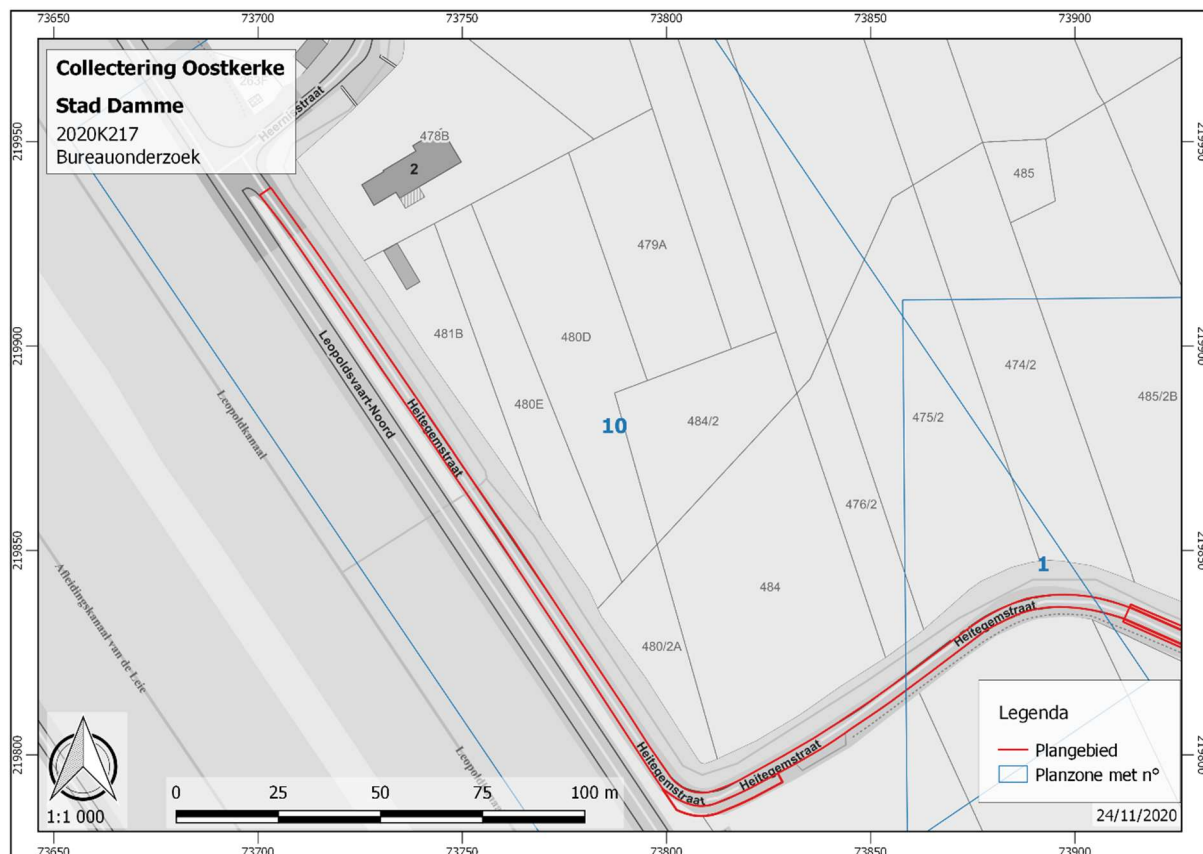
Figuur 9: planzone 8 op kadasterplan (bron: geopunt.be)

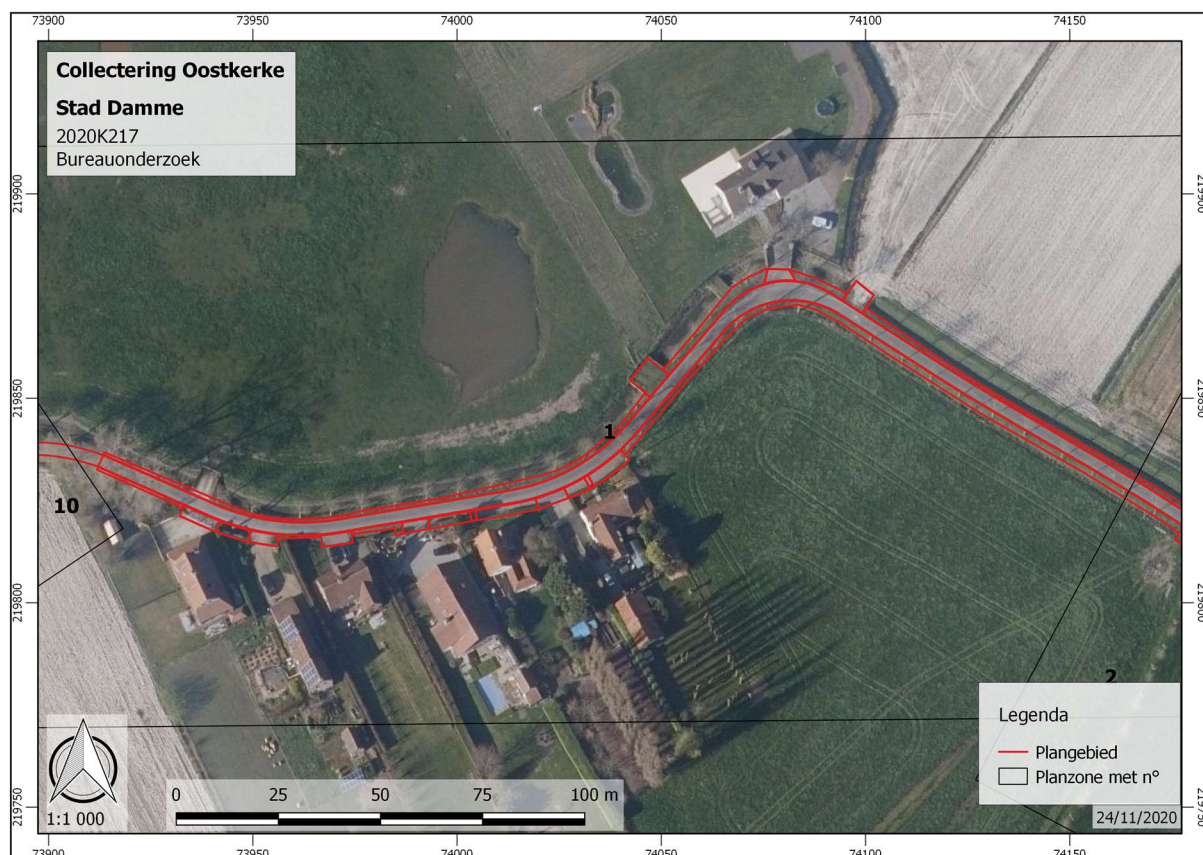
Figuur 10: planzone 9 noord op kadasterplan (bron: geopunt.be)

Figuur 11: planzone 9 zuid op kadasterplan (bron: geopunt.be)

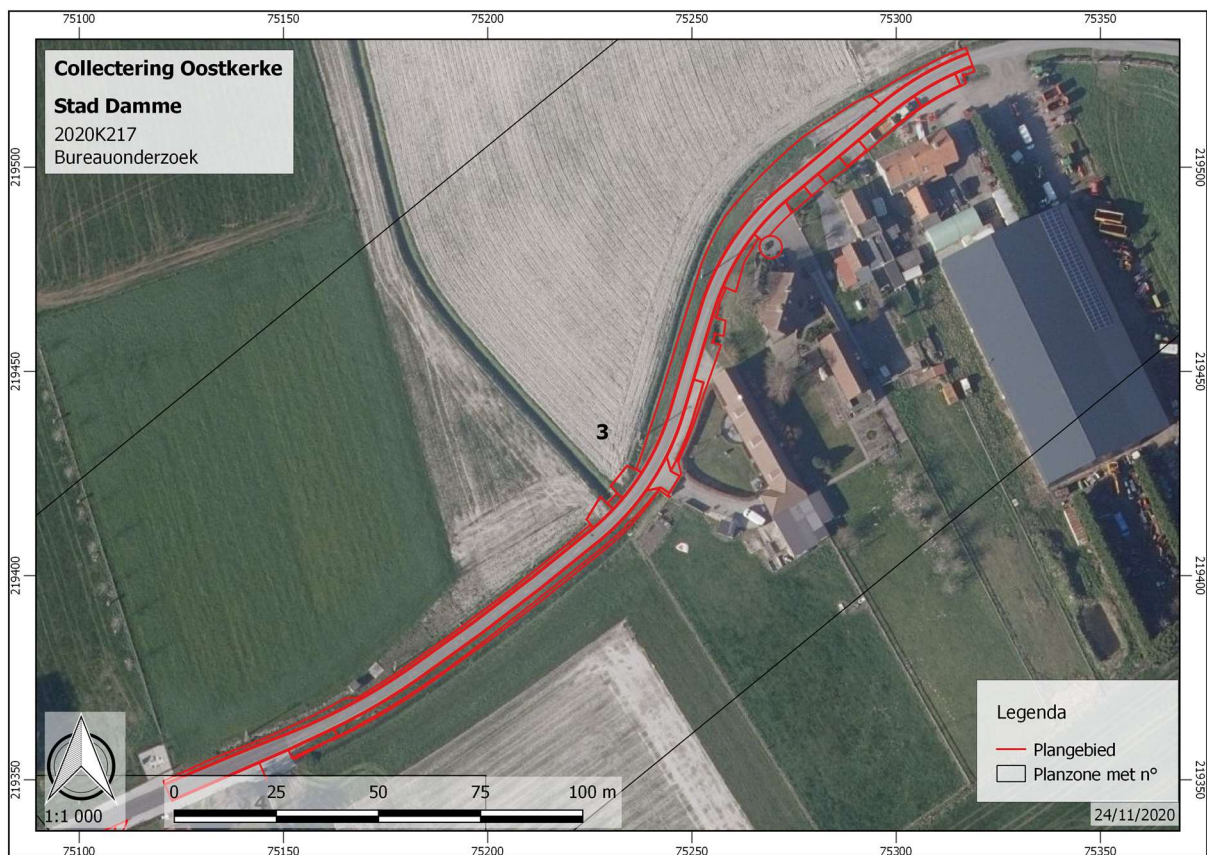
Figuur 12: planzone 10 op kadasterplan (bron: geopunt.be)

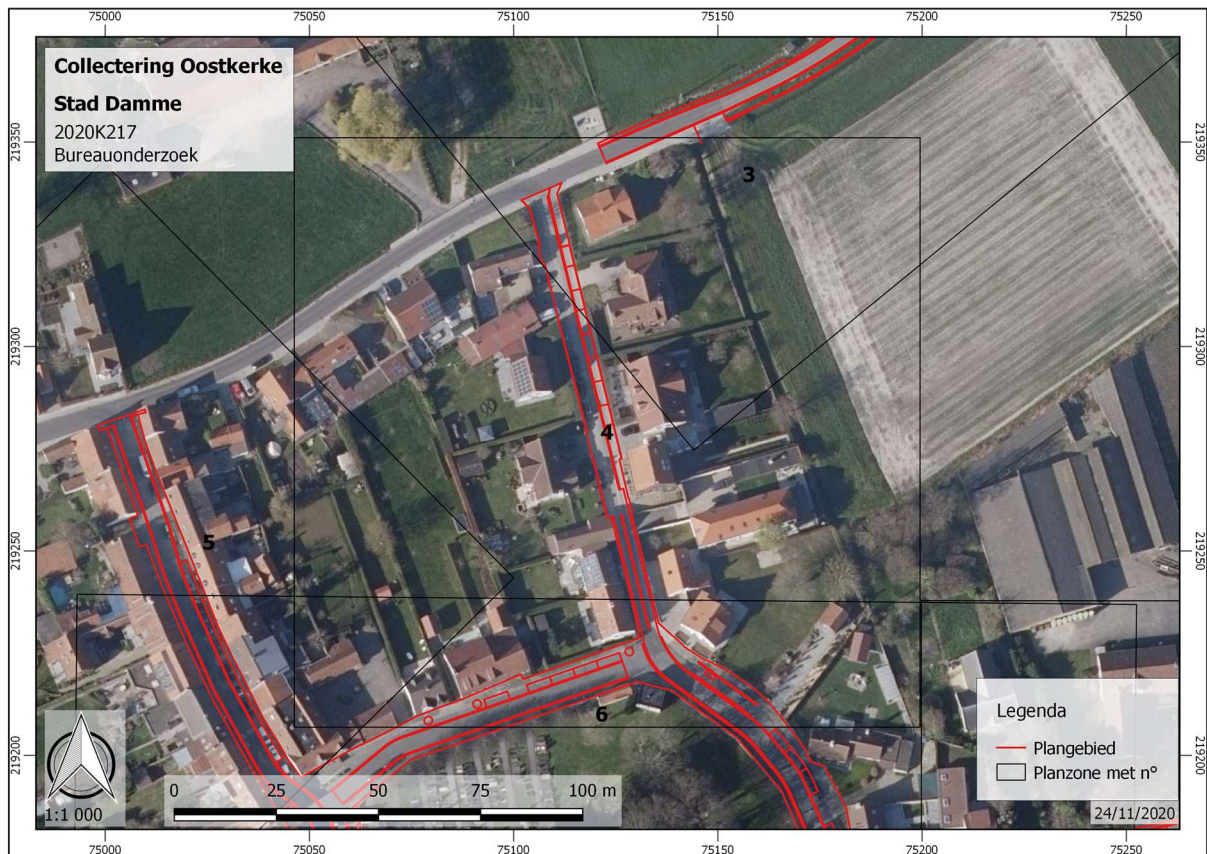
Figuur 13: planzone 1 op orthofoto maart 2020 (bron: geopunt.be)

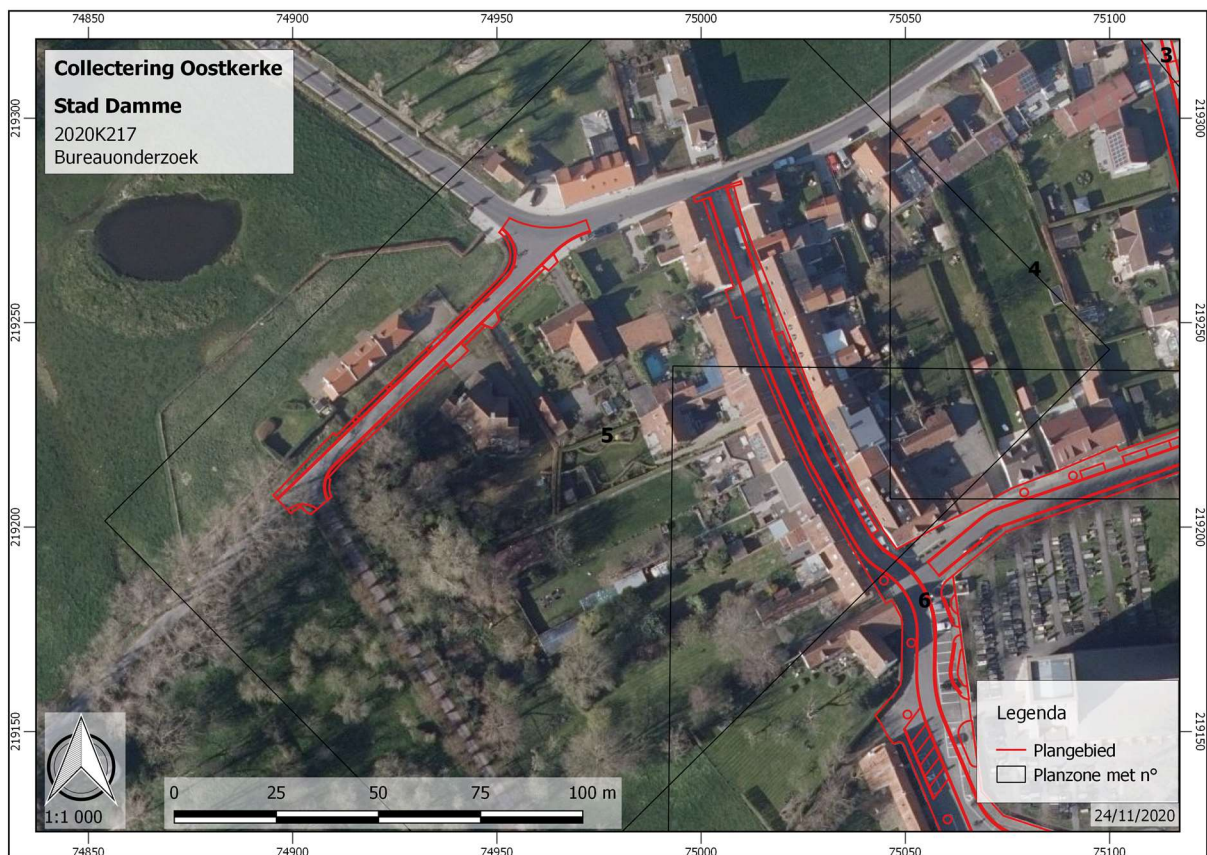
Figuur 14: planzone 2 op orthofoto maart 2020 (bron: geopunt.be)

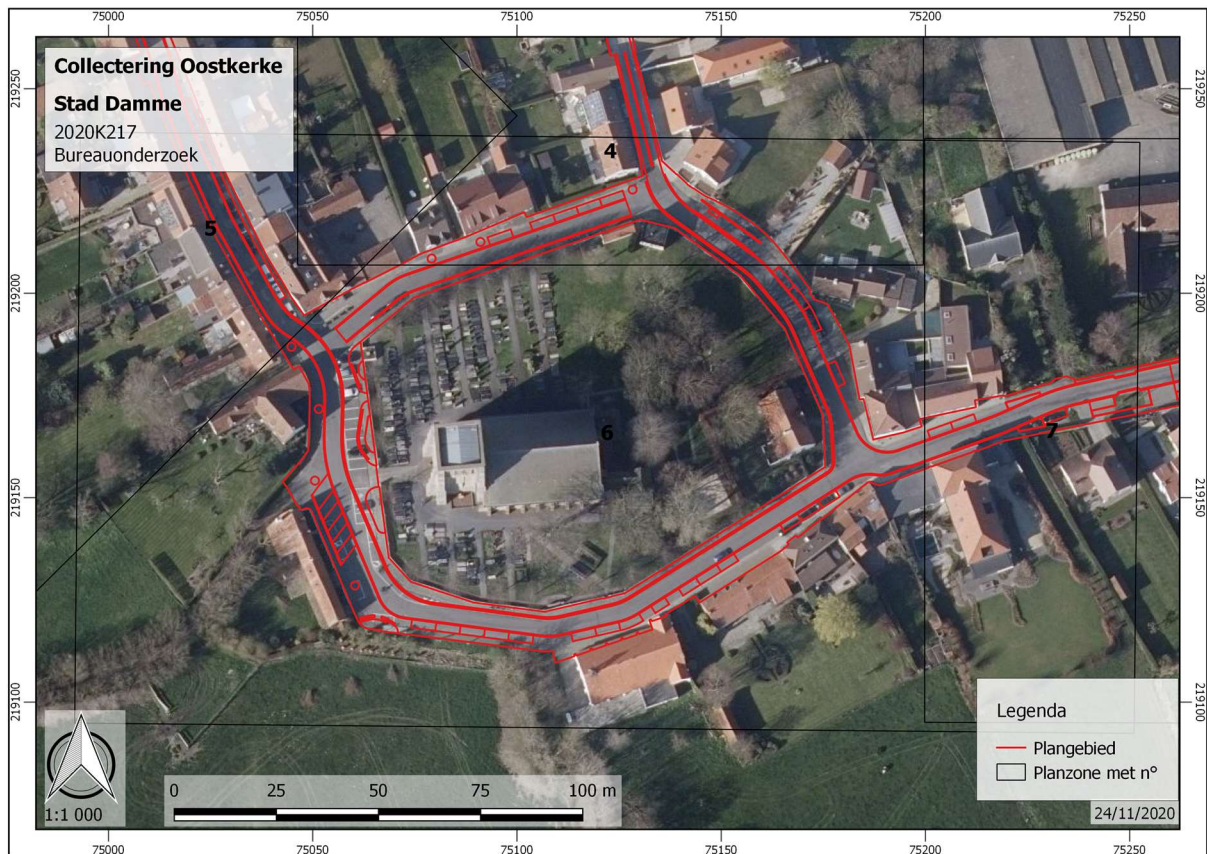
Figuur 15: planzone 3 op orthofoto maart 2020 (bron: geopunt.be)

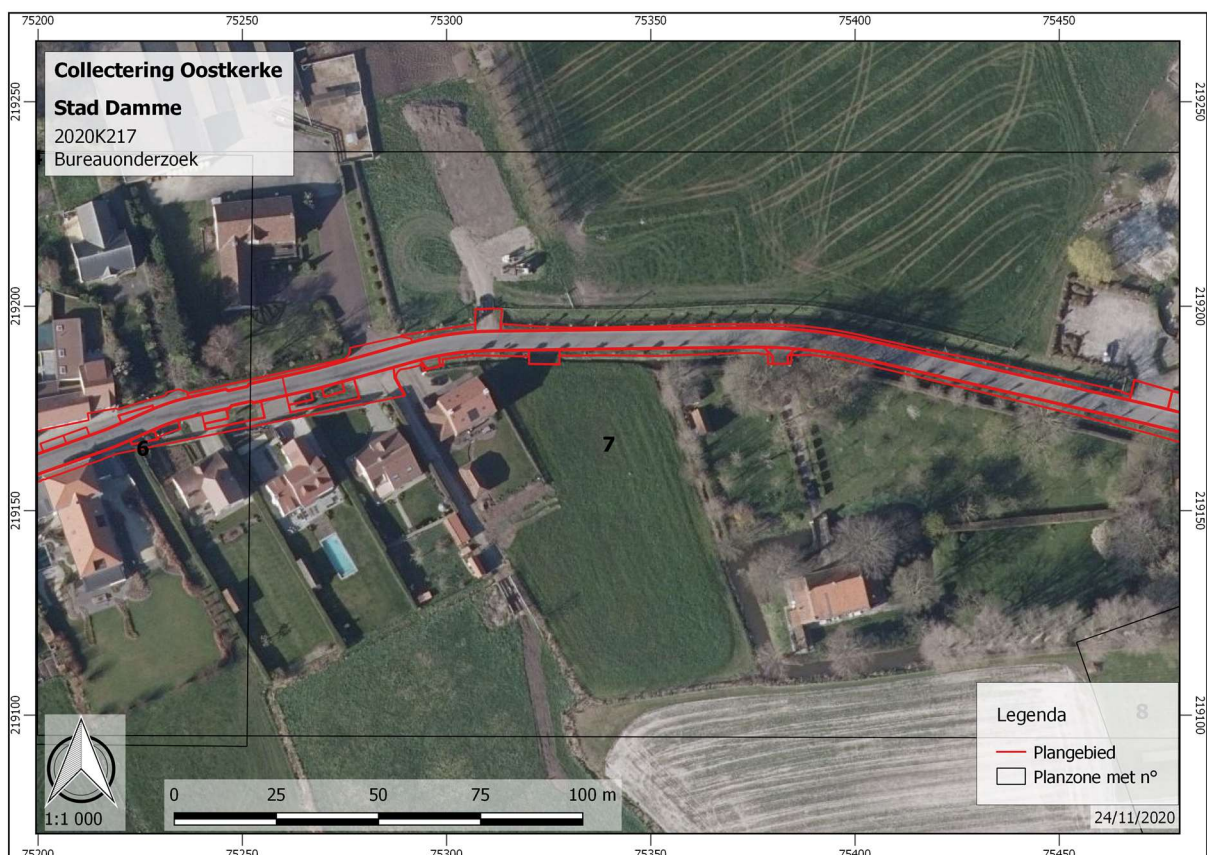
Figuur 16: planzone 4 op orthofoto maart 2020 (bron: geopunt.be)

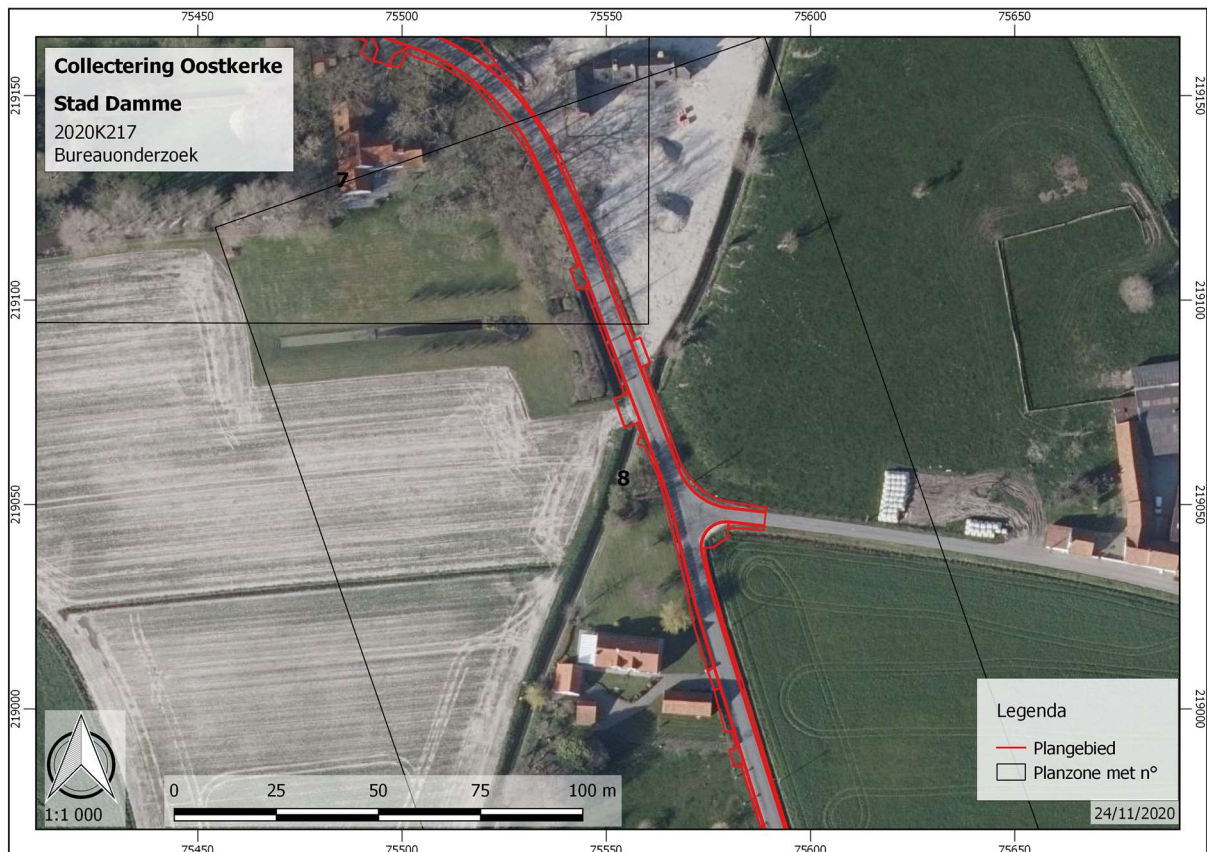
Figuur 17: planzone 5 op orthofoto maart 2020 (bron: geopunt.be)

Figuur 18: planzone 6 op orthofoto maart 2020 (bron: geopunt.be)

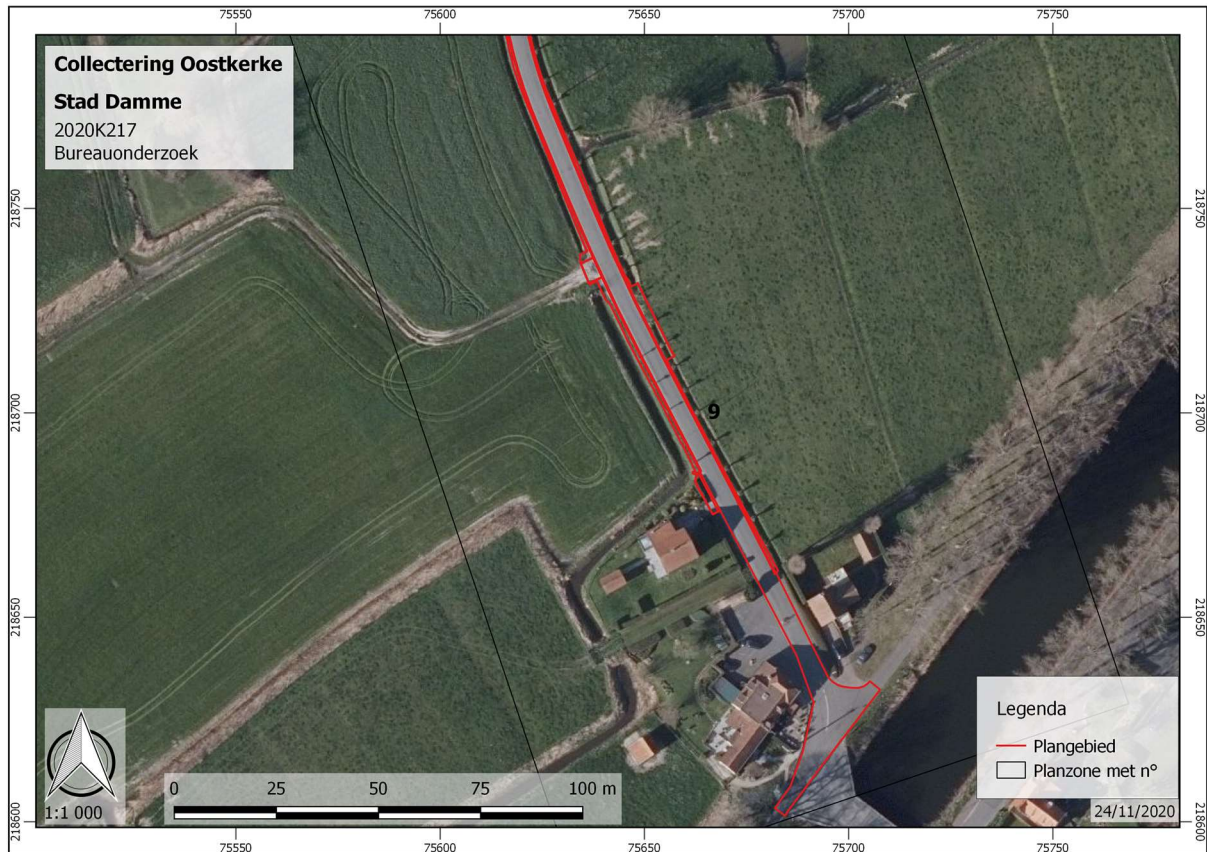
Figuur 19: planzone 7 op orthofoto maart 2020 (bron: geopunt.be)

Figuur 20: planzone 8 op orthofoto maart 2020 (bron: geopunt.be)

Figuur 21: planzone 9 noord op orthofoto maart 2020 (bron: geopunt.be)

Figuur 22: planzone 9 zuid op orthofoto maart 2020 (bron: geopunt.be)

Figuur 23: planzone 2 orthofoto maart 2020 (bron: geopunt.be)

1.2.6 Geplande werken

De installatie van de infrastructuur voor een gescheiden afvoer van regen- en afvalwater (RWA, DWA en PL/ persleiding) en herstel en vernieuwing van de betrokken wegenis met aanbehoren (parkeerstroken, groenzones, voetpaden, etc.) is voorzien in de Sint-Guthagostraat, de Processieweg, Sint-Kwintensstraat, Monnikeredestraat, Hoekestraat, Zuidbroekstraat en de Heitegemstraat in Oostkerke, Damme.

De geplande werken worden hieronder beschreven in de volgorde van uitvoering zoals werd vooropgesteld tijdens de ontwerpplanfase. Per planfasegebied worden de ingrepen opgesomd en (verkleind) afgebeeld met het oog op de vaststelling van het gabarit van de ontworpen toestand. Voor gedetailleerde plannen wordt verwezen naar de ontwerpplanbundel in bijlage.

Onderstaande is gebaseerd op de beschikbaar gestelde pdf. plannen van de ontworpen wegenis, ontworpen riolering, type dwarsprofielen (wegenis) en kunstwerken (inspectieputten). Type dwarsprofielen voor de RWA, DWA en PL zijn niet opgemaakt. Voor de impactanalyse in deze studie is nieuw kaartmateriaal gegenereerd met het programma QGis op basis van gegeorefeerde data dat werd aangeleverd door het studiebureau. Op 24/11/2020 is overlegd met het studiebureau, met de dienst openbare werken van Stad Damme en met Raakvlak. Onderwerpen van overleg vormden o.a. ontwerpfasering van de werken, timing, impactdieptes en werkstrookbreedtes.

1.2.6.1 Planfase 1A: Sint-Guthagostraat en Processieweg (planzones 4 en 6)

- Vernieuwen rijweg, parkeerstrook en voetpad in Sint-Guthagostraat (zie bijlage planbundel)
 - o Werkstrookbreedte is circa 5,2m tot 10,6m breed
 - o Opbouw rijweg (cementbeton) en parkeerstrook (graniet kei) is 65cm hoog (profiel FF en GG)
- Uitbraak aanwezig rijweg en oud riool in Processieweg
 - o Verstoringsdiepte aanwezig rijweg niet bekend
 - o Bodempeil riool 1981:
 - 4,25m +TAW bij huisnr.1 (destijds 133cm diep)
 - 3,02m +TAW bij huisnr.7 (destijds 120cm diep)
 - 3,11m +TAW bij huisnr.17 (destijds 134cm diep)
- Installatie DWA 250mm grès in Processieweg
 - o Van huisnr.1 tot 7 tussen 2,44m en 1,53m +TAW (resp. 306cm en 265cm diep)
 - o Van huisnr.7 tot 17 tussen 1,57m en 2,03m +TAW (resp. 265cm en 243cm diep)
 - o Werkstrookbreedte geschat op 2m
- Installatie RWA 600mm beton in Processieweg
 - o Van huisnr.1 tot 7 tussen 3,34m en 2,7m +TAW (resp. 222cm en 150cm diep)
 - o Van huisnr.7 tot 17 tussen 2,7m en 2,87m +TAW (resp. 150cm en 158cm diep)
 - o Werkstrookbreedte geschat op 2m
- Vernieuwen rijweg, parkeerstrook en voetpad in Processieweg
 - o Werkstrookbreedte is circa 8,7m tot 12,6m
 - o Opbouw rijweg is 65cm (cementbeton) of 70cm (graniet kei), voetpad is 45cm en parkeerstrook is 65cm hoog (profiel AA, BB en NN)

Meest relevant is dat het gabarit van de DWA/RWA $\geq$ gabarit oud riool in de Processieweg:

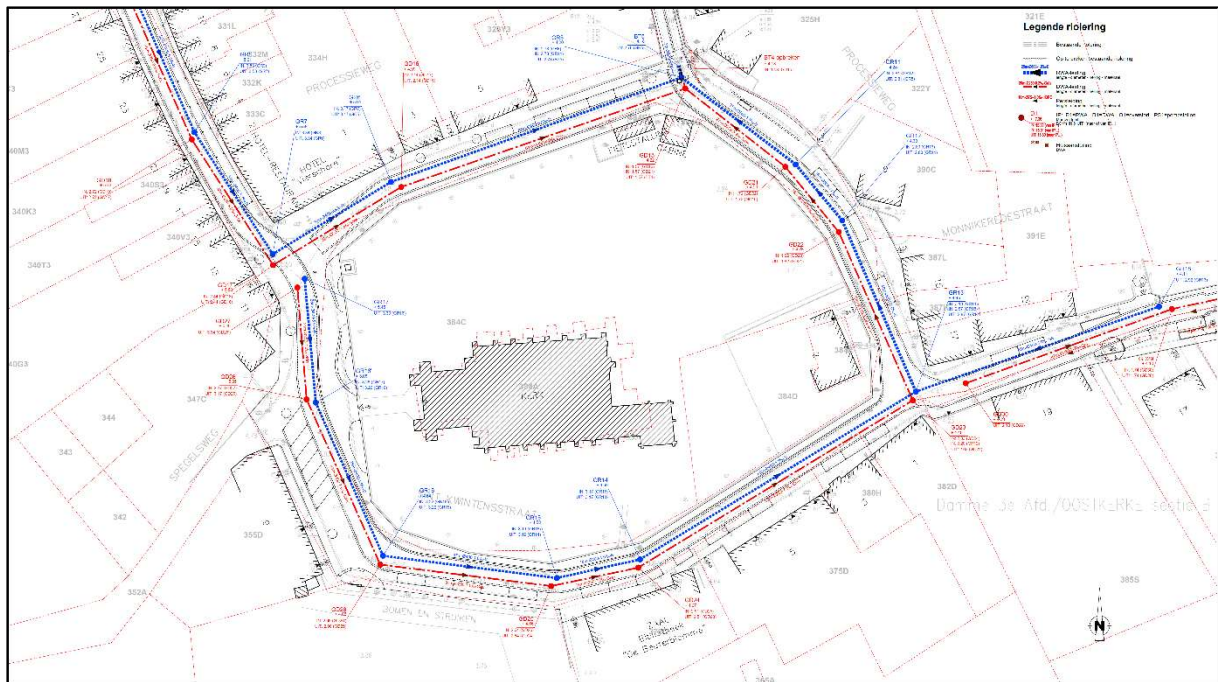
DWA wordt 108cm tot 181cm dieper geïnstalleerd dan het 1981 riool.

RWA wordt 24cm tot 91cm dieper geïnstalleerd dan het 1981 riool.

Meest relevant is dat de gecombineerde RWA/DWA werkstrookbreedte in de Processieweg 3,4m tot 4,45m breed is.

Het is niet bekend of het gabarit van de nieuwe rijweg $\geq$ gabarit oude rijweg.

Het is niet bekend of het gabarit van nieuwe voetpaden en parkeerstroken $\geq$ gabarit oude infrastructuur.

Figuur 24: planzone 6 rioolinfrastructuur (bron: SWECO, Plannr.4.2.4)

Figuur 25: planzone 6 nieuwe wegenis en aanbehooren (bron: SWECO; Plannr.4.1.4)

1.2.6.2 Planfase 1B: Sint-Kwintensstraat (planzones 5 en 6)

- Uitbraak rijweg en oud riool
 - o Verstoringsdiepte huidige rijweg niet bekend
 - o Bodempeil riool 1981:
 - 4,51m +TAW bij huisnr.20 (destijds 75cm diep)
 - 4,23m +TAW bij huisnr.11 (destijds 135cm diep)
 - 3,58m +TAW bij huisnr.9 (destijds 105cm diep)
 - 3,11m +TAW bij huisnr.1 (destijds 134cm diep)
- Installatie DWA 250mm grès
 - o Van huisnr.20 tot 13 tussen 3,37m en 2,44m +TAW (resp. 186cm en 306cm diep)
 - o Van huisnr.11 tot 1 tussen 3,34m en 2,03m +TAW (resp. 212cm en 243cm diep)
 - o Werkstrookbreedte geschat op 2m
- Installatie RWA 600mm beton
 - o Van huisnr.20 tot 13 tussen 3,94m en 3,34m +TAW (resp. 133cm en 222cm diep)
 - o Van huisnr.11 tot 1 tussen 3,39m en 2,87m +TAW (resp. 206cm en 158cm diep)
 - o Werkstrookbreedte geschat op 2m
- Vernieuwen rijweg, parkeerstrook en voetpad
 - o Werkstrookbreedte is circa 9,5m tot 23,5m
 - o Opbouw rijweg is 65cm (cementbeton), voetpad is 45cm en parkeerstrook is 65cm hoog (profiel BB, CC, DD, EE en LL)

Meest relevant is dat het gabarit van de DWA/RWA $\geq$ gabarit oud riool:

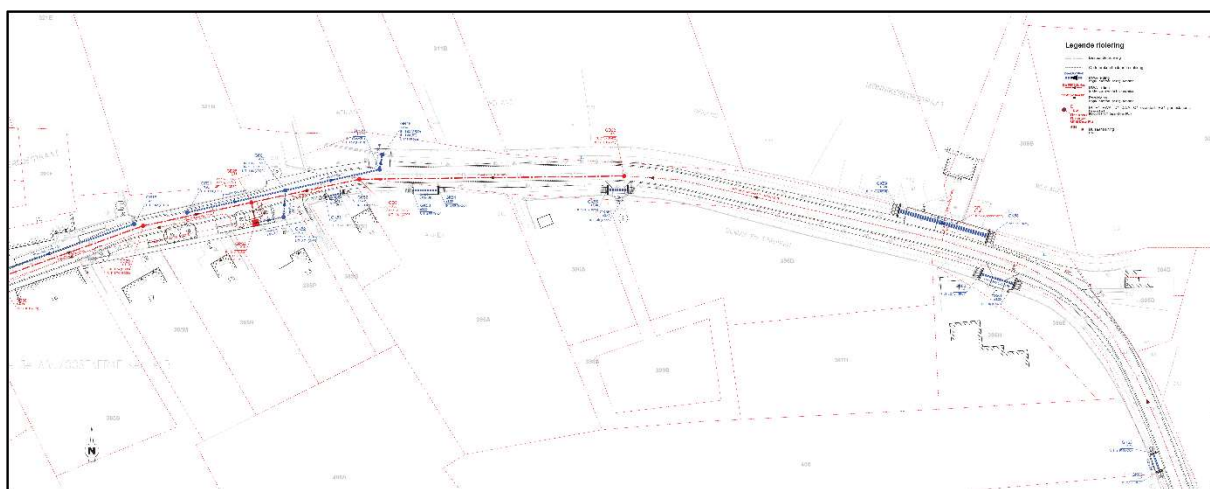
DWA wordt 89cm tot 114cm dieper geïnstalleerd dan het 1981 riool,

RWA wordt 24cm tot 84cm dieper geïnstalleerd dan het 1981 riool.

Meest relevant is dat de gecombineerde RWA/DWA werkstrookbreedte 3,3m tot 3,9m breed is.

Het is niet bekend of het gabarit van de nieuwe rijweg $\geq$ gabarit oude rijweg.

Het is niet bekend of het gabarit van nieuwe voetpaden en parkeerstroken $\geq$ gabarit oude infrastructuur.

Figuur 26: planzone 7 rioolinfrastructuur (bron: SWECO, Plannr.4.2.7)

1.2.6.3 Planfase 2: Monnikeredestraat (planzones 7, 8 en 9)

- Uitbraak van de bestaande rijweg en oud riool
 - o Verstoringsdiepte rijweg niet bekend;
 - o Bodempeil riool niet bekend;
- Installatie DWA 250mm grès
 - o Van huisnr.19 tot 13 tussen 2,10m en 1,46m +TAW (resp. 228cm en 240cm diep)
 - o Van huisnr.13 tot 9 tussen 1,46m en 200m +TAW (resp. 240cm en 151cm diep)
 - o Van huisnr.1 tot 4 tussen 2,2m en 1,64m +TAW (resp. 291cm en 189cm diep)
 - o Werkstrookbreedte geschat op 2m
- Installatie RWA 600mm beton
 - o Van huisnr.19 tot 11 tussen 2,87m en 1,8m +TAW (resp. 158cm tot 167cm diep)
 - o RWA duikers ter hoogte van bestaande opritten (d.i. vernieuwen bestaande duikers) tussen 60cm tot 160cm diep (duiker onder de straat, net benoorden Krinkeldijk reikt uitzonderlijk tot 183cm diep)
 - o Werkstrookbreedte geschat op 2m
- Installatie Persleiding 75mm HDPE
 - o Van huisnr.19 tot 13 gemiddeld 150cm diep
 - o Van huisnr.9 tot 1 gemiddeld 150cm diep
 - o Werkstrookbreedte geschat op 1,2m
- Installatie inspectieputten
 - o GPS2 bij huisnr.13 is 220cm x 220cm en 327cm diep
 - o GPU1 bij huisnr.6 is 170cm x 170cm en 325cm diep
 - o GPU2 bij huisnr.5 is 170cm x 170cm en 205cm diep
 - o GPU3 bij huisnr.3 is 170cm x 170cm en 265cm diep
 - o GPU4 bij huisnr.1 is 220cm x 220cm en 325cm diep
- Vernieuwen rijweg, groenzone en opritten
 - o Werkstrookbreedte rijweg is circa 7m tot 14,3m
 - o Opbouw nieuwe rijweg is 60cm (bitumeuze verharding) hoog (profiel HH)

Meest relevant is dat wordt *aangenomen* dat het gabarit van de DWA/RWA $\geq$ gabarit oud riool:

Installatiedatum van het aanwezig riool is niet bekend,

Installatiediepte van het aanwezig riool is niet bekend,

Naar analogie met de situatie in de St-Kwintenstraat en Processieweg (waar oud riool op minder dan 135cm diepte is geïnstalleerd) wordt verondersteld dat de voorziene rioolinfrastructuur minimaal 16cm dieper wordt gepland.

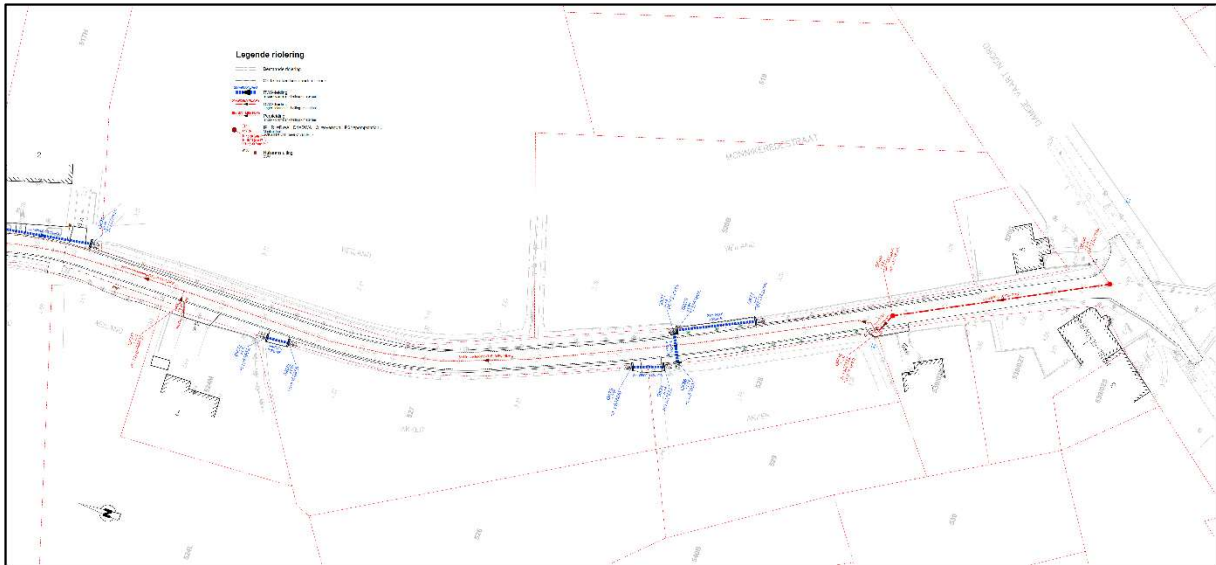
Meest relevant is dat de gecombineerde RWA/DWA/PL werkstrookbreedte 1,5m tot 5,2m breed is.

Meest relevant is dat 3 inspectieputten zijn voorzien die dieper reiken dan 300cm.

Het is niet bekend of het gabarit van de nieuwe rijweg $\geq$ gabarit oude rijweg.

Het is niet bekend of het gabarit van nieuwe voetpaden en parkeerstroken $\geq$ gabarit oude infrastructuur.

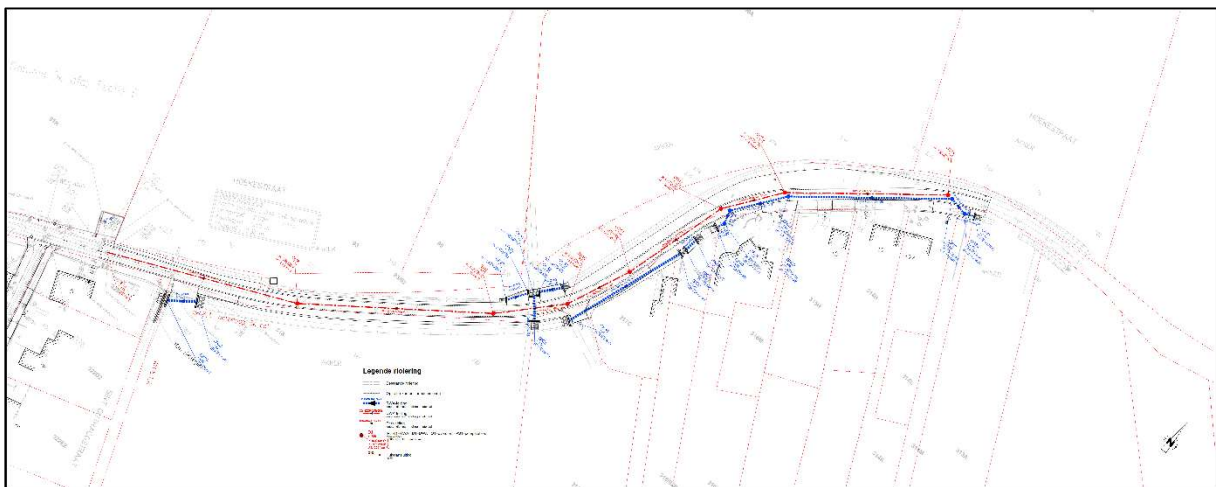
Oudland-rapport 027 / projectcode Agentschap OE 2020K217/ 2-12-2020

Figuur 30: planzone 9 rioolinfrastructuur (bron: SWECO, Plannr.4.2.9)

Figuur 31: planzone 9 nieuwe wegnis en aanbehoren (bron: SWECO, Plannr.4.1.9)

Figuur 32: planzone 3 rioolinfrastructuur (bron: SWECO, Plannr.4.2.3)

1.2.6.4 Planfase 3: Hoekestraat (planzone 3)

- Uitbraak rijweg en oud riool
 - o Verstoringsdiepte huidige rijweg niet bekend
 - o Bodempeil riool niet bekend;
- Installatie DWA 250mm grès
 - o Van huisnr.5 tot 17 tussen 0,60m en 2,06m +TAW (resp.313cm en 178cm diep)
 - o Werkstrookbreedte geschat op 2m
- Installatie RWA 600mm beton
 - o Van huisnr.13 tot 17 tussen 2,8m en 2,84m +TAW (resp. 118cm en 104cm diep)
 - o Werkstrookbreedte geschat op 2m
 - o RWA duikers ter hoogte van bestaande opritten (d.i. vernieuwen bestaande duikers) tussen 45cm tot 169cm diep
- Vernieuwen rijweg, parkeerstrook en groenzone
 - o Werkstrookbreedte is circa 5,4m tot 12,5m
 - o Opbouw nieuwe rijweg is 60cm (bitumeuze verharding) hoog (profiel HH)

Meest relevant is dat wordt *aangenomen* dat het gabarit van de DWA $\geq$ gabarit oud riool:

Installatiedatum van het aanwezig riool is niet bekend,

Installatiediepte van het aanwezig riool is niet bekend,

Naar analogie met de situatie in de St-Kwintenstraat en Processieweg (waar oud riool op minder dan 135cm diepte is geïnstalleerd) wordt verondersteld dat de voorziene DWA minimaal 43cm dieper wordt gepland. Het is niet zeker of het gabarit van de RWA $\geq$ gabarit oud riool.

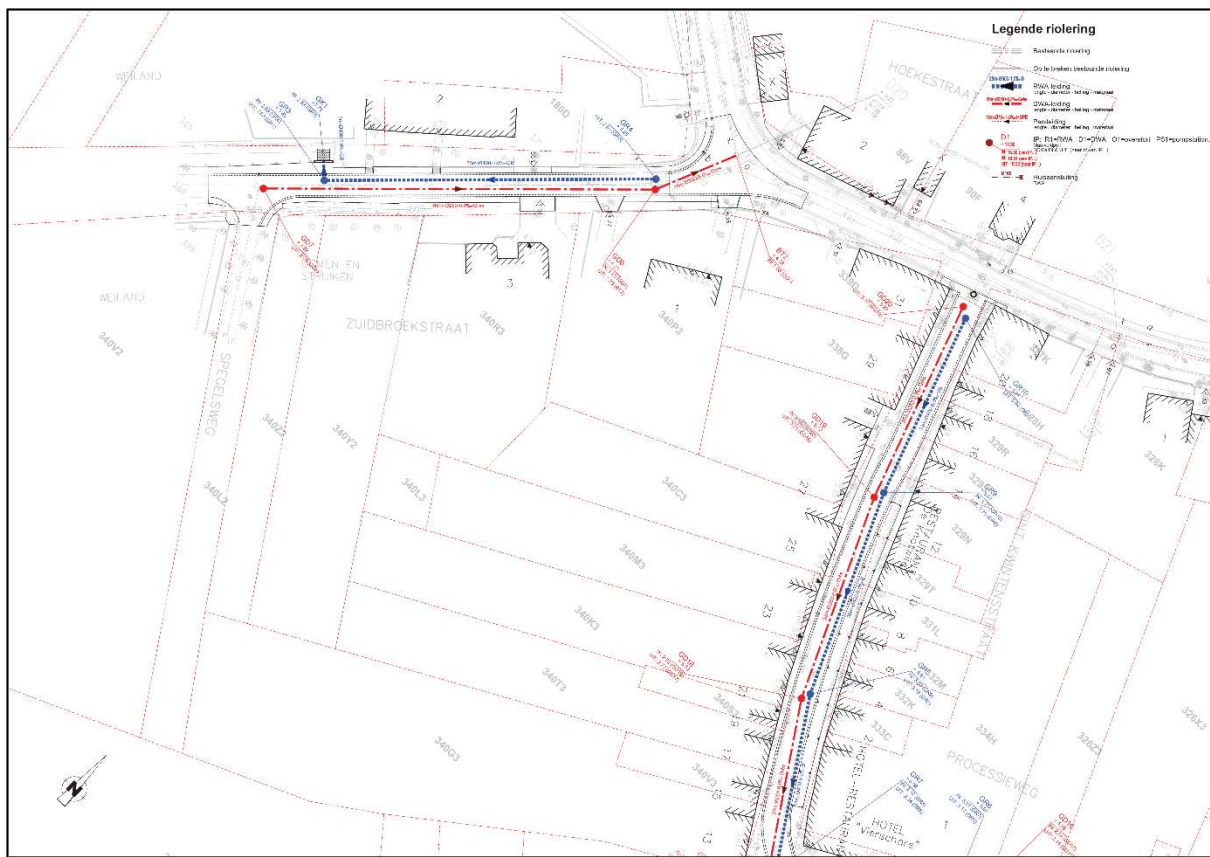
Meest relevant is dat de gecombineerde RWA/DWA werkstrookbreedte 2m tot 3,2m breed is.

Het is niet bekend of het gabarit van de nieuwe rijweg $\geq$ gabarit oude rijweg.

Het is niet bekend of het gabarit van opritten, duikers en groenzones $\geq$ gabarit oude infrastructuur.

Figuur 33: planzone 3 nieuwe wegenis en aanbehoren (bron: SWECO, Plannr.4.1.3)

Figuur 34: planzone 5 rioolinfrastructuur (bron: SWECO, Plannr.4.2.5)

1.2.6.5 Planfase 4: Zuidbroekstraat (planzone 5)

- Uitbraak rijweg en oud riool
 - o Verstoringsdiepte huidige rijweg niet bekend
 - o Bodempeil riool niet bekend;
- Installatie DWA 250mm grès
 - o Van W naar O tussen 2,09m en 1,75m +TAW (resp. 173cm en 248cm diep)
 - o Werkstrookbreedte geschat op 2m
- Installatie RWA 600mm beton
 - o Van W naar O tussen 2,63m en 2,69m +TAW (resp. 120cm en 156cm diep)
 - o Werkstrookbreedte geschat op 2m
- Vernieuwen rijweg, opritten en groenzone
 - o Werkstrookbreedte is circa 6m tot 10,5m
 - o Opbouw nieuwe rijweg is 60cm (bitumeuze verharding) hoog (profiel HH)

Meest relevant is dat wordt aangenomen dat het gabarit van de DWA $\geq$ gabarit oud riool:

Installatiedatum van het aanwezig riool is niet bekend,

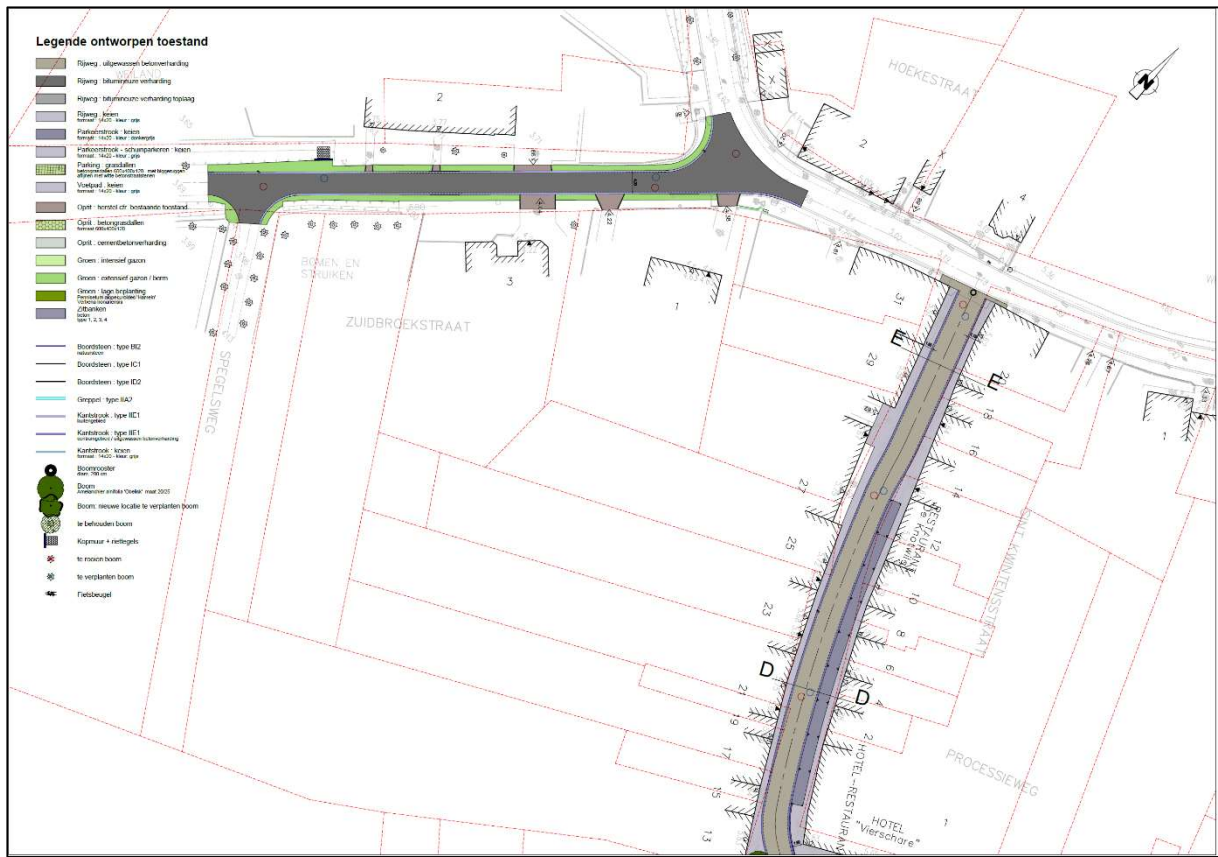
Installatiediepte van het aanwezig riool is niet bekend,

Naar analogie met de situatie in de St-Kwintenstraat en Processieweg (waar oud riool op minder dan 135cm diepte is geïnstalleerd) wordt verondersteld dat de voorziene DWA minimaal 38cm dieper wordt gepland. Voor de RWA wordt aangenomen dat het verschil in gabarit plaatselijk kleiner is.

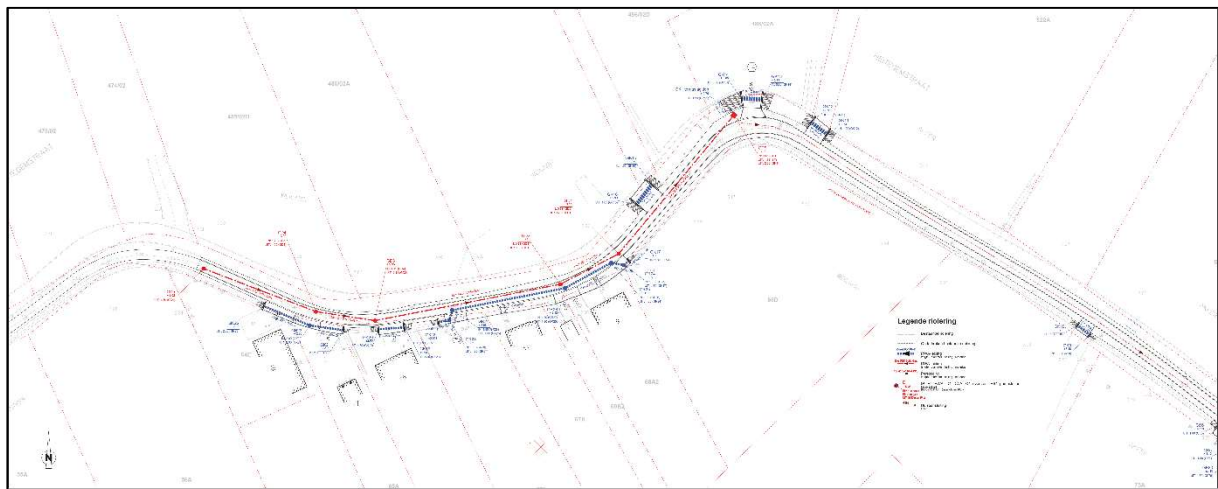
Meest relevant is dat de gecombineerde RWA/DWA werkstrookbreedte 2m tot 3,8m breed is.

Het is niet bekend of het gabarit van de nieuwe rijweg $\geq$ gabarit oude rijweg.

Het is niet bekend of het gabarit van nieuwe opritten en groenzones $\geq$ gabarit oude infrastructuur.

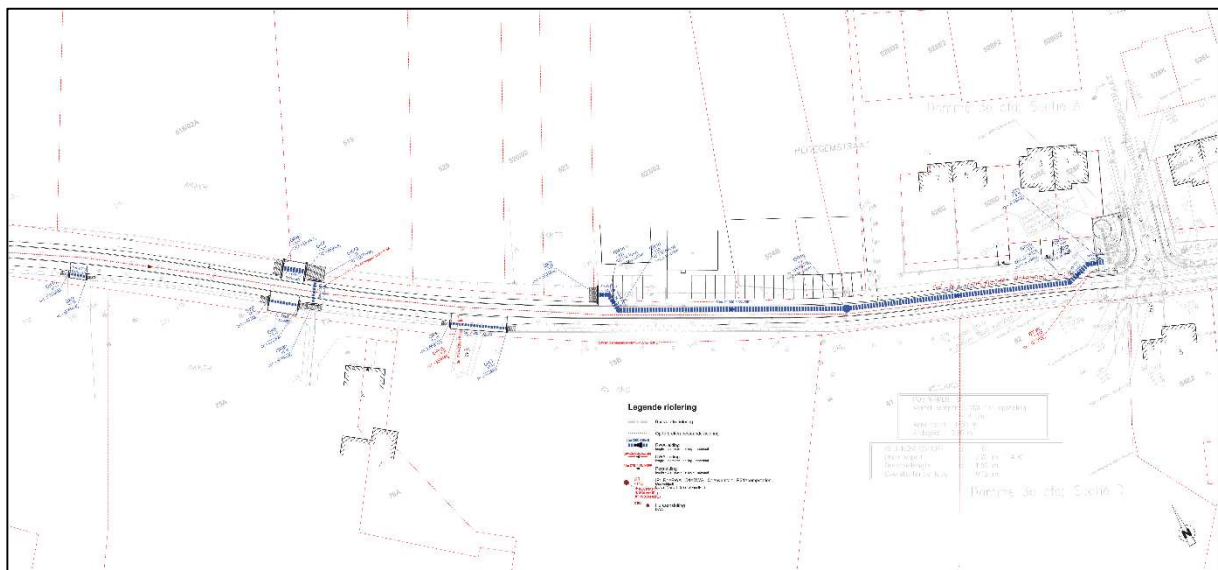
Figuur 35: planzone 5 nieuwe wegenis en aanbehoren (bron: SWECO, Plannr. 4.1.5)

Figuur 36: planzone 1 rioolinfrastructuur (bron: SWECO, Plannr.4.2.1)

Figuur 37: planzone 1 nieuwe wegenis en aanbehoren (bron: SWECO, Plannr.4.1.1)

Figuur 38: planzone 2 rioolinfrastructuur (bron: SWECO, Plannr. 4.2.2)

Figuur 39: planzone 2 nieuwe wegenis en aanbehoren (bron: SWECO, Plannr.4.1.2)

1.2.6.6 Planfase 5: Heitegemstraat (planzones 1, 2 en 10)

- Uitbraak rijweg en oud riool
 - o Verstoringsdiepte huidige rijweg niet bekend
 - o Bodempeil riool niet bekend;
- Installatie DWA 250mm grès
 - o Van huisnr.19 tot 14 tussen 1,39m en 0,46m +TAW (resp. 163cm en 243cm diep)
 - o Werkstrookbreedte geschat op 2m
- Installatie RWA 600mm beton
 - o Van huisnr.13 tot 9 op 180m +TAW (circa 130cm diep)
 - o Werkstrookbreedte geschat op 2m
 - o RWA duikers ter hoogte van bestaande opritten (d.i. vernieuwen bestaande duikers) tussen 90cm tot 208cm diep
- Installatie Persleiding 75mm HDPE
 - o Van huisnr.14 tot 5 gemiddeld 90cm diep
 - o Werkstrookbreedte geschat op 1,2m
- Installatie inspectieputten
 - o GPS1 bij huisnr.14 is 203cm x 203cm en 325cm diep
 - o GPU5 bij huisnr.7 is 170cm x 170cm en 205cm diep
- Vernieuwen rijweg, parkeerstrook, opritten en groenzone
 - o Werkstrookbreedte is circa 2,8m tot 27m
 - o Opbouw nieuwe rijweg is 60cm (bitumeuze verharding) hoog (profiel HH)

Meest relevant is dat wordt *aangenomen* dat het gabarit van de DWA $\geq$ gabarit oud riool:

Installatiedatum van het aanwezig riool is niet bekend,

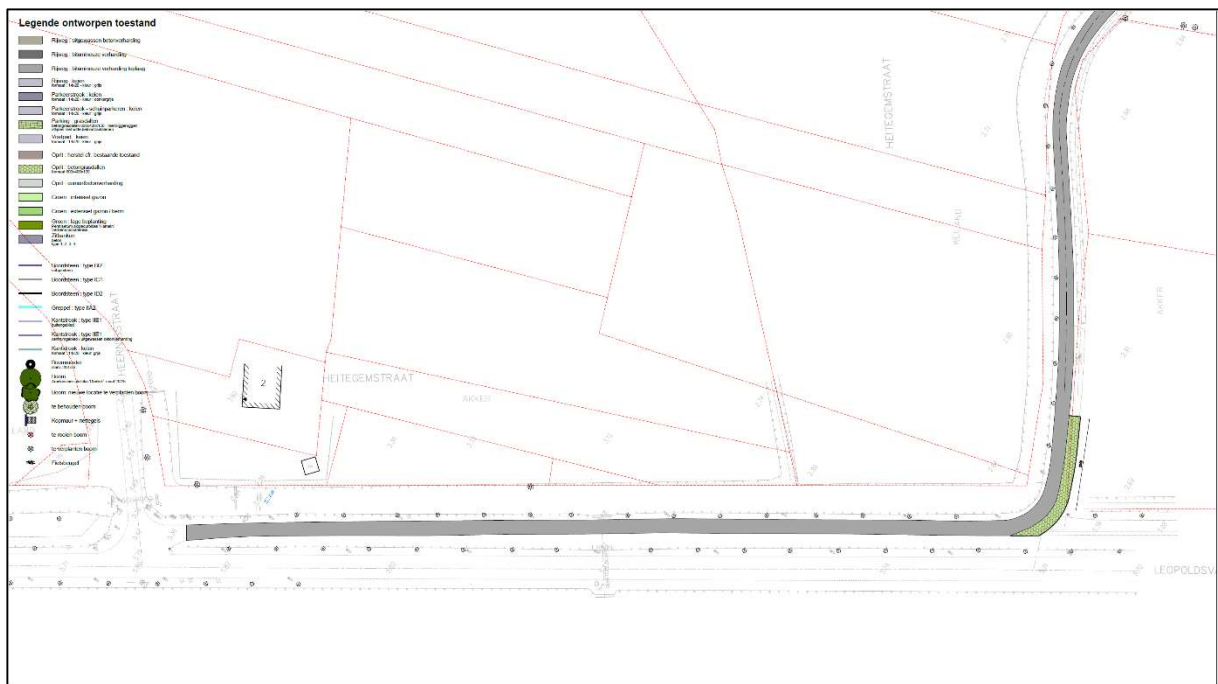
Installatiediepte van het aanwezig riool is niet bekend,

Naar analogie met de situatie in de St-Kwintenstraat en Processieweg (waar oud riool op minder dan 135cm diepte is geïnstalleerd) wordt verondersteld dat de voorziene DWA minimaal 33cm dieper wordt gepland. Het is niet bekend of het gabarit van de RWA $\geq$ gabarit oud riool.

Meest relevant is dat de gecombineerde RWA/DWA werkstrookbreedte 1,5m tot 3,4m breed is.

Het is niet bekend of het gabarit van de nieuwe rijweg $\geq$ gabarit oude rijweg.

Het is niet bekend of het gabarit van nieuwe opritten, duikers en groenzones $\geq$ gabarit oude infrastructuur.

Figuur 40: planzone 10 nieuwe wegnis en aanbehoren (bron: SWECO, Plannr.4.1.10)

1.3 Opzet en onderzoeksopdracht

1.3.1 Opdracht

Het archeologisch vooronderzoek heeft als opdracht het inventariseren, waarderen en veiligstellen van eventueel aanwezig waardevol archeologisch erfgoed binnen de grenzen van het plangebied:

1. *inventariseren*: zijn er archeologische sites te lokaliseren en welke zijn hun karakteristieken (types, datering, begrenzing, bewaringstoestand en relatie met het landschap)?
2. *waarderen*: wat is de kenniswaarde van eventuele aanwezige archeologische sites?
3. *veiligstellen*: hoe moet met eventuele waardevolle archeologische sites worden omgegaan in het kader van de geplande bodemingrepen (*in situ*, *ex situ*)?

1.3.2 Opzet

Het archeologisch vooronderzoek beoogt steeds een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed. Vooraleer de opportuniteit van vooronderzoek met ingreep in de bodem af te wegen, is aldus eerst de opportuniteit van de diverse (combinaties van) methoden voor vooronderzoek zonder ingreep in de bodem afgewogen.

De keuze van de (combinaties van) methoden is steeds gebaseerd op volgende vier criteria:

1. *mogelijkheid*: is het mogelijk om de methode toe te passen binnen het plangebied?
2. *nut*: kan een bruikbaar resultaat verwacht worden met de toepassing van de methode?
3. *schadelijkheid*: kan toepassing van de methode het te verwachten bodemarchief overdreven beschadigen?
4. *noodzaak*: rechtvaardigt de kost van de methode het te verwachten resultaat?

Vooronderzoek zonder ingreep in de bodem	Vooronderzoek met ingreep in de bodem
a. bureauonderzoek	
b. landschappelijk bodemonderzoek	
c. geofysisch onderzoek	
d. veldkartering	
	e. verkennend archeologisch booronderzoek
	f. waarderend archeologisch booronderzoek
	g. proefsleuven en proefputten

1.4 Leeswijzer

Ieder archeologisch vooronderzoek begint noodzakelijkerwijs met een bureauonderzoek (zie hoofdstuk 2). Over de aanvullende fasen van vooronderzoek wordt in volgorde van uitvoering gerapporteerd. Bij elke fase van vooronderzoek is de vraagstelling gespecificeerd, de methode toegelicht en over bekomen resultaten gerapporteerd. Iedere fase eindigt met het afwegen van de noodzaak van verder vooronderzoek. Hiertoe wordt een uitspraak gedaan over het potentieel op kennisvermeerdering hierbij en de eventuele aard daarvan. Waar van toepassing is een kader gespecificeerd waarbinnen het potentieel dient waargemaakt.

Indien het bureauonderzoek voldoende informatie oplevert, of er geen aanvullend vervolgonderzoek kan worden uitgevoerd voorafgaand aan het bekomen van de vergunning, zal na deze eerste fase van vooronderzoek al een programma van maatregelen worden uitgeschreven met aanbevelingen.

2 Bureauonderzoek

2.1 Beschrijvend gedeelte

2.1.1 Administratieve gegevens

Onderstaande gegevens zijn aanvullend op de administratieve gegevens zoals in het inleidend deel 1 weergegeven en zijn specifiek van toepassing op het bureauonderzoek.

- *Projectcode agentschap OE:* 2020K217
- *Plangebied:* cf. *supra* (1.1)
- *Onderzoeksgebied:* voor het bureauonderzoek is minimaal binnen de grenzen van de planzones gezocht naar relevante informatie voor de evaluatie van het archeologisch potentieel cf. *infra* (2.1.3)

2.1.2 Onderzoeksopdracht

2.1.2.1 *Doelstelling*

Het bureauonderzoek vormt de eerste stap van het archeologisch vooronderzoek. Tijdens het bureauonderzoek wordt door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen getracht om eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen het plangebied te inventariseren, waarderen en veiligstellen -cf. *supra* (1.3.1).

Aangenomen wordt dat het archeologisch erfgoed binnen een plangebied bij de aanvang van een vooronderzoek nog grotendeels onbekend is. In de praktijk resulteert het bureauonderzoek dan ook meestal in een inschatting van een archeologisch potentieel en maar zelden in de beoogde absolute inventaris. Het potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van archeologische resten en is gebaseerd op variabelen zoals aardkundige context, verstoringshistoriek en archeologische indicatoren.

Het bepalen van de archeologische verwachting is een zinvolle doelstelling voor het bureauonderzoek. Deze werkhypothese laat in afwachting van de exhaustieve archeologische inventaris toe om beredeneerde keuzes te maken met betrekking tot aanvullende stappen van vooronderzoek (cf. 1.3.2), alsook een eerste en voorlopige evaluatie van de planeffecten.

2.1.2.2 *Vraagstellingen*

Het bureauonderzoek realiseert zijn doelstelling met het beantwoorden van de onderzoeksvragen:

- I. Hoe is de aardkundige opbouw van het plangebied, welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?
- II. Wat was het historisch landgebruik van het plangebied, wat is de invloed daarvan voor (eventueel) aanwezige archeologische resten en zijn er verstoorde zones aan te wijzen?
- III. Zijn er archeologische resten bekend of te verwachten binnen het plangebied en welke is hun aard, ouderdom, gaafheid en conserveringsgraad?
- IV. Wat is de invloed van de geplande werkzaamheden op (eventuele) archeologische resten en op welke manier kan hiermee bij de planuitvoering worden omgegaan?

2.1.2.3 *Randvoorwaarden*

Het onderzoek is uitgevoerd door een erkend archeoloog volgens de normen van de Code van Goede Praktijk.

2.1.3 Strategie & werkwijze

Voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen worden uiteenlopende bronnen geraadpleegd tijdens het bureauonderzoek: de Centrale Archeologische Inventaris (CAI)³, topografische, kadastrale en historische kaarten, bodemkaarten en geomorfologische kaarten, het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen (DHM) en luchtfoto's.

Een groot aandeel van deze bronnen werd via de website Geopunt geraadpleegd.⁴ Geopunt is een centrale website die vrijwel alle bestaande geografische overheidsinformatie ontsluit. Zo werd voor het bekomen van de kadasterinformatie gebruik gemaakt van het Grootchalig Referentiebestand Vlaanderen dat via deze weg door het Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen (AGIV) aangeboden wordt. Het kadasterplan dat beschikbaar is via de GRB-kaart op Geopunt is vergeleken met het plan dat beschikbaar is via de CADGIS Viewer van de Federale Overheid.⁵ Ook Cartesius is geraadpleegd.⁶ Dit is een databank die kaarten bundelt van het Nationaal Geografisch Instituut (NGI), de Koninklijke Bibliotheek, het Rijksarchief, lokale archieven en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika.

Voor het aanmaken van het kaartmateriaal werd het programma QGIS gebruikt, een geografisch informatiesysteem. In de mate van het mogelijke werd het relevante cartografische materiaal ingeladen in het programma om op deze manier zoveel mogelijk van het kaartmateriaal te genereren dat in dit bureauonderzoek gebruikt wordt. Hierbij werd telkens het plangebied en of onderzoeksgebied geprojecteerd of aangeduid op de onderliggende kaarten. Tijdens het bureauonderzoek zijn de verzamelde aardkundige, landschappelijke, archeologische, historische en historisch-geografische gegevens in samenhang geanalyseerd en beoordeeld.

Voor de technische aspecten en de gegevens omtrent de werkzaamheden zijn de plannen en gegevens gehanteerd zoals ze zijn verkregen en toegelicht door de initiatiefnemer.

³ <https://cai.onroerenderfgoed.be/>

⁴ <http://www.geopunt.be/>

⁵ <https://financien.belgium.be/nl/E-services/cadgis>

⁶ <https://www.cartesius.be/>

2.2 Resultaten

2.2.1 Aardkundige gegevens

2.2.1.1 *Landschap*

Het onderzoeksgebied is gesitueerd in de *Kustpolders*, specifiek in het *Oudland ten noordoosten van Brugge* (planzones 8-9) en het *Oostelijke Middelland* (planzones 10 en 1-7).⁷ Deze landschappen zijn te typeren als oude polders, respectievelijk met en zonder reliëfinversie.⁸ Het onderzoeksgebied is gesitueerd op de westelijke flank van een omvangrijk en oud getijdegeulstelsel dat zich in noordnoordwestelijke richting uitstrekt van Oostkerke tot Heist. Door zgn. reliëfinversie vormt dit vertakte geulencomplex, het zgn. *Oostkerkegeulstelsel*, een lichte verhevenheid (circa 3,5m +TAW en hoger) in het lagere en relatief vlakke polderlandschap (gemiddeld 2,5m +TAW).

2.2.1.2 *Topografie*

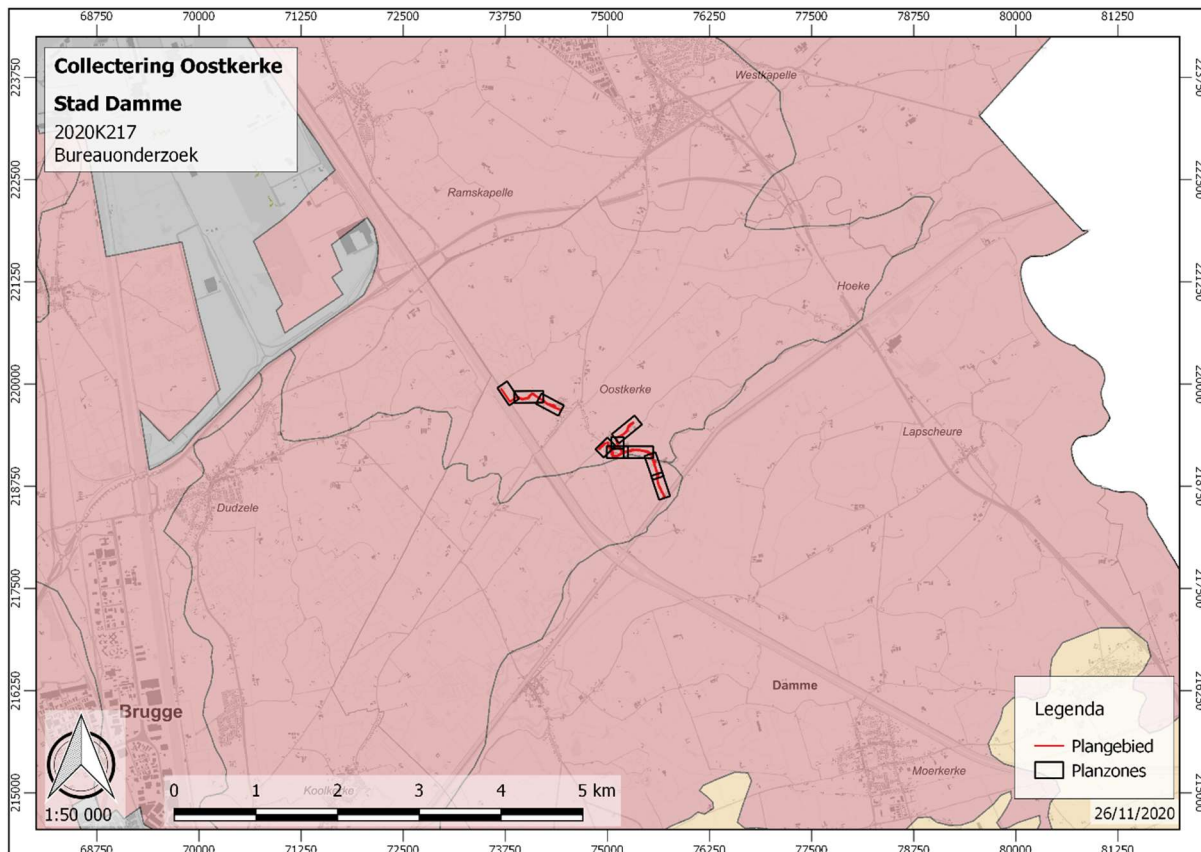
Voor een gedetailleerde beschrijving van de topografie is het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II (DHMV II) gebruikt. De hartlijn binnen deelplangebied *Heitegemstraat* (1-2-10) is er gesitueerd tussen 2,7m en 3,6m +TAW, behoudens het westelijke eind waar de straat oploopt tot 5,2m +TAW naar Leopoldsvaart-Noord. Er kan gewezen op een subtiele stijging in westelijke richting, dewelke kan gekoppeld aan de algemene topografie de getijdegeul. De hartlijn binnen deelplangebied *Hoekestraat* (3) loopt in oostelijke richting geleidelijk van 3,5m naar 4m +TAW op. Ook hier conformeert de zachte helling in grote lijnen aan de topografie van de getijdegeul.

In deelplangebied *Zuidbroekstraat* (5) stijgt de hartlijn van de straat van 3,7m naar 4,5m +TAW in de richting van het dorp. Binnen het deelplangebied *Dorpscentrum Oosterke* (4-5-6) valt de verhevenheid ter hoogte van de Sint-Kwintensstraat op: de noordelijke straathelft domineert er de topografie van het dorp en het omgevende vlakke polderlandschap op gemiddeld 5,5m +TAW. Nabij het kruispunt met de Processieweg daalt het terrein vrij brusk bijna één meter, waarna het straatpeil rond de Sint-Quintinuskerk in oostelijke richting zacht daalt tot gemiddeld 4,4m +TAW. In de Sint-Guthagostraat loopt het terrein verder af naar circa 3,4m +TAW. Hoewel de morfologie van het geulencomplex ook hier in het dorpscentrum van invloed zal zijn geweest, lijkt de topografie toch hoofdzakelijk een andere oorsprong te kennen. Een sterke antropogene modificatie is gezien de hoge ouderdom van het dorp aannemelijk. Misschien is er sprake van vroege terpvorming (cf. *infra*). Anderzijds kan gewezen op de lunetvormige terreinverhevenheid waarop het historische centrum is gebouwd. Potentieel is dit een relatief jonge eolische landvorm bovenop het getijdengeulcomplex (cf. *infra*).

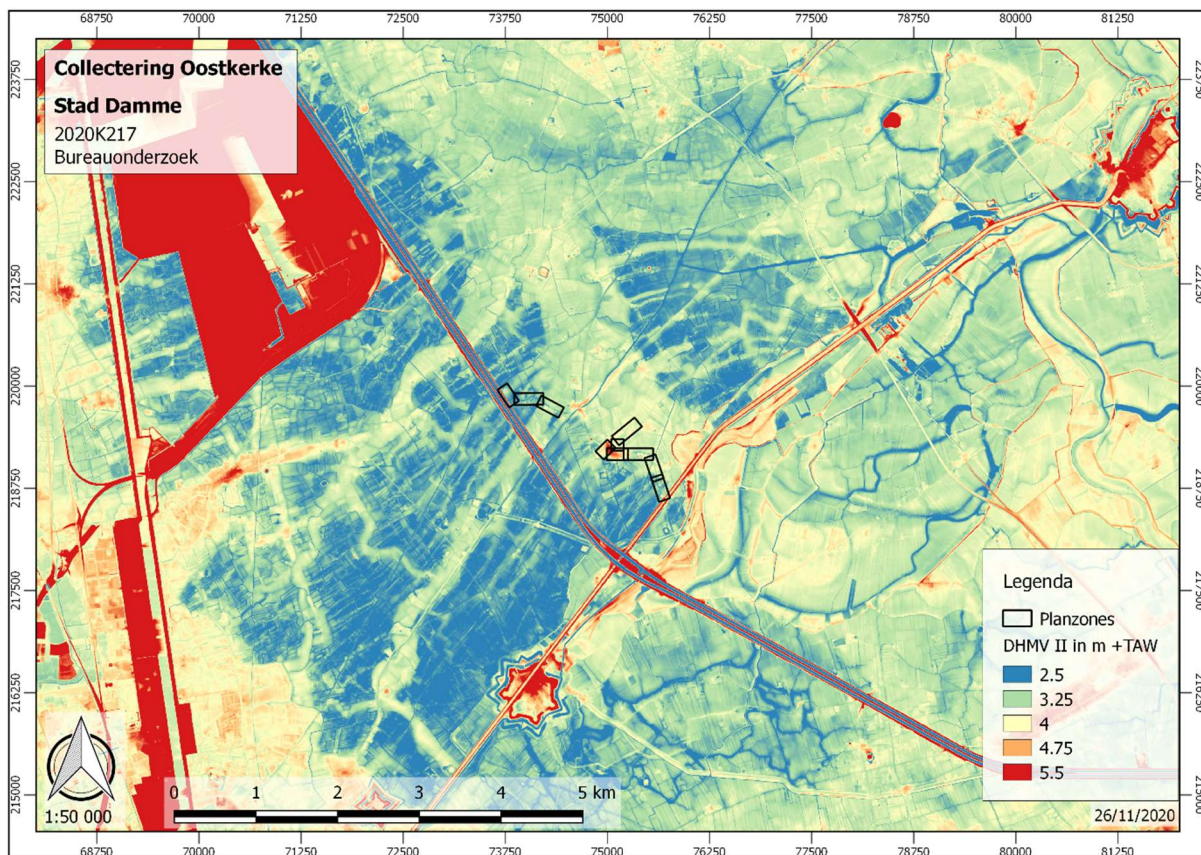
De hartlijn binnen deelplangebied *Monnikeredestraat* (7-8-9) daalt in het verlengde van de Sint-Kwintensstraat verder van 4,25m naar 3,5m +TAW ter hoogte van huisnr.11. Tot huisnr.9 volgt een meer dan 50m breed tracé dat lager, op gemiddeld 3m +TAW loopt. Deze zone sluit aan bij een omvangrijke terreinlaagte ten zuidwesten van het deelplangebied. Tussen huisnr.9 en het kruispunt met de Krinkeldijk situeert de hartlijn zich op gemiddeld 3,4m +TAW. De Krinkeldijk zelf is tegenwoordig niet waarneembaar als verhevenheid in het plangebied. Voorbij de Krinkeldijk daalt de hartlijn geleidelijk tot onder 3m +TAW tussen huisnr.2 en 1 om vervolgens op te lopen naar de Damse Vaart-Noord op 5,6m +TAW. De topografie lijkt in dit deelplangebied sterk beïnvloed door de perifere positie op de Oostkerkegeul (op de grens van kreek- en poelgronden). Bij het zuidelijke eind is de topografie duidelijk antropogeen.

⁷ <http://www.geopunt.be/>

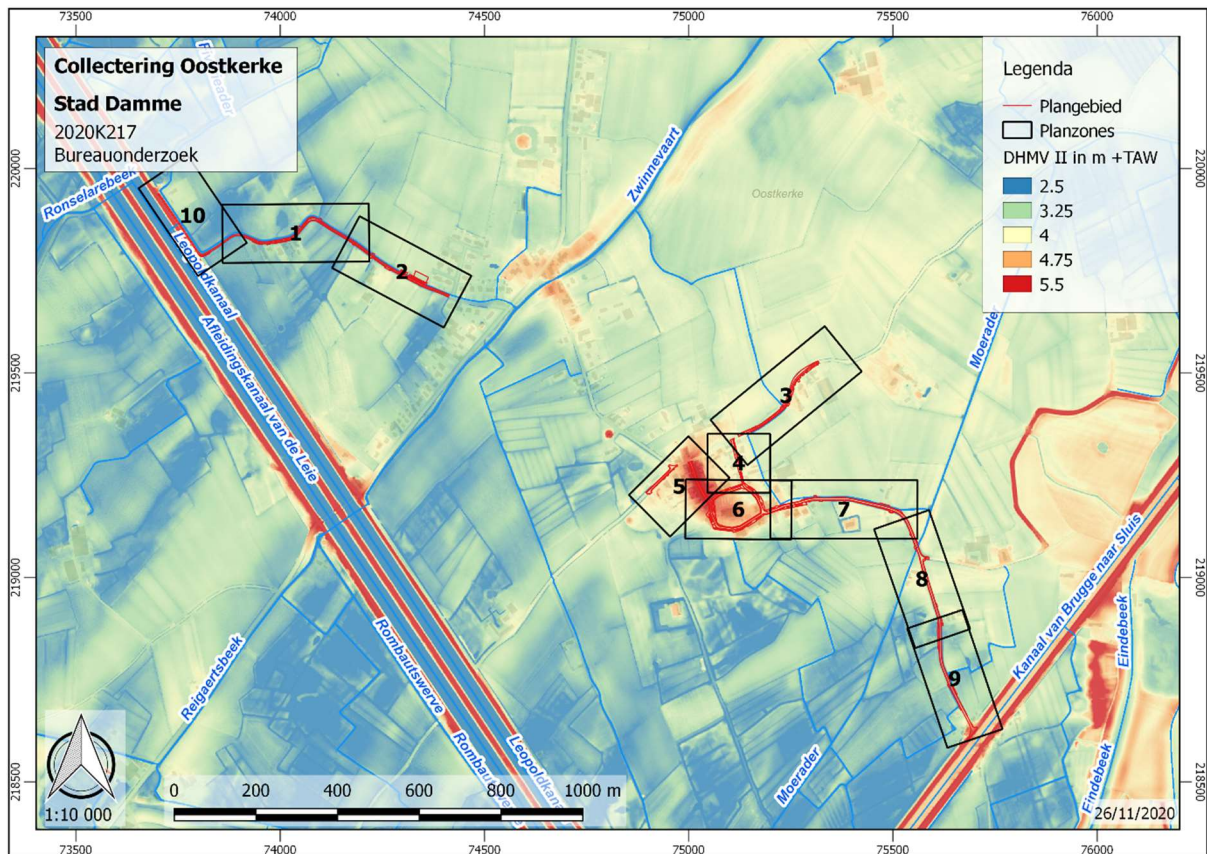
⁸ Gysels 1993, 319 e.v. (specifiek fig. 32)

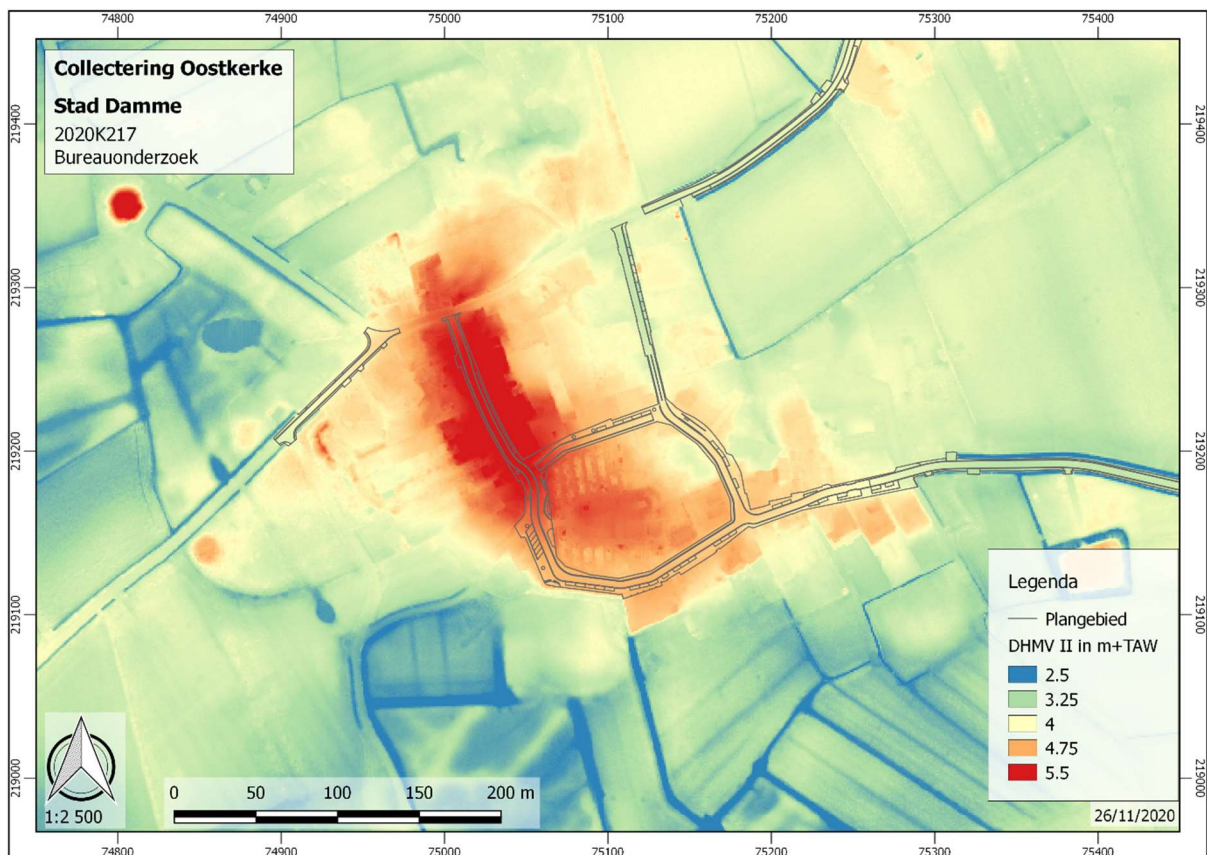
Figuur 41: het onderzoeksgebied op de traditionele landschappenkaart (bron: geopunt.be)

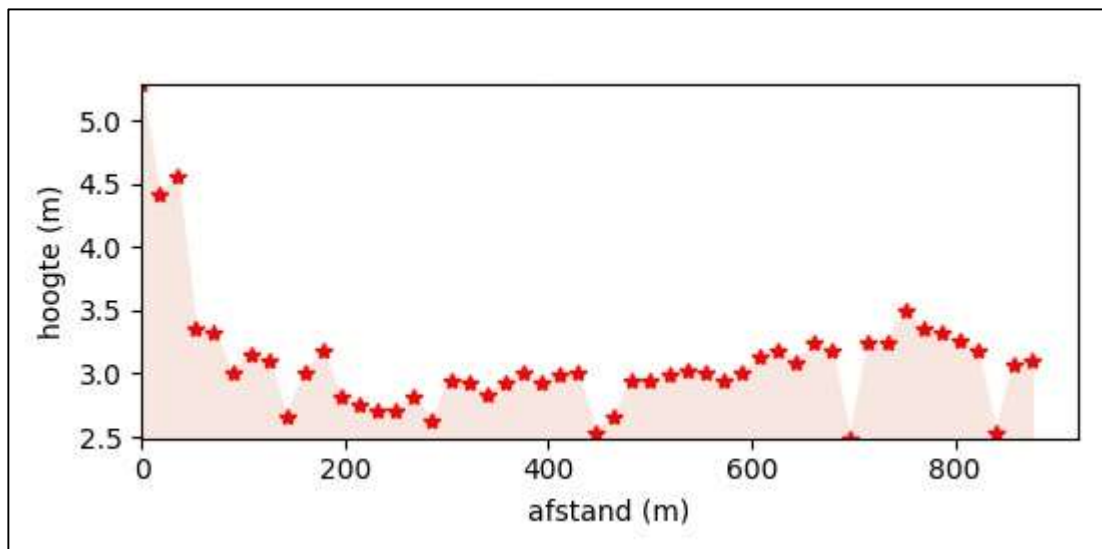
Figuur 42: het onderzoeksgebied gesitueerd op het Westkapellegeulstelsysteem (bron: geopunt.be)

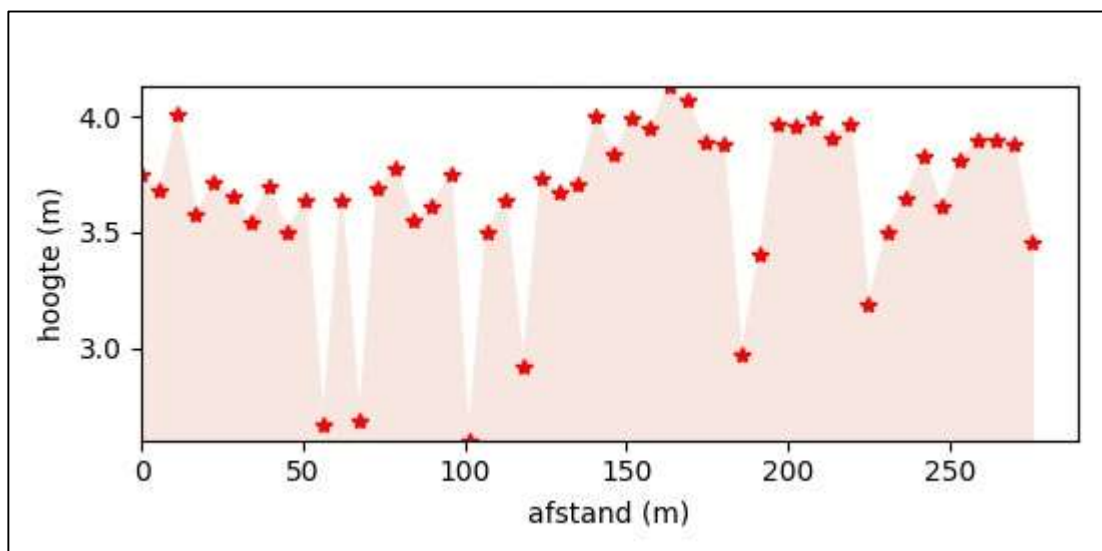
Figuur 43: topografie en hydrografie van het onderzoeksgebied (bron: geopunt.be)

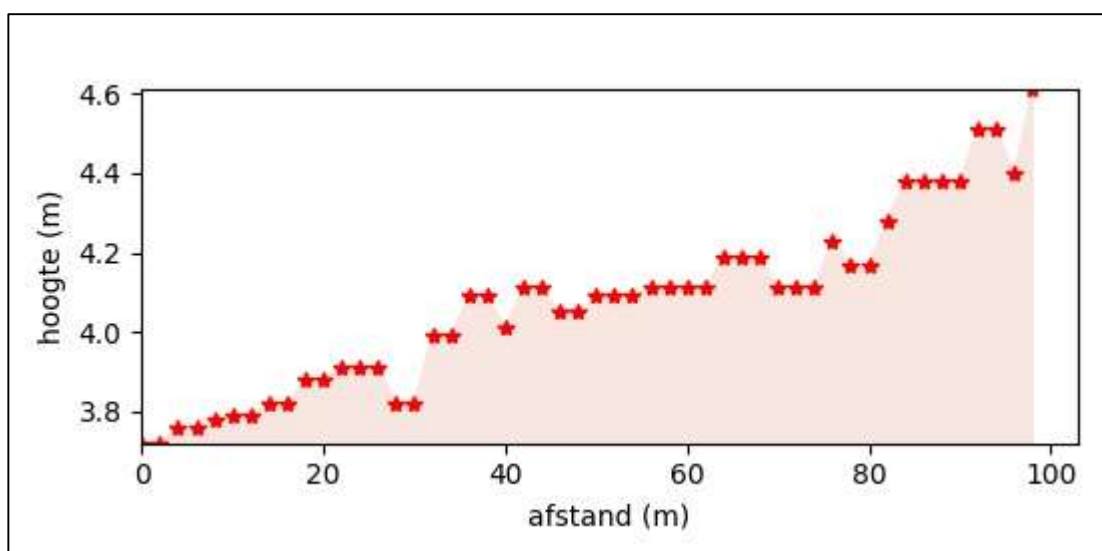
Figuur 44: detail topografie ter hoogte van Dorpscentrum Oostkerke (bron: geopunt.be)

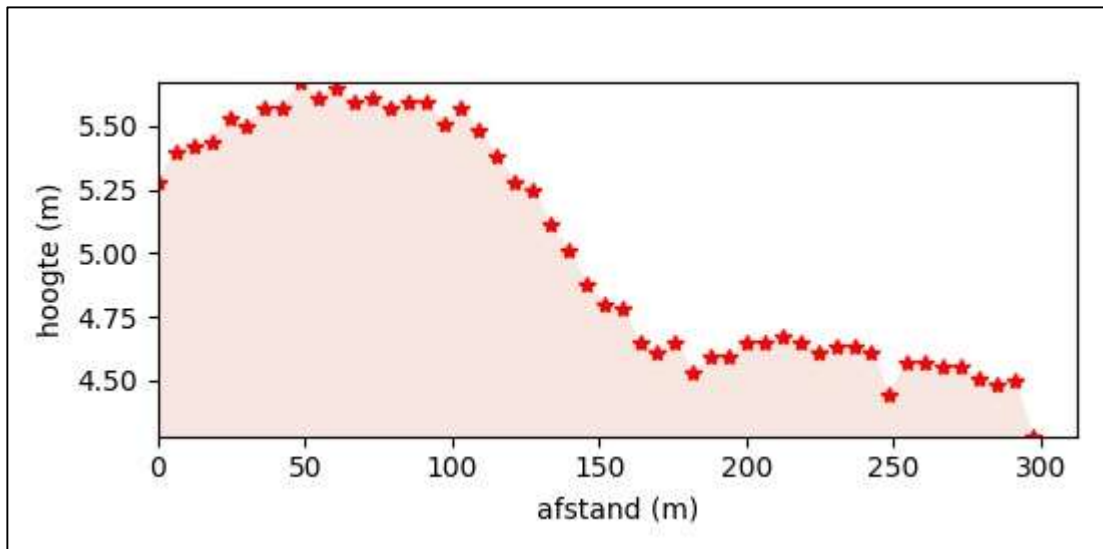
Figuur 45: indicatieve terreincoupe deelplangebied Heitegemstraat van WNW naar OZO (bron: geopunt.be)

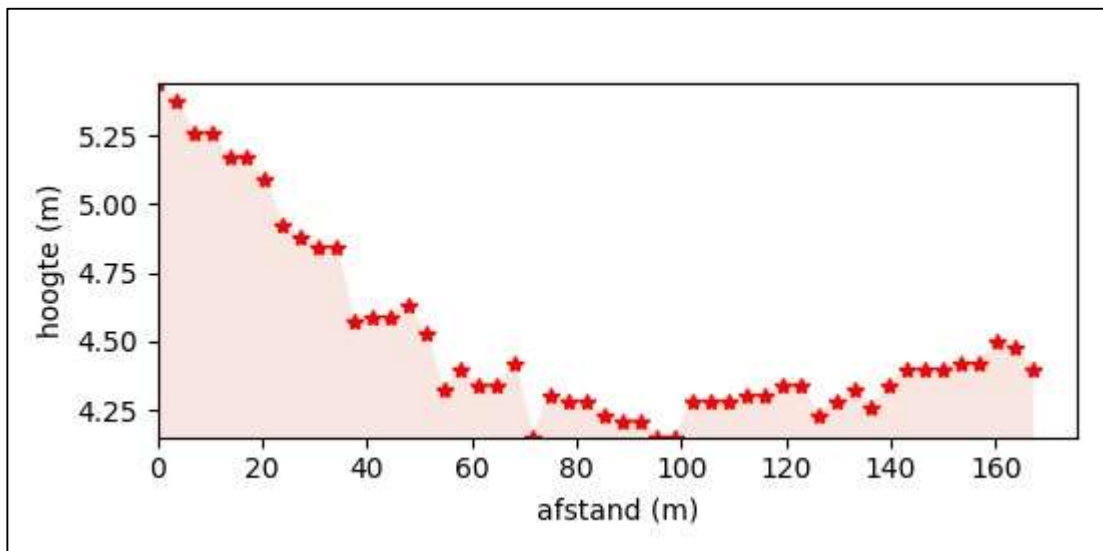
Figuur 46: indicatieve terreincoupe deelplangebied Hoekestraat van ZW naar NO (bron: geopunt.be)

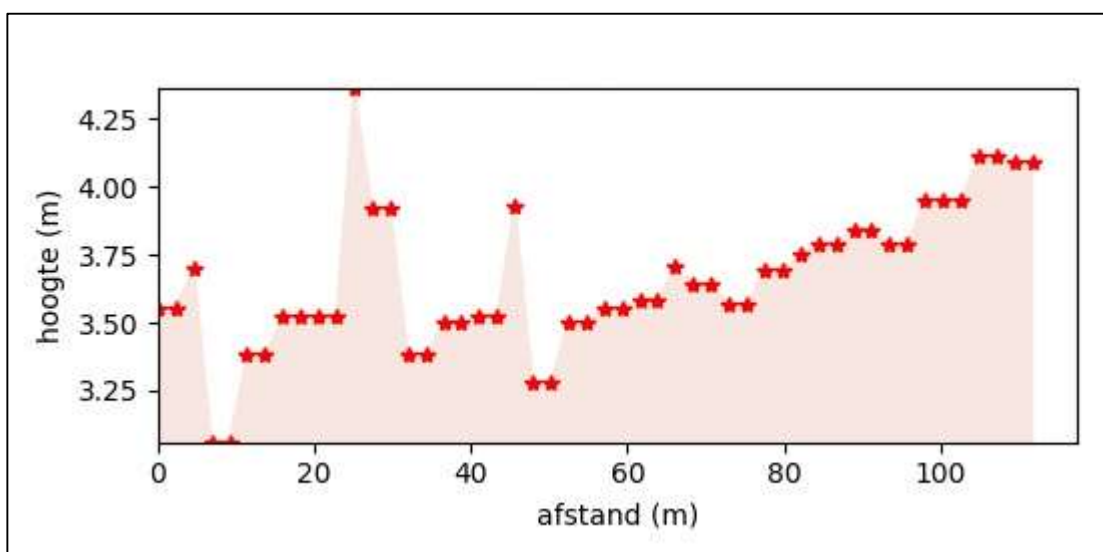
Figuur 47: indicatieve terreincoupe deelplangebied Zuidbroekstraat van ZW naar NO (bron: geopunt.be)

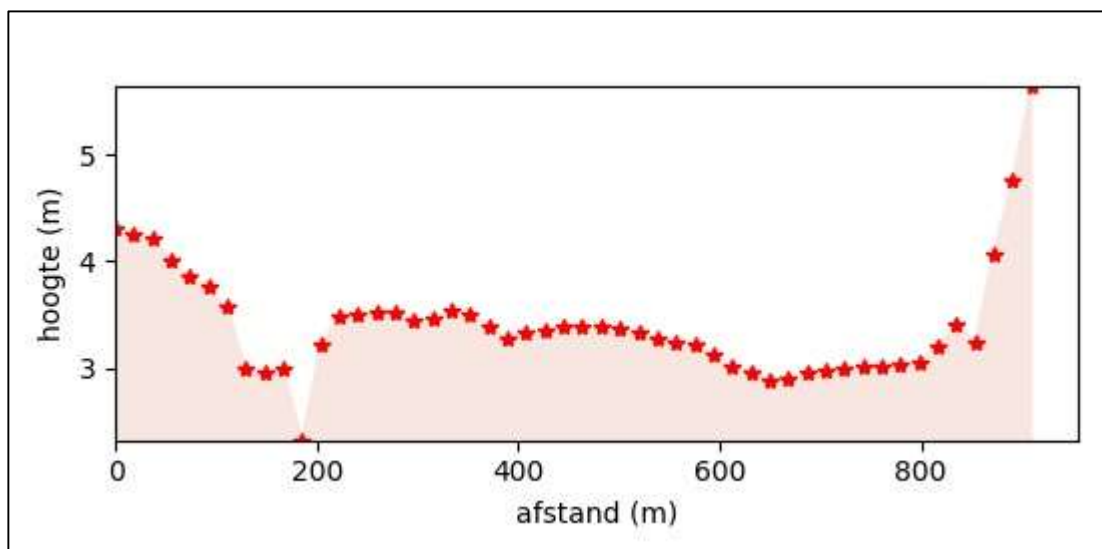
Figuur 48: terreincoupe deelplangebied Centrum Oostkerke, Sint-Kwintensstraat van NNW naar ZZO (bron: geopunt.be)

Figuur 49: terreincoupe deelplangebied Centrum Oostkerke, Processieweg van W naar O (bron: geopunt.be)

Figuur 50: terreincoupe deelplangebied Centrum Oostkerke, Sint-Guthagostraat van N naar Z (bron: geopunt.be)

Figuur 51: indicatieve terreincoupe deelplangebied *Monnikeredestraat* van W naar O naar ZZO (bron: geopunt.be)

2.2.1.3 Hydrografie

Het onderzoeksgebied ligt in het Bekken van de Brugse Polders, in het deelbekken van de Zwinstreek.⁹ Het plangebied is gevat tussen het Leopoldkanaal (sinds 1843) met het Afleidingskanaal van de Leie (sinds 1846) en het Kanaal van Brugge naar Sluis (de zgn. Damse Vaart sinds 1808/1813). De Zwinnevaart (middeleeuwen, cf. *infra*) is circa 150m oostelijk verwijderd van deelplangebied *Heitegemseweg*. Het deelplangebied *Monnikeredestraat* kruist de Moerader (middeleeuwen).

2.2.1.4 Tertiairgeologie

In deelplangebied *Heitegemseweg* vormt de Formatie van Maldegem de Tertiaire top laag. Dit mariene sediment heeft een ouderdom van ca. 45Ma jaren. De formatie is er vertegenwoordigd door het Lid van Wemmel (MaWe), een mariene lithostratigrafische eenheid gekenmerkt door grijs tot groen fijn, kleihoudend, glauconiethoudend zand. In de overige deelplangebieden vormt de Formatie van Aalter de Tertiaire top laag. Dit mariene sediment heeft een ouderdom van ca. 48Ma jaren. De formatie is vertegenwoordigd door het Lid van Oedelem (AaOe), een mariene lithostratigrafische eenheid gekenmerkt door donkergrijs tot bleekgrijs zeer fijn kalkhoudend zand, met kleiige eenheden kalkzandsteenbanken en schelpen (soms zeer veel) o.a. *Cardita*, *Turritella*, *Venericardia planicosta*.¹⁰ De tertiaire sedimenten zitten op meer dan 20m diepte.

2.2.1.5 Quartairgeologie

De Quartairgeologische kaart 1/200.000 **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**beschrijft voor het plangebied profieltype 13c: een Quartaire sequentie die volledig is opgebouwd uit eolisch materiaal tijdens het Weichseliaan (ELPw), met plaatselijk eventueel niet nader gedateerde hellingafzettingen (HQ), op oudere rivierafzettingen uit het Weichseliaan (FLPw) en getijdenafzettingen uit het Eemiaan. De oppervlakesedimenten zijn van Holocene (en eventueel tardiglaciale) ouderdom en zijn marien en estuarien.¹¹

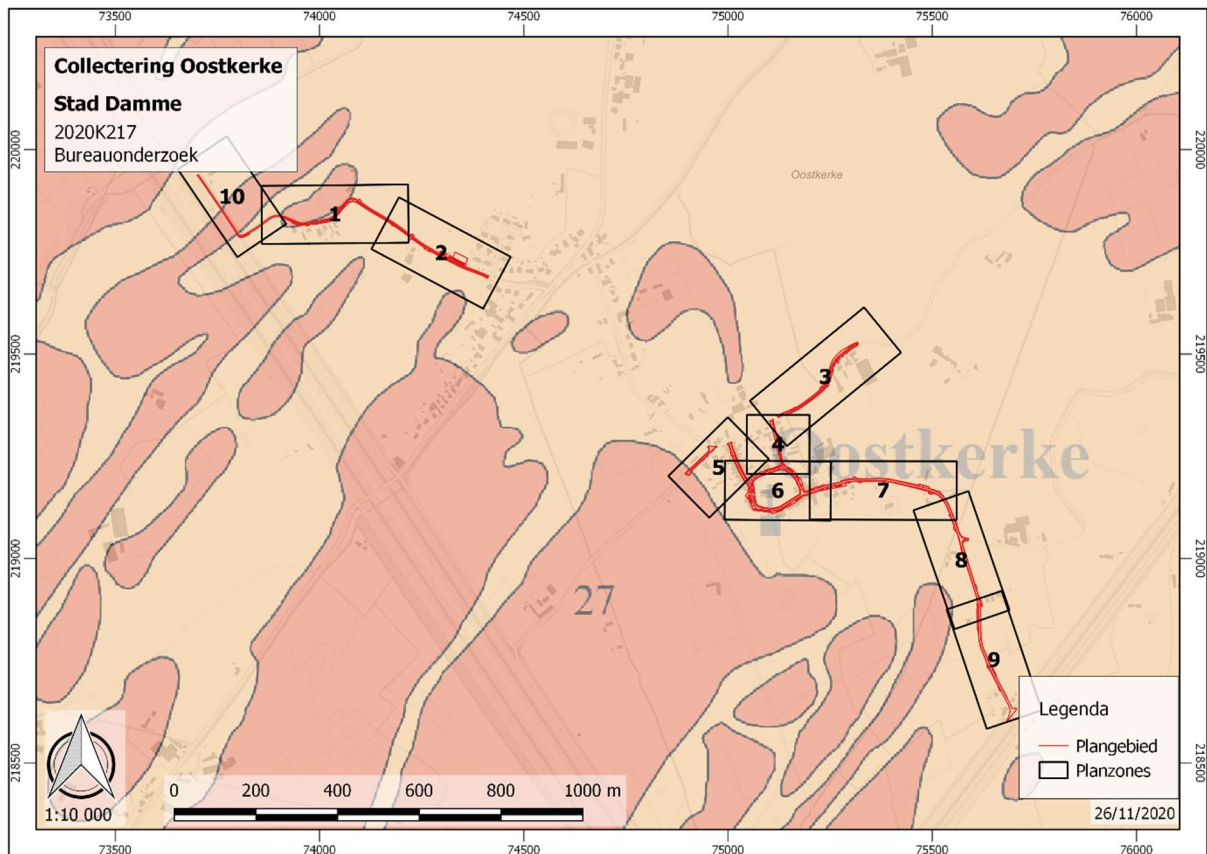
Voor dit onderzoek zijn de jongste oppervlakkige afzettingen meest relevant. De Quartair profieltypekaart 1/50.000 specificeert ze als Holocene zand (en klei) dat is afgezet in een zeegat, getijdegeul, priel, kreek of een zandwand (code 8).¹² In de erosieve context van het getijdegeul kan de klastische sequentie gemakkelijk 10m of

⁹ <http://www.geopunt.be/>

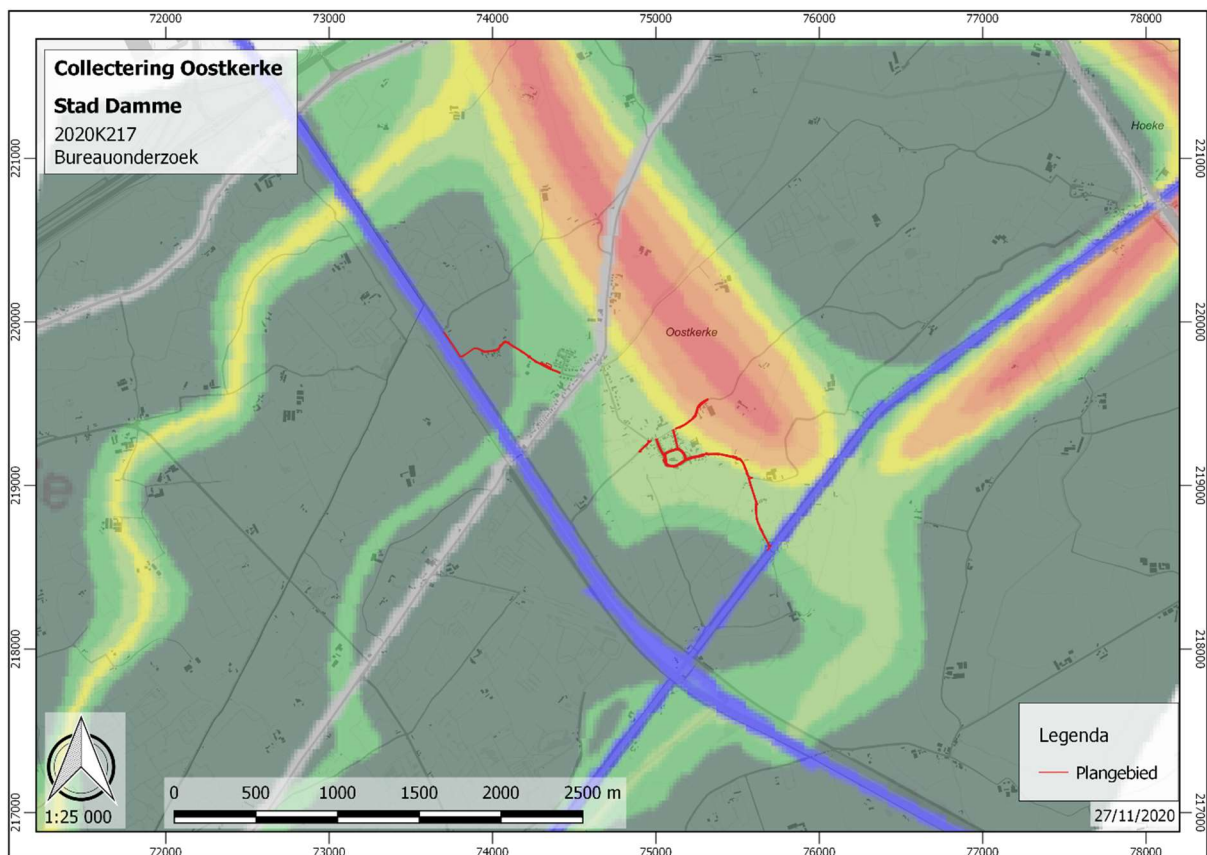
¹⁰ <http://www.geopunt.be/>

¹¹ <http://www.geopunt.be/>

¹² <http://www.geopunt.be/> en <https://www.dov.vlaanderen.be/>

Figuur 52: onderzoeksgebied op de Quartair profieltypekaart 1/50.000 (bron: geopunt.be)

Figuur 53: diepte van het Weichseliaanzand (bron: B. Jacobs)

dieper reiken. De geulafzettingen bestaan uit zand met inmenging van klei (code C). Bovenaan is ze meestal sterk kleilig. Buiten de zeegaten en getijdegeulen en -kreeken beschrijft de profieltypekaart Holocene klei (en zand) dat is afgezet, en veen dat is gevormd, in een context van slikken, moerassen en schorren (code 27). Het late Pleistocene niveau kan al op 1 tot 2 m diepte zijn bewaard. Een reconstructie situeert het Pleistoceen niveau in deelplangebied *Heitegemstraat* tussen minder dan 2m -TAW. Ter hoogte van de dorpskern van Oostkerke wordt het oude zandniveau verwacht tussen 2m -TAW en 4m -TAW. De diepste delen situeren zich in deelgebied *Hoekestraat* waar het Pleistoceen duikt tot 10m -TAW.

2.2.1.6 De jongste geologische ontwikkeling in de Zwinstreek

De activering van het Oostkerkegeulstelsel wordt gedateerd in het laatste millennium v.C. Het wordt thans beschouwd in samenhang met een zuidelijke en westelijke vertakking van een veel ouder inbraakstelsel dat sinds het midden Holoceen (circa 4.400 v.C.) via een zeegat tussen Knokke en Cadzand het land binnendrong.¹³ Deze oude Cadzandgeul geldt als vroegste voorganger van het historische *Sincfal*, *Zinkval* of *Budansflit*. Vooral vanaf de derde eeuw n.C. breiden de zeegaten en geulsystemen verder uit en raakte de oostelijke kustvlakte volledig verbrokkeld. Land oostelijk van Zeebrugge verwerd in deze periode tot eilanden o.a. doordat de doorbraaksystemen van de oude Cadzandgeul en de Oostkerkegeul zich verbonden in een uitgestrekt getijdengebied.¹⁴ Deze situatie bleef voortduren tot in de 9de eeuw n.C. wanneer delen van het getijdengebied geleidelijk voldoende hoog opslibden om als schorregebied semipermanent droog te vallen. Grote delen van dit zgn. Oudland werd rond 1100 beschermd met lage defensieve dijken (evendijken). De kanalisatie van het Oude Zwin tussen de 9de en 11de eeuw moet worden gezien als een vroege poging van Brugge om een bevaarbare verbinding tot stand te brengen met het *Zinkval* zeegat.¹⁵ Door ontwatering, klink en veenwinning kwamen de bedijkte gronden snel lager te liggen dan het buitendijkse land dat nu minder omvangrijk was en hierdoor een verminderd bergvermogen bij springtij had. Deze situatie gecombineerd met slecht dijkonderhoud, stormvloed, zeespiegelstijging en kustbarrière-erosie resulteerde in de 12de eeuw in een hernieuwde uitbreiding van het Zwinstelsel met verlies van grote delen van het eerder gewonnen land. Gevoed door zeegaten aan beide zijden van het eiland Cadzand vond het Zwinstelsel nu vooral uitbreiding in zuidwestelijke richting, in de natuurlijke bedding van de Reie, tot de plaats waar vanaf 1180 Hondsdamme of Damme als voorhaven van Brugge tot bloei komt.

2.2.1.7 Geomorfologie

Er is geen geomorfologische kaart beschikbaar voor het onderzoeksgebied. Op basis van de Quartair profieltypekaart 1/50.000 en het DHMV II kunnen binnen het onderzoeksgebied evenwel relevante landschapsvormen worden beschreven. Centraal is er het massieve en vertakte stelsel van dichtgeslibde en geïnverteerde kreeken dat deel vormt van het Oostkerkegeulstelsel. De deelplangebieden *Heitegemstraat* en *Monnikerdestraat* liggen meest perifeer binnen dit stelsel, op de overgang naar de omgevende lagere slikke- en schorrevlakten. Op het subtiel hogere getijdengeulcomplex treffen diverse antropogene verhevenheden: enerzijds lineaire tracés van dijken en opgehoogde oeverzones behorende tot jonghistorische en subrecente kanalen, vaarten en dijken (sinds de middeleeuwen), en anderzijds kleinere, soms amorfe, soms terpvormige hoogtes. Deze laatste zijn middels historische kaarten (cf. *infra*) veelal te identificeren met oude boerenhoven (bv. het hof bij de oosthoek van planzone 3) of molensites (bv. dorpsmolen van Oostkerke op 100m noordwestelijk van planzone 5).

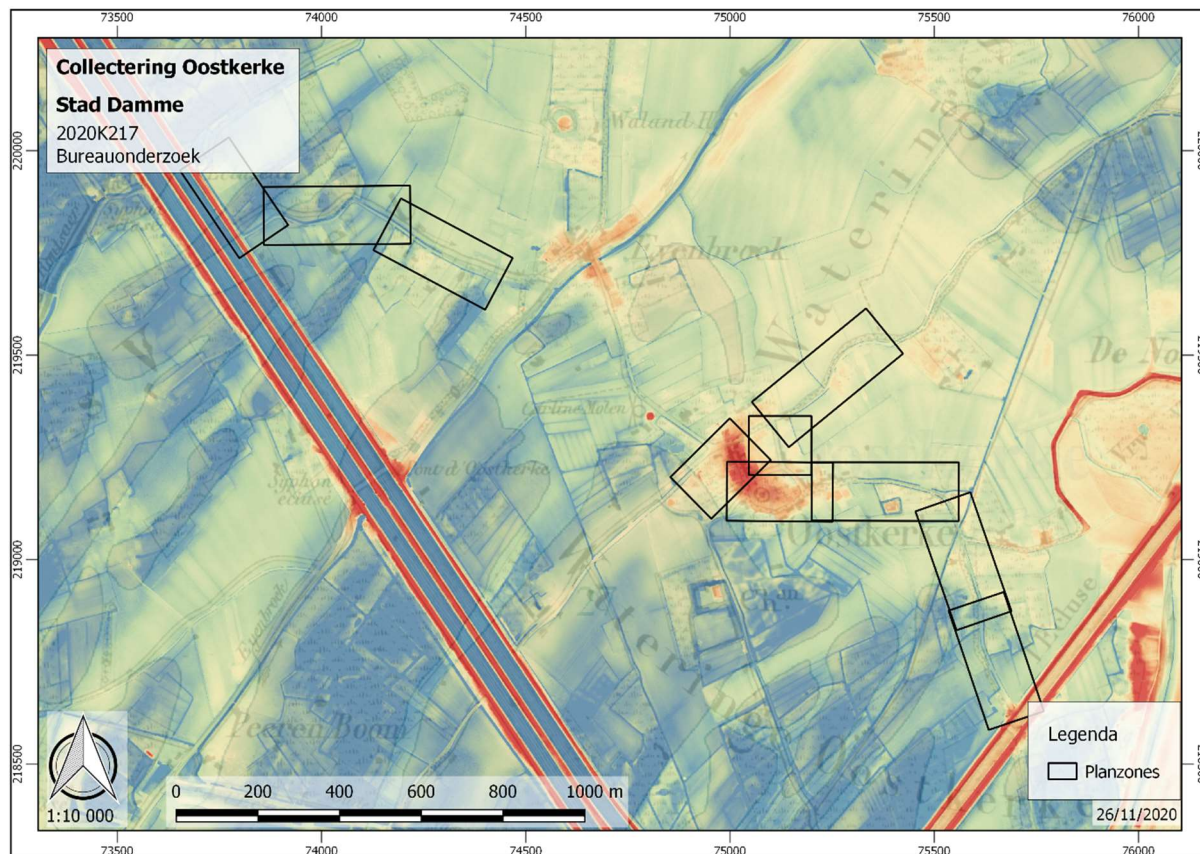
De uitgesproken sikkelvormige verhevenheid ter hoogte van het historisch centrum van Oostkerke is minder eenduidig antropogeen te verklaren. De sikkel met punten wijzend naar de windluwe zijde (i.t.t. de paraboolduin) herinnert aan een eolische landvorm die niet direct te verwachten is in de regio. De zgn. barchaanduin is beschreven in aride gebieden waar ze vormkrijgen op plaatsen waar de wind uit eenzelfde dominante richting waait, en waar weinig zand voorradig is. Misschien is de duin ontstaan op een ogenblik dat deel van het nog

¹³ Hillewaert & Hollevoet 2019, 40; Hillewaert 2019a, 46; Vos & Van Heeringen 1997, 55-60

¹⁴ Hillewaert 2019b, 83; Wintin 2006, 19

¹⁵ Trachet e.a. 2015, 313-316

actieve en dynamische getijdegeulstelsel bruusk droogviel en kortstondig geulzand lokaal ter beschikking stelde?¹⁶ Potentieel werden gelijkaardige duintjes in de omgeving (grotendeels) geëgaliseerd bij de latere landnamen en ontginningen. Mogelijk bleef de Oostkerkse sikkel bewaard als terreinverhevenheid omdat er vrij snel volgend op de duinvorming op werd gewoond en plaatselijk misschien ook opgehoogd (cf. vroege terpvorming)?

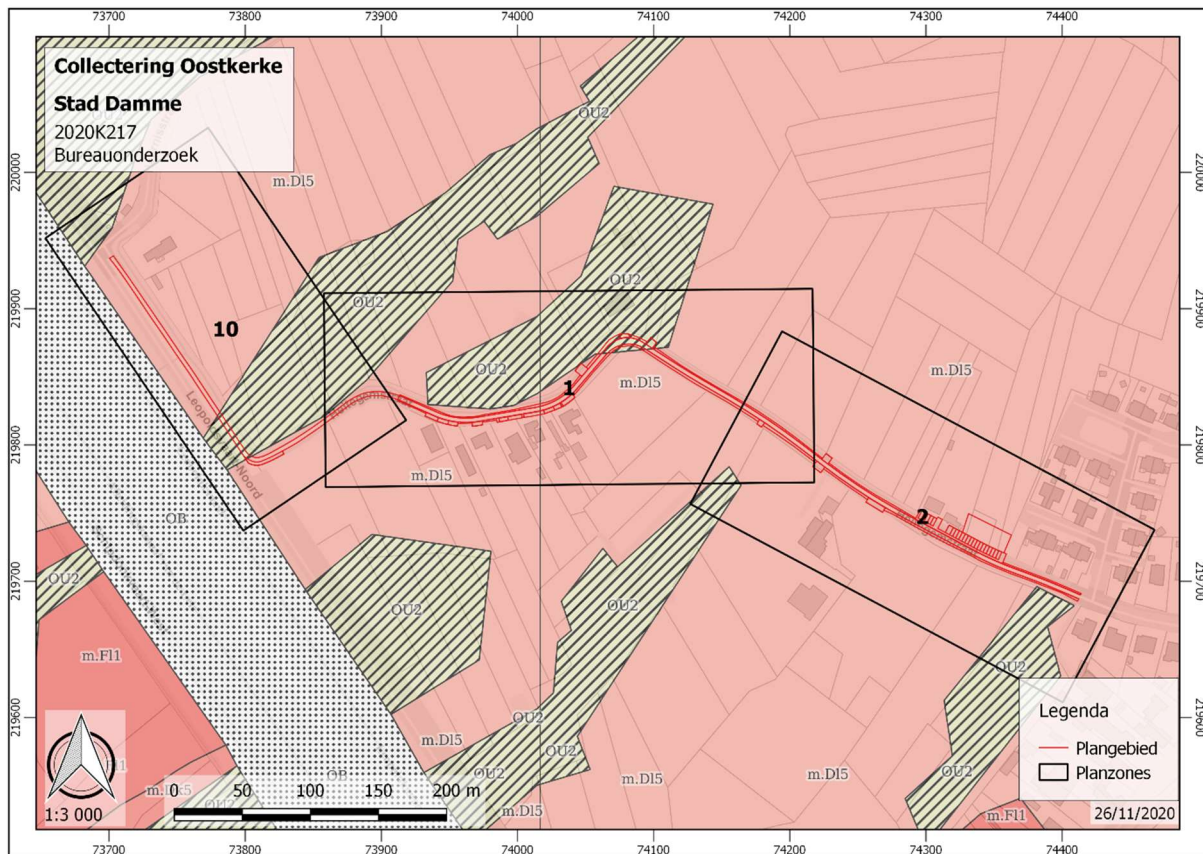
Figuur 54: onderzoeksgebied op DHMV II, Quartair profieltypen en Vandermaelen gecombineerd (bron: geopunt.be)

2.2.1.8 Bodemkundig

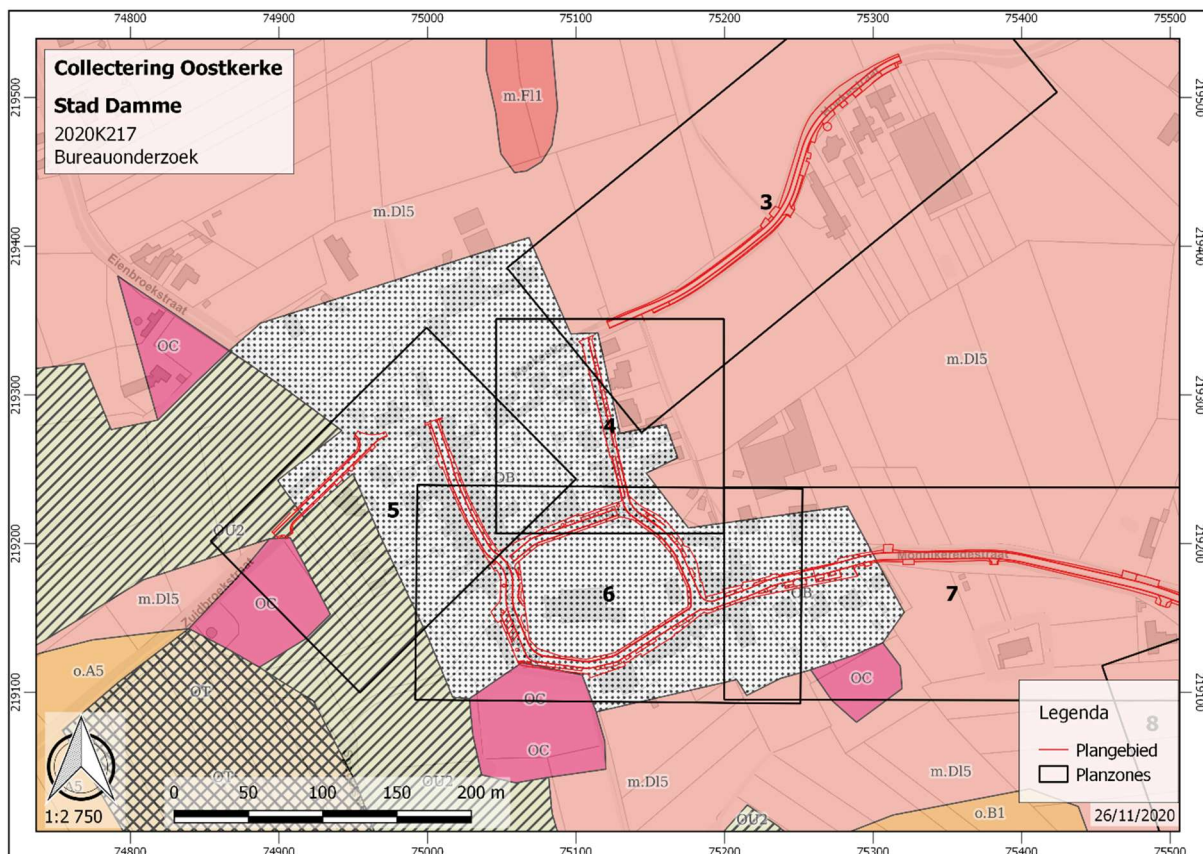
De Bodemkaart Vlaanderen 1/20.000 beschrijft in het onderzoeksgebied hoofdzakelijk afgedekte kreekgronden. De bodemserie m.DI5 groepeert de kreekkruggen (zgn. *Oudland* materiaal) die zijn afgedekt met minder dan 40cm lichte klei tot zavel (zgn. *Middelland* materiaal) en die zelf zijn samengesteld uit klei die tussen 60cm en 100cm overgaat op het lichtere materiaal van het meer dynamische geulstelsel (*fining upwards* zavel, zand, etc.). Buiten het verstoring bereik van recente landbewerking, kunnen nog delen van oudere leefniveaus in de top van de Oudland materiaal als A horizont zijn bewaard op beperkte diepte. Waar diepere bewerking heeft plaatsgevonden zal het jongere materiaal integraal opgenomen zijn in de bovengrond, de zgn. teelaarde.

De bodemserie OU2 groepeert de uitgeveende poelgronden. Ze komen voor binnen deelplangebied *Heitegemstraat* langs de Leopoldvaart-Noord en ter hoogte van huisnr.14. In deelplangebied *Zuidbroekstraat* komen ze voor bij het zuidwestelijke eind. De uitgeveende poelgronden kunnen herkenbaar zijn als lage terreindelen. Op deze plaatsen is de veenlaag volledig of gedeeltelijk uitgegraven en de laagtes terug opgevuld met zwaar materiaal. De bodemgesteldheid binnen *Dorpscentrum Oostkerke* is onbekend vanwege de aanwezige bebouwing (code OB). In deelplangebied *Monnikeredestraat* zijn de kreekgronden niet overdekt met jonger materiaal. De bodemserie o.A5 beschrijft er zware klei tot klei van het Oudland die tussen 60cm en 100cm diepte overgaat op het lichtere materiaal van de dynamischere kreekfase. Net als bij de Heitegemstraat situeert

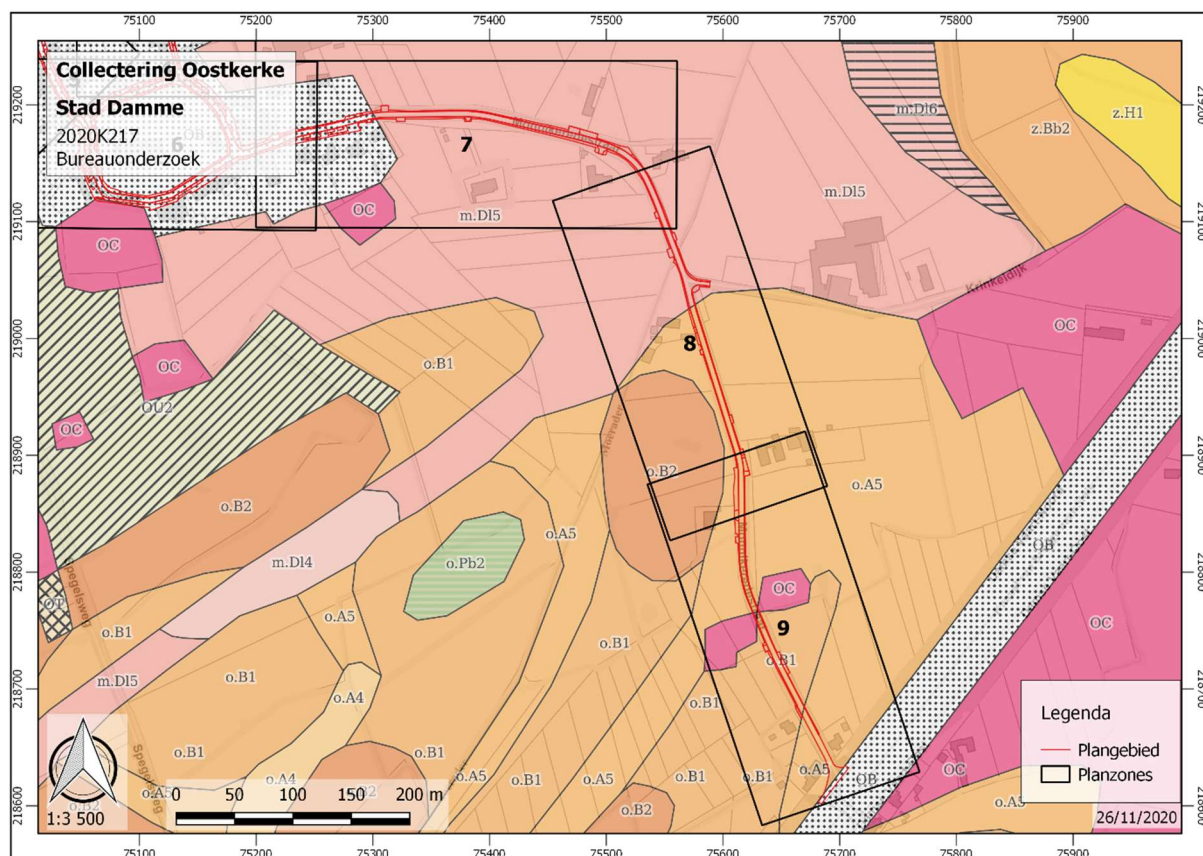
¹⁶ J. Trachet wees op de potentiële eolische component in de Oostkerkse verhevenheid. De analogie met het barchaan duintype en het vormingssceenario voor de landduin is besproken met J. Velleman (RAAP België).

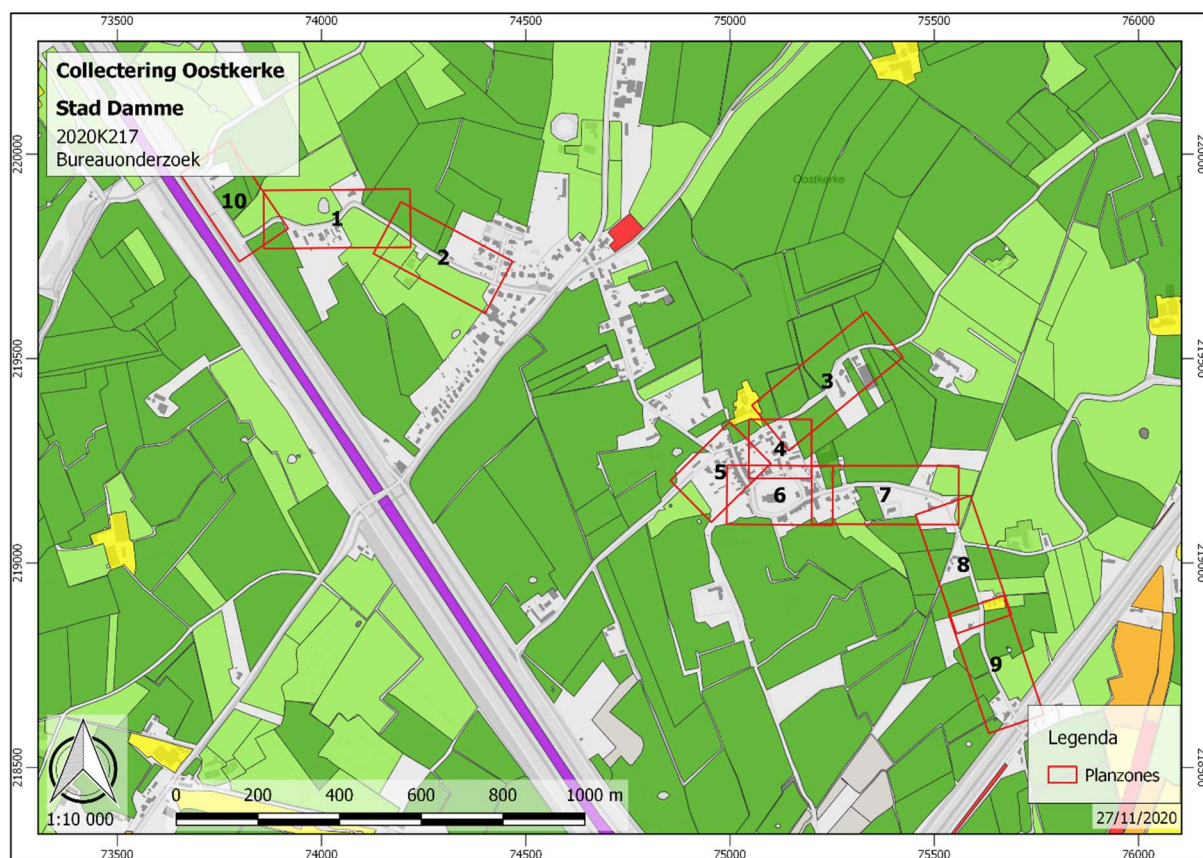
Figuur 55: deelplangebied Heitegemstraat op Bodemkaart Vlaanderen (bron: geopunt.be)

Figuur 56: deelplangebieden Zuidbroekstraat en Centrum Oostkerke op de Bodemkaart Vlaanderen (bron: geopunt.be)

Figuur 57: deelplangebied *Monnikerdestraat* op de Bodemkaart Vlaanderen (bron: geopunt.be)

Figuur 58: plangebied op de potentiële bodemerosiekaart per perceel 2013 (bron: geopunt.be)

dit deelplangebied zich op de grens van het geulsysteem en komen er ook poelgronden voor. Hier worden geen uitgeveende gronden beschreven. De bodemserie o.B1 beschrijft exclusief in Planzone 9 ingeklonken, maar intact veen op meer dan 100cm diepte. De bodemserie OC indiceert verdwenen bewoningen. Ze wordt gekenmerkt door door zeer humeuze profielen en is grenst plaatselijk aan de deelplangebieden *Dorpscentrum Oostkerke* en *Monnikeredestraat*.

2.2.1.9 *Erosiegevoeligheid*

De erosiegevoeligheidskaart voor Vlaanderen beschrijft de gemeente Damme als zeer weinig erosiegevoelig. Op perceelniveau is in de directe omgeving van het plangebied sprake van een zeer lage kans (groentinten) op bodemerosie door bewerking en zeer lage kans op erosie door waterwerking. Het plangebied zelf is nagenoeg integraal verhard. De erosiegevoeligheid van de aanliggende percelen is weinig indicatief voor het eigenlijke plangebied.

2.2.2 *Historische situering*¹⁷

2.2.2.1 *Het ontstaan van Oostkerke*

De dorpskom van Oostkerke ligt op een verhoogde zandafzetting of op een kunstmatig opgeworpen vluchtheuvel en is mogelijk reeds in de 8ste eeuw ontstaan. Eerste vermelding als "Ostkerka" in een document van 1028, vermoedelijk in de betekenis van "kerk ten oosten van Dudzele". Andere betekenissen die in de literatuur naar voor geschoven worden, zijn "kerk ten oosten van de abdij van Eienbroek", "kerk van ose" (persoonsnaam) of "kerk met een ose" (over muur uitstekende bekapping). De parochie Oostkerke wordt voor het eerst vermeld in 1089, in een oorkonde van graaf Robrecht II. Dit document is opgenomen in het cartularium van de Sint-Kwintensabdij, waarmee graaf Robrecht II het tienderecht over het toenmalige Oostkerke verleent aan de abdij van Saint-Quentin en l'Isle, met "Dodinus de Orskirka" als getuige. Uit de oorkonde blijkt dat Oostkerke op dat moment reeds een bedehuis bezat, wellicht gebouwd op gronden die eigendom waren van Dodinus, de Heer van Oostkerke. De legende wil dat de eerste kerk of kapel is gebouwd op het graf van Guthago, een prins uit Schotland, die in de 9de eeuw de bewoners van het kustgebied kwam bekeren. Hij zou de stichter van het tiendenhof van een Benidictijnerabdij te Eienbroek zijn. Toen bij zijn graf wonderen gebeurden, werd de eerste kapel van Oostkerke er opgericht. Ca. 1100 bouwt men een ruime Romaanse kruiskerk nabij de kapel, de kern van de huidige Sint-Kwintenskerk. Deze wordt door de eeuwen heen verbouwd en aangepast, en heeft als een kerk met 17de-eeuws schip en monumentale gotische westtoren de 21ste eeuw gehaald, zij het heropgebouwd na de Tweede Wereldoorlog. Na de heiligverklaring van Sint-Guthago in 1159 wordt deze de patroonheilige van de kerk, later is dat Sint-Kwintinus, naar de abdij van Sint-Kwintens in Vermandois, die het patronaatschap over de parochie had. Door inpoldering groeit Oostkerke uit tot een grote parochie, waarin in de eerste helft van de 12de eeuw vier dochterparochies worden gesticht. In 1110 ressorteren de kapel van het eiland Wulpen (verdwenen), Lapscheure, Moerkerke en Westkapelle onder Oostkerke, wat in officiële documenten wordt bevestigd door Balderic, bisschop van Doornik-Noyon. Een andere vluchtheuvel die op bewoning in Oostkerke wijst vóór de grote inpolderingen, is "Ten Doele", gelegen op de grens met Westkapelle. Een oude schaapsweg uit die periode is de Spegelsweg, vanuit de dorpskern de schorren in leidend. Deze weg zou bovendien de verbindingsweg zijn geweest tussen de bezittingen van de Heren van Oostkerke, een groot domein reikend van Sijsele tot Oostkerke.

2.2.2.2 *Oostkerke in de 11de tot 13de eeuw*

Begin 11de eeuw wordt een grote ringdijk aangelegd, waarvan de Krinkeldijk en de Romboutswervedijk deel uitmaken. Deze dijk beschermt Oostkerke tegen overstromingen; vanaf dan is er te Oostkerke zowel in als buiten de dorpskern bewoning. In 1134 is er een grote dijkbreuk, waardoor het Zwin is ontstaan. Het gebied buiten de Krinkeldijk, het onbeschermd deel van Oostkerke, waarin de hulpkapellen van Moerkerke en Lapscheure liggen,

¹⁷ Integraal overgenomen van Agentschap Onroerend Erfgoed 2020: Oostkerke [online] <https://id.erfgoed.net/themas/14645> (Geraadpleegd op 27-11-2020). J. Trachet wijst erop dat de voltooiingsdatum en aard van de Zoute Vaart nog onzeker blijft.

wordt overstroomd. Het Zwin splitst de grote parochie van Oostkerke in twee; deze scheiding heeft de afsplitsing van deze parochies wellicht versneld. In de loop van de 12de en 13de eeuw ontstaan uit Oostkerke nog de hulpparochies Sint-Kathelijne en Onze-Lieve-Vrouw te Damme, Sint-Anna-ter-Muiden en Hoeke. Wanneer deze hulpparochies zelfstandige parochies worden, is niet bekend. Een document van de Sint-Kwintensabdij uit 1324 vermeldt al de voornoemde plaatsen als zelfstandige parochies. In de acht dochterparochies behoudt de Sint-Kwintensabdij het tienderecht en het personaat. De gebieden in het noordoosten en noordwesten van Oostkerke worden in de volle middeleeuwen volop uitgeveend. Het was in die periode dat het grootste deel van het weggennet werd gevormd. Deze wegen liepen zowel over kreekruigen als over poelgronden.

2.2.2.3 Oostkerke in de 13de tot 15de eeuw

De geschiedenis van de polderdorpen in de omgeving van Damme is onlosmakelijk verbonden met de evolutie van het Zwin. De bloei en ondergang van de Brugse haven worden weerspiegeld in de geschiedenis van de middeleeuwse dorpen langs het Zwin. Oostkerke heeft nooit een uitstraling gekend, die in de middeleeuwen kenschetsend was voor bvb. Damme en Lissewege of, in mindere mate, Hoeke. Al in het begin van de 13de eeuw ontstaat immers op zijn grondgebied een nieuw zeestadje, die de havenactiviteit grotendeels opslokt: Monnikerede, voor het eerst vermeld in 1226. Het moederdorp Oostkerke wordt bescheiden op de achtergrond gehouden. Monnikerede lag op de samenloop van de "Monniker-ede", d.i. de "waterloop der monniken in het Zwin", een verbindingskanaaltje tussen het Zwin en de meer noordelijk gelegen Zwinnevaart. De monniken zijn de Cisterciënzers van de abdij Ter Doest in Lissewege, die hier een paar huizen bezaten. In 1266 krijgt dit gehucht van Oostkerke eigen stadsrechten. Handelsrechten in het Zwin maken het stadje op korte tijd rijk; Monnikerede bezit een stadhuis, dat in 1462 afbrandt en heropgebouwd wordt, een vleeshuis, een eigen markt, een gasthuis met kapel enz. Het kan gezien worden als de voorhaven van Oostkerke. Het stadje wordt bestuurd door twee burgemeesters, vier schepenen, een griffier en een kolfdraeger. Monnikerede heeft een eigen pastoor, maar blijft parochiaal onder de klok van Oostkerke. Het wapenschild toont drie horizontale strepen: groen voor een dijk, blauw voor het water en rood voor de lucht; een monnik staat klaar om in de boot te stappen. Het stadje is te situeren op de plaats waar de huidige Monnikeredestraat uitkomt op de Damse Vaart; bij de aanleg van deze vaart in het begin van de 19de eeuw verdwenen de laatste resten van de plaats van de kaart.

Het graafschap Vlaanderen is op burgerlijk gebied ingedeeld in 16 kasselrijen of landelijke besturen, waaronder de kasselrij Brugge of het Brugse Vrije. Het platteland van het Brugse Vrije is in 1317 verdeeld in 35 ambachten, bestuurlijke, rechterlijke en financiële instellingen, die onder toezicht stonden van het college van schepenen van het Brugse Vrije. In het tiendegebied van de Sint-Kwintensabdij zijn twee ambachten tot stand gekomen: Oostkerke en Moerkerke. Louis van Oostkerke koopt het ammanschap van Oostkerke in 1316 en sedertdien blijft het ammanschap van Oostkerke erfelijk in het bezit van de Heren van Oostkerke. Tot het ambacht van Oostkerke behoort oorspronkelijk het grondgebied van de latere parochies Oostkerke, Lapscheure, Sint-Kathelijne buiten Damme, Damme, Monnikerede, Hoeke en Sint-Anna-ter-Muiden. Het grondgebied van het ambacht Oostkerke wordt verminderd door het feit dat bepaalde delen stadsrechten verkrijgen ten voordele van de handel langs het Zwin, vb. Damme, Sint-Anna-ter Muiden, Monnikerede en Hoeke. De status die met deze feodale functies gepaard gaat, wordt weergegeven in de residenties van de functiehouders. Vooreerst is er het Kasteel van Oostkerke als residentie van de Heren van Oostkerke, vanaf de 10de eeuw wellicht bestaande uit een motte met burcht, aan de rand van de dorpskern. De Heren van Oostkerke vervullen belangrijke functies als schepenen van het Brugse Vrije. In de 14de eeuw wordt het kasteeldomein uitgebouwd tot een belangrijke opperhofneerhofs-site. De amman van Oostkerke resideert op een ronde motte langs de huidige Westkapellesteenweg ("t Wallant"). Op het gehucht van Mikhem kan eveneens een motte met donjon vermoed worden. Midden 13de eeuw wordt het bestaan van het Kasteel van Lembeke in documenten bevestigd: het is een motte met donjon, als versterkte post langs het Zwin. Vermoedelijk ontstond het uit een woning van Andries van Oostkerke, grafelijk baljuw van het Brugse Vrije. In de late middeleeuwen zijn op Oostkerke drie molens gekend: een watermolen, de Eekemolen en de dorpsmolen. Deze laatste site bestaat nog steeds in de Eienbroekstraat. In de late middeleeuwen ontstaat een modeverschijnsel, waarbij hoeven bij wijze van statussymbool worden omringd met een walgracht. In Oostkerke zijn een vijftiental voorbeelden bekend, waar de hoeve met een vierkante walgracht is omringd. Vele hoevesites zijn tot op vandaag aldus te herkennen.

2.2.2.4 Oostkerke in de 16de tot 18de eeuw

Vanaf eind 14de eeuw begint de verzanding van het Zwin een belangrijke negatieve invloed te hebben op de handelsplaatsen langs de stroom. Er worden herhaaldelijk pogingen gedaan om de bootverbinding te blijven garanderen. Op het einde van de 14de eeuw gaan de schepen niet meer verder dan Sluis en moet de kanalisatie van de sectie Damme-Sluis dringend uitgevoerd worden. In 1421 is dit voltooid, met het graven van de z.g. "Zoute Vaart". Maar de door de zee gevoede Zoute Vaart verzandt op haar beurt en ca. 1564 wordt parallel met deze gekanaliseerde oude Zwinarm een nieuw kanaal gegraven: de Zoete of Verse Vaart. Ook de Verse Vaart is niet in staat om alle zeeschepen te dragen. De godsdienstoorlogen op het einde van de 16de en in het begin van de 17de eeuw dragen ook bij tot de teloorgang van de streek. De frontlijn tussen de elkaar bestrijdende Noordelijke en Zuidelijke Nederlanden ligt van Knokke tot Sluis langs het Zwin. Ze brengen belangrijke wijzigingen aan in het grondgebied van de ambachten Oostkerke en Moerkerke en de heerlijkheid van Middelburg en hebben ook gevolgen op kerkelijk vlak. In Oostkerke worden de kerk en het Kasteel van Oostkerke door plunderingen vernield. In 1594 worden de ondertussen vervallen en ontvolkte havenplaatsen Monnikerede, Hoeke en Damme door Filips II samengevoegd. In de 17de eeuw wordt langs het Zwin een hele reeks forten opgetrokken, die in 1622 door de Linie van Fontaine worden verbonden en versterkt; deze linie wordt tien jaar later uitgebreid met de Linie van Cantelmo. Op het grondgebied van Oostkerke wordt in 1628-1640 het Fort van Eienbroecke gerealiseerd, om de bevoorrading van de militaire vestigingen te beschermen. Vanaf het midden van de 17de eeuw wordt gewerkt aan de heropbouw en het herstel van de streek. Midden 17de eeuw herstelt men de verwoeste kerk, waarbij gekozen wordt voor de barok; de kruisbeuk en de koorpartij van de vroegere kerk worden gesloopt, er wordt een sacristie gebouwd, de monumentale 13de-eeuwse westtoren wordt bewaard. De godsdienstoorlogen en de daarmee gepaard gaande overstromingen zorgen voor verlies van veel houtgewas. De Heren van Oostkerke leggen verschillende boomkwekerijen aan, o.m. ten noorden van de huidige Zuidbroekstraat, bij de huidige Krakeelboomgaardstraat en op hun kasteeldomein zelf. In 1662 wordt op de grond waarop het verdwenen stadhuis van Monnikerede heeft gestaan, een steenbakkerij opgericht: de z.g. "Beckaf careelstenen" kunnen via de Verse Vaart naar Brugge worden vervoerd. In de loop van de 17de eeuw worden nog verschillende andere steenovens opgericht in de paallanden van Monnikerede; na het opvullen van de Verse Vaart in 1792 en het graven van de Damse Vaart (ca. 1815) gaat deze activiteit gewoon verder, zo was er o.a. een steenbakkerij op de grens met Hoeke en aan de Sifons tijdens de 19de en 20ste eeuw. In 1695 is Monnikerede gereduceerd tot een gehuchtje van zeven huizen.

Tijdens de Spaanse Successieoorlog (1702-1713) wordt de garnizoenstad Damme verder versterkt. Aan Frans-Spaanse zijde wordt er al in 1702-1703 naar gestreefd om de greep op het kanalenstelsel te versterken en de verdediging van Brugge te verzekeren. De stadswallen worden uitgebreid met een hoornwerk in de richting van de grens met de Noordelijke Nederlanden (Sluis) naar ontwerp van ingenieur A. Lemerrier de Senneton de Chermont en maarschalk de Vauban. Twee vooruitgeschoven forten worden gebouwd op het grondgebied van Oostkerke: het "Verbrande Fort" aan de kruising van de dijk van de Romboutswerve met de Monnikerede en het "Fort van Damme" op de linkeroever van de Reie op 1,3 km voor de stad, beide afgebeeld op de Ferrariskaart (1770-1778). In de 18de eeuw worden verschillende grote bouwwerken uitgevoerd, die nu nog steeds behoren tot het belangrijkste erfgoed van Oostkerke. Zo wordt tegen de Krinkeldijk aan een mooie ontginningshoeve gebouwd en verschijnen enkele grote hoeves langs de parallelle assen Sabtsweg en Hoekestraat. Tevens wordt in 1786 op kosten van de tiendeheffers een nieuwe pastorie gebouwd, het laatste huis in de streek dat op een omwald erf is gebouwd.

2.2.2.5 Oostkerke in de 19de en 20ste eeuw

In 1795 wordt Monnikerede opnieuw bij Oostkerke gevoegd, nadat het sinds 1594 samen met Hoeke bij Damme was gevoegd. In 1813 wordt alles wat van het vervallen Monnikerede overblijft, volledig van de kaart geveegd door de aanleg van de Damse Vaart. Dit kanaal wordt gegraven op initiatief van Napoleon, die een verbinding van Brugge met de Schelde beoogt. Het grootste deel van de voormalige markt van Monnikerede ligt onder de vaart. In 1815 komt na eeuwen oorlog eindelijk rust in Oostkerke. In 1844 vraagt de gemeenteraad van Oostkerke de toelating om het oude wapenschild van de familie van Oostkerke te mogen gebruiken als gemeentewapen, namelijk drie zilveren wassenaars op een rood veld. Dit wordt toegestaan bij K.B. van 25 februari 1845. In de tweede helft van de 19de eeuw wordt geïnvesteerd in openbare gebouwen en het wegennet. De houten dorpsmolen wordt door een stenen korenmolen op molenwal vervangen (1874) en er wordt een nieuwe molen

gebouwd langs de Zuidbroekstraat (1854). De verbindingswegen tussen Koolkerke en Westkapelle worden ca. 1895 rechtgetrokken tot een steenweg, door het gehucht Eienbroek. In 1868 wordt de gemeenteschool gebouwd, in 1898 wordt een katholieke school opgericht voor de Zusters Maricolen.

De Eerste Wereldoorlog vormt voor Oostkerke een langdurige bezetting van het dorp door de Duitsers, dit echter zonder veel verwoestingen, met uitzondering van het Kasteel van Oostkerke en enkele bruggen over de Damse Vaart en het Leopolds- en Schipdonkkanaal, die bijna volledig worden vernield. In 1922 wordt het kasteel heropgebouwd door de familie van der Borgt. Het interbellum brengt modernisering met zich mee: in 1925 en 1934 worden telefoonverbindingen getrokken, in 1929-30 wordt het dorp aangesloten op het elektriciteitsnet.

De Tweede Wereldoorlog had heel zware gevolgen voor het dorp van Oostkerke. In de periode tussen de bevrijding (september 1944) en de opruiming van de laatste Duitse weerstand (november 1944), wordt de ganse omgeving onder water gezet. De Franse troepen blazen de Sifons op, het Kasteel van Oostkerke wordt voor de tweede maal zwaar verwoest, de toren van de Sint-Kwintenskerk wordt opgeblazen, in zijn val het grootste deel van de kerk verwoestend. De bebouwing die zich rond de kerk concentreert, wordt voor het grootste deel mee vernield.

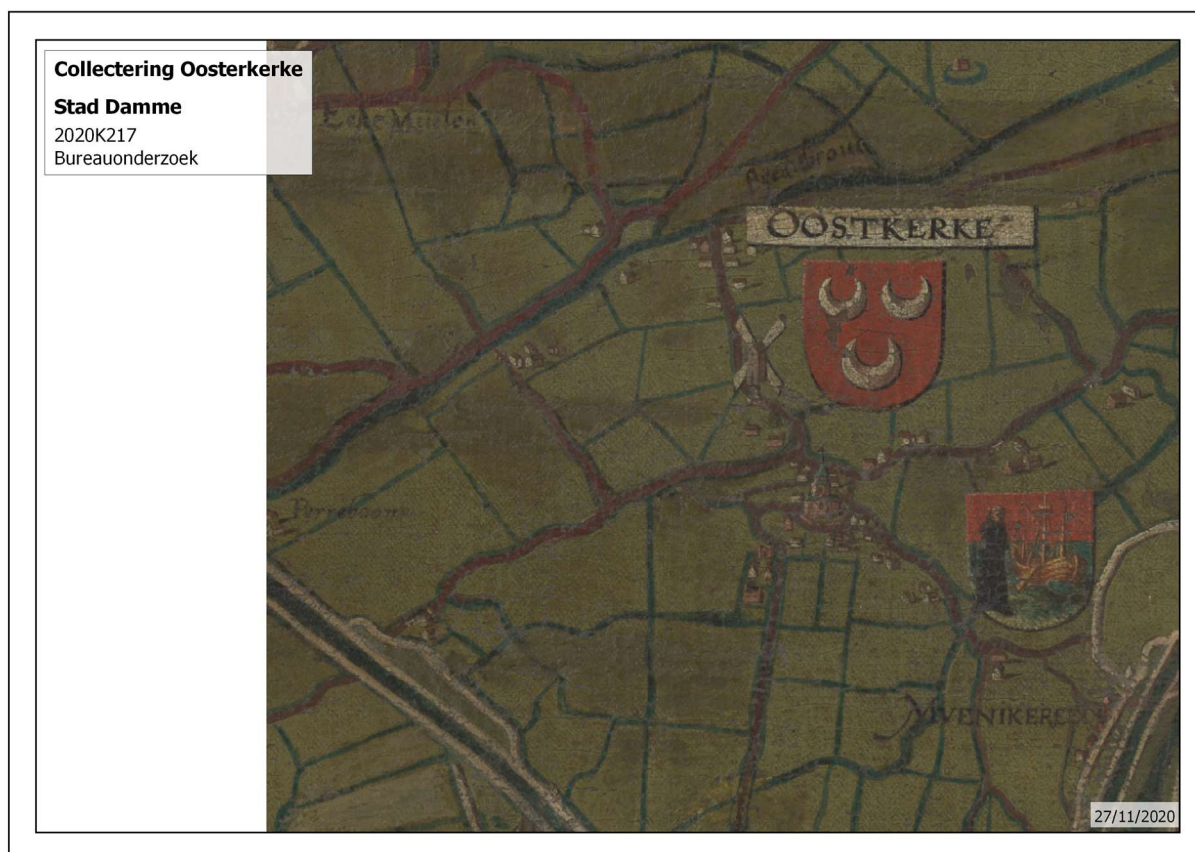
De heropbouw van het dorp na de Tweede Wereldoorlog bepaalt voor een groot deel het huidige pittoreske karakter van de dorpskern. Er wordt gekozen voor een romantische, historiserende heropbouw van kerk en gebouwen, waarbij de meeste gevels opnieuw werden witgeschilderd. In 1948 wordt een noodkerk ingezegend ten zuiden van de huidige kerk, in 1952-54 vindt de historisch getrouwe heropbouw van de volledige kerk plaats, waarvan de gotische toren was beschermd als monument.

2.2.3 Historische kaarten

2.2.3.1 *Heraldische kaart van het Brugse Vrije (circa 1570)*

De Heraldische kaart van het Brugse Vrije, ook de grote kaart van het Brugse Vrije genoemd, is het cartografisch werk van Pieter Pourbus. De enorme kaart (23,58 m²) werd gemaakt in opdracht van het Brugse Vrije in de periode 1561-1571. Van de oorspronkelijke kaart blijft slechts de rechterbovenhoek over (die valt te bezichtigen in het Stadsarchief in Brugge). In 1601 en 1597 werd een getrouwe kopie afgeleverd door Pieter Claeissens, omdat het origineel na vijftientig jaar al zware schade had geleden. Deze kopie valt te bezichtigen in het Stadsarchief van Brugge. Het belangrijkste kenmerk van deze kaart is de aanwezigheid van de wapenschilden van de afgebeelde ambachten en heerlijkheden. Vandaar de naam "Heraldische kaart". Doordat de kaart gemaakt is aan de hand van triangulatie geeft deze een behoorlijk accuraat beeld weer van de betrokken regio. Dit beeld wordt versterkt door het gebruik van conventionele tekens, waardoor de kaart een weerspiegeling geeft van het laat-16de-eeuwse landschap.

Het deelplangebied *Heitegemstraat* is rudimentair te lokaliseren ten noorden van het toponiem Eienbroeke en het Oud Zwin kanaal. Hier kan het plangebied (deels) samenvallen met de afgebeelde landweg. Relevant is dat de weg is gesitueerd midden in het cultuurlandcomplex en dat er geen gebouwen in de omgeving worden beschreven. De afwezigheid van grachten langs de weg valt op in het meest oostelijke en zuidelijke deel. Hier kruisen enkele grachten het wegtracé haaks en zullen mogelijk houten duikers zijn voorzien (er lijken geen bruggen afgebeeld). Het deelplangebied *Zuidbroekweg* kan worden geïdentificeerd met een stuk weg dat linksboven de Sint-Kwintenskerk is afgebeeld. De weg is vrij breed en geflankeerd door grachten. Aan de dorpskant wordt aan weerszijden van deze weg een gebouw afgebeeld. Rechtsboven de kerk is er de *Hoekestraat*; het actuele gebogen wegtracé is herkenbaar. Meest relevant hier is de aanwezigheid van verschillende gebouwen direct ten noorden van de landweg (cf. *infra*).

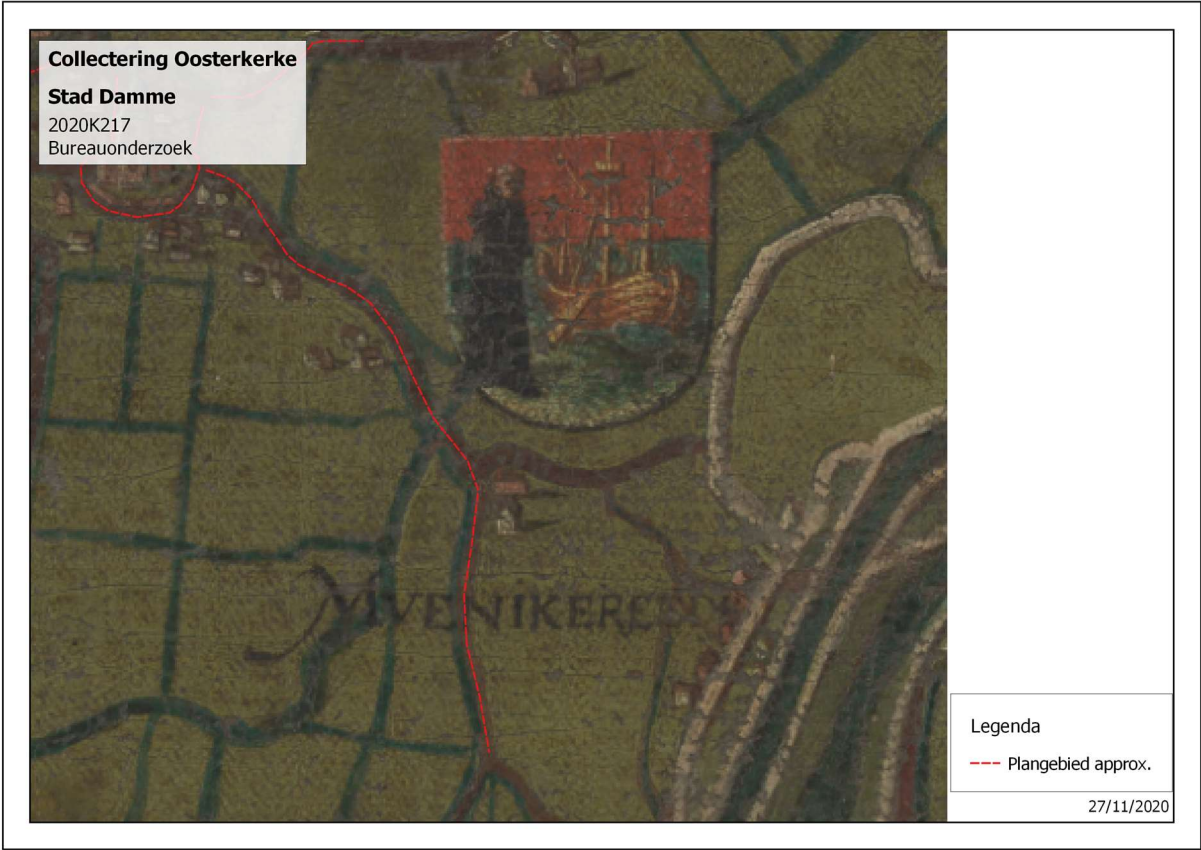
Figuur 59: deel van de zgn. *Pourbuskaart* uit 1561-1571 ter hoogte van het onderzoeksgebied (bron: UGent, J. Trachet)

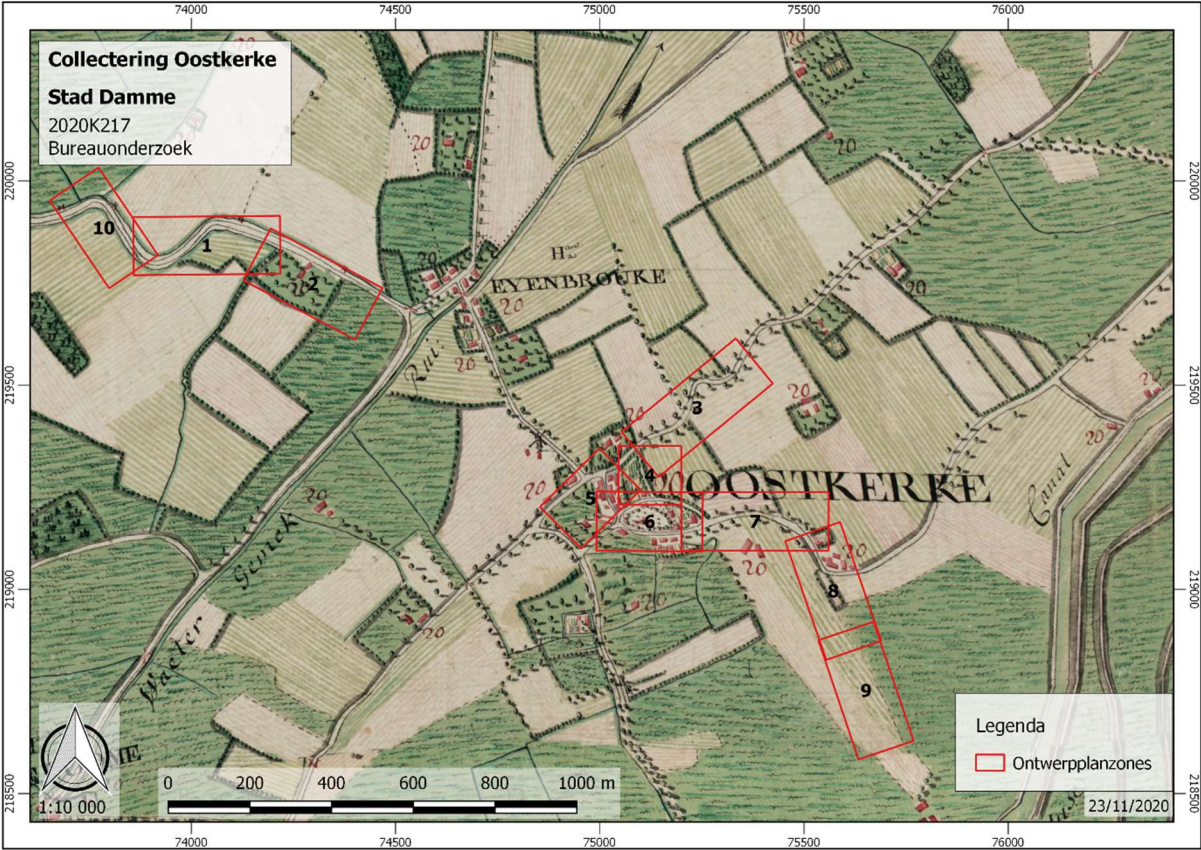
Figuur 60: deelplangebied *Heitegemstraat* gesitueerd op de kaart van Pourbus uit 1561-1571 (bron: UGent, J. Trachet)

Figuur 61: *Zuidbroekstraat, Dorpscentrum Oostkerke* en *Hoekestraat* op de kaart van Pourbus (bron: UGent, J. Trachet)

Figuur 62: deelplangebied Monnikerdestraat op de Pourbuskaart (bron: UGent, J. Trachet)

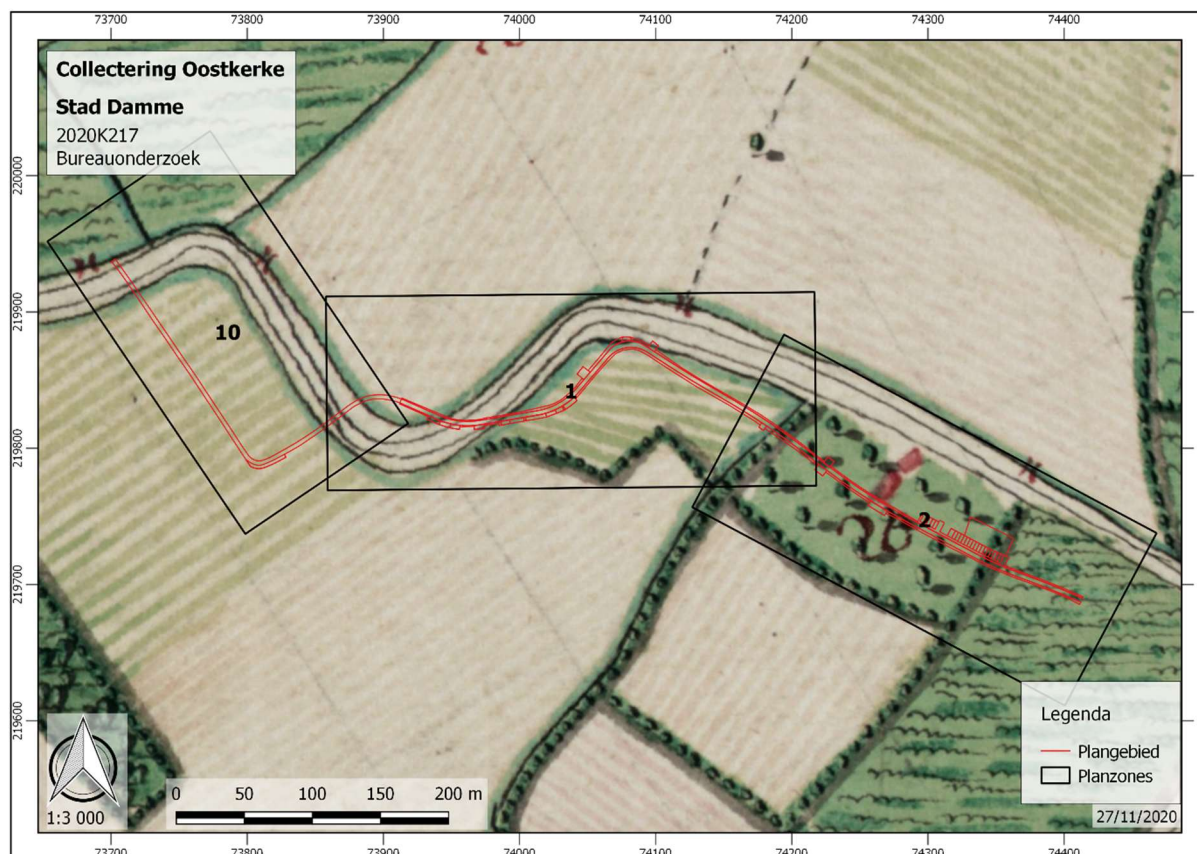
Figuur 63: het onderzoeksgebied op de kaart van Ferraris uit 1771-1778 (bron: geopunt.be)

De *Sint-Guthagostraat* en *Sint-Kwintensstraat* zijn te onderscheiden in het noordelijke deel van het dorp. Bij de Sint-Kwintensstraat worden gebouwen afgebeeld. De Sint-Guthagostraat lijkt onbebouwd. Het zuidelijke deel van de Sint-Kwintensstraat lijkt net als tegenwoordig weinig intensief bebouwd. De kerkhofmuur van de Sint-Kwintenskerk grenst tot tegen de Sint-Kwintensstraat en Parochieweg en beschrijft een vijf- tot zeshoekig kerk(hof)plein. Nabij het kruispunt met de Monnikeredestraat en de Processieweg valt een verdichting in het gebouwenbestand op. Nabij de westelijke helft van het deelplangebied *Monnikeredestraat* wordt bebouwing gesitueerd ten zuiden van de weg. Deze is meest geconcentreerd nabij het dorp. Aan de noordkant van de landweg bevindt zich een gracht. Waar de weg de Moerader kruist lijkt een houten duiker afgebeeld. Ten zuiden van de oversteekplaats situeert de gracht zich aan de westkant van de weg. Kort voorbij de brug worden twee gebouwen afgebeeld bij het kruispunt van de Lembeekse Weg en Noord Kerkstraat (cf. *infa*), deel van de stad Monnikerede. Voorbij het kruispunt wordt bij het plangebied enkel onbebouwd cultuurland beschreven.

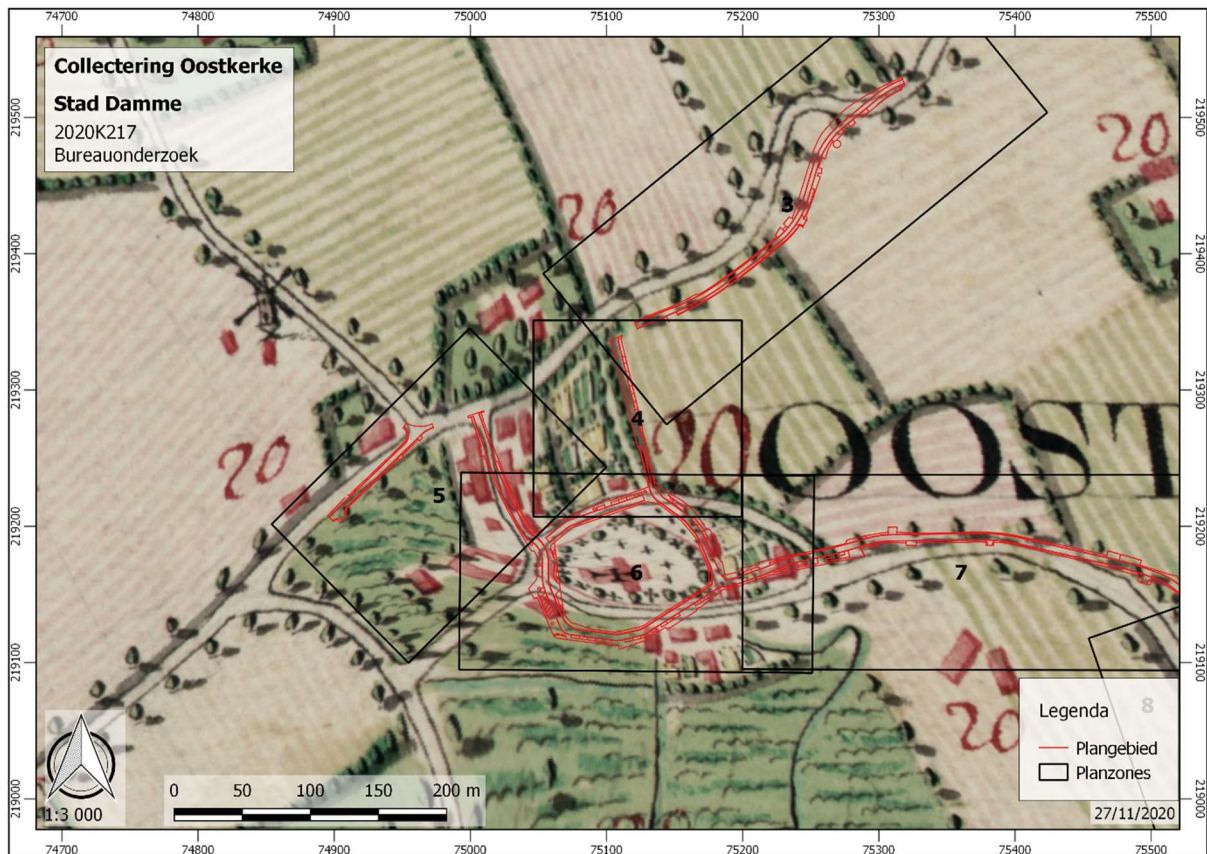
2.2.3.2 De Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden en het prinsbisdom Luik (1771-1778)

De kabinetskaart werd opgesteld tussen 1771 en 1778 door Joseph Jean François graaf de Ferraris. Het is een interessant document, omdat alle gebouwen ingemeten werden en ook de omgeving vrij waarheidsgetrouw werd opgetekend (rivieren, grachten, poelen, bossen, hagen, etc.). Wel is de kaart vooral vanuit militair standpunt opgetekend. Aspecten die militair minder interessant waren, werden minder nauwkeurig ingemeten. Het kaartbeeld kan vervormen bij het georefereren.

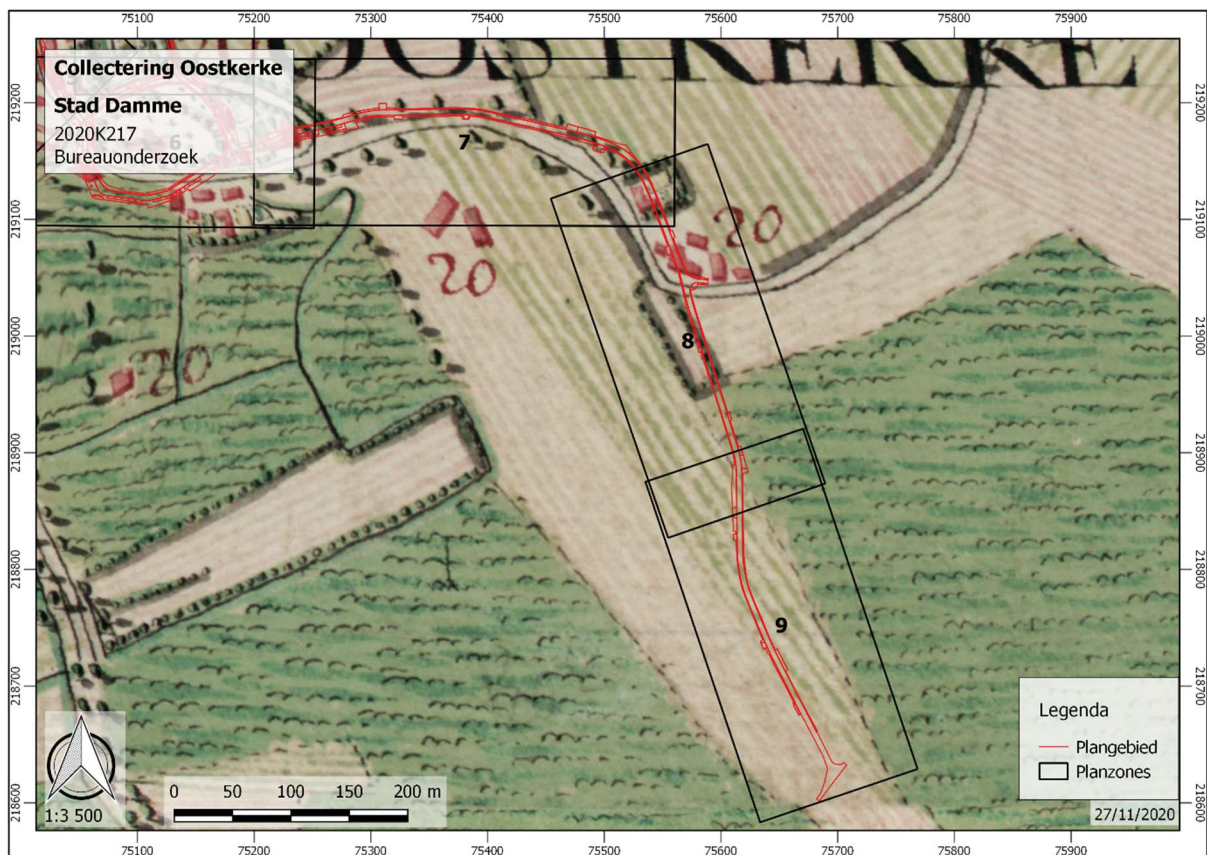
Bij deelplangebied *Heitegemstraat* is het driedig geknikte straattracé herkenbaar. De straat is eind 18de eeuw nog onverhard. Aan beide kanten van de weg zijn akkers in gebruik. Het bouwland aan de noordzijde is vanaf de landweg te bereiken over kleine bakstenen bruggen/duikers. De boerderij met huisnr.7 is afgebeeld. Blijkens het geveljaartal dateert het gebouw uit 1769.

Figuur 64: plangebied Heitegemstraat op de kaart van Ferraris 1771-1778 (bron: geopunt.be)

Figuur 65: Zuidbroekstraat, Dorpscentrum Oostkerke en Hoekestraat op de Ferriskaart (bron: geopunt.be)

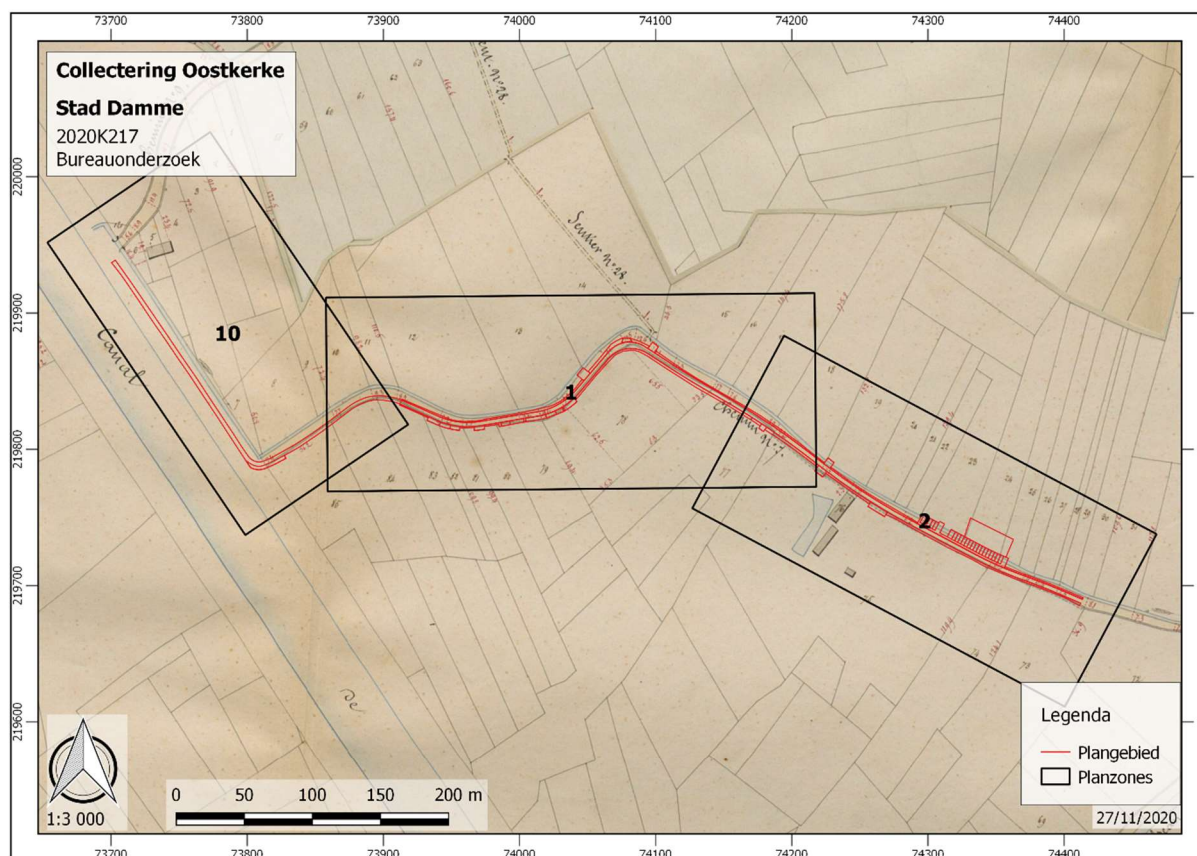
Figuur 66: deelplangebied Monnikerdestraat op de Ferriskaart (bron: geopunt.be)

Nabij deelplangebied *Zuidbroekweg* zijn twee gebouwen afgebeeld aan de noordelijke straatkant. De weg is, net als de *Hoekestraat* onverhard. Betekenisvol bij deelplangebied *Hoekestraat* is het feit dat de bewoning die op de Pourbuskaart was aangegeven, eind 18de eeuw is verdwenen.

Ook in *Centrum Oostkerke* blijven de wegen onverhard. Het noordelijke eind van de Sint-Kwintusstraat kent de meest intensieve bewoning binnen het centrum. De gebouwencluster die de Pourbuskaart nabij het kruispunt met de Processieweg en het westelijk eind van de Monnikeredestraat suggereert, heeft nu plaats gemaakt voor een eerder iele huizenspreiding met tuinzone. De Processieweg zelf lijkt buiten gebruik. Mogelijks relevant is nog het feit dat er meer ruimte wordt getoond bij Ferraris tussen de kerkhofmuur en de omgevende straten. Dit is meest uitgesproken aan de noordkant en bij het westportaal van de kerk. Misschien wijst dit op een kerkhof dat iets werd verkleind, wat gezien de demografische ontwikkelingen sinds de late 16de eeuw niet ondenkbaar is (cf. *supra*). De Sint-Guthagostraat blijft onbebouwd. De onverharde wegel wordt geflankeerd door tuinen aan de westkant en een akker aan de oostkant. Bij deelplangebied Monnikeredestraat treft opnieuw de afname in het gebouwenbestand. In de zuidelijke helft lijkt de Ferrariskaart minder nauwkeuring.¹⁸ De Moerader en de weg worden niet afgebeeld.

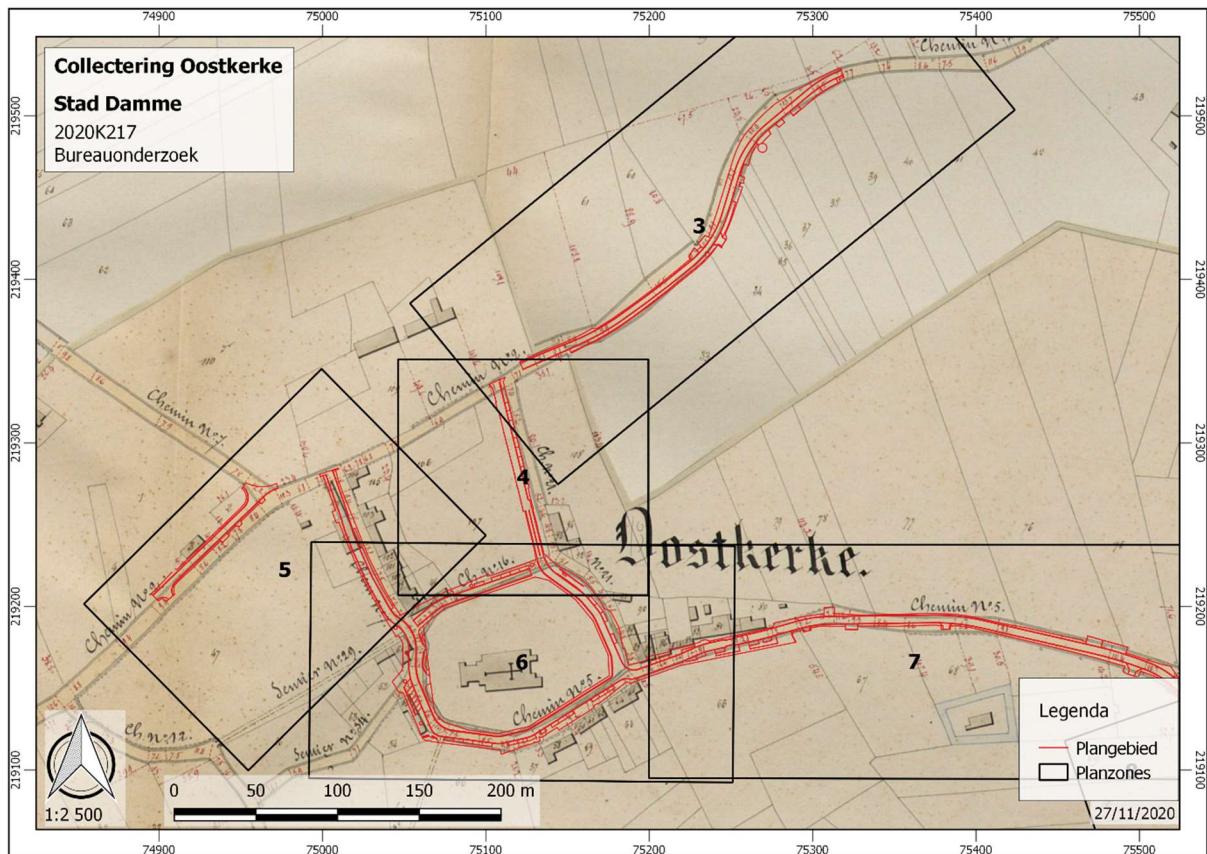
2.2.3.3 *Atlas der Buurtwegen (na 1841) en Plan parcellaire de la commune de Oostkerke (1854)*

De kadastrale kaarten die tot de Atlas der Buurtwegen behoren, werden opgemaakt in de loop van de jaren vijftig van de 19de eeuw. De opzet van de Atlas was om een inventaris te maken van alle kleine wegen met openbaar karakter. Dit zijn de eerste kaarten die nauwkeurig en quasi zonder vervorming van het kaartbeeld zijn te georefereren. Het is daarom interessant om na te gaan in welke mate de huidige kavelvormen overeenkomen met de percelen zoals afgebeeld in de Atlas en vooral hoe het bestand van gebouwen en andere kunstwerken in en nabij het plangebied evolueerde. Ter hoogte van het onderzoeksgebied baseert de Atlas zich op de kadasterkaart die Philippe-Christian Popp liet opmaken in 1854.

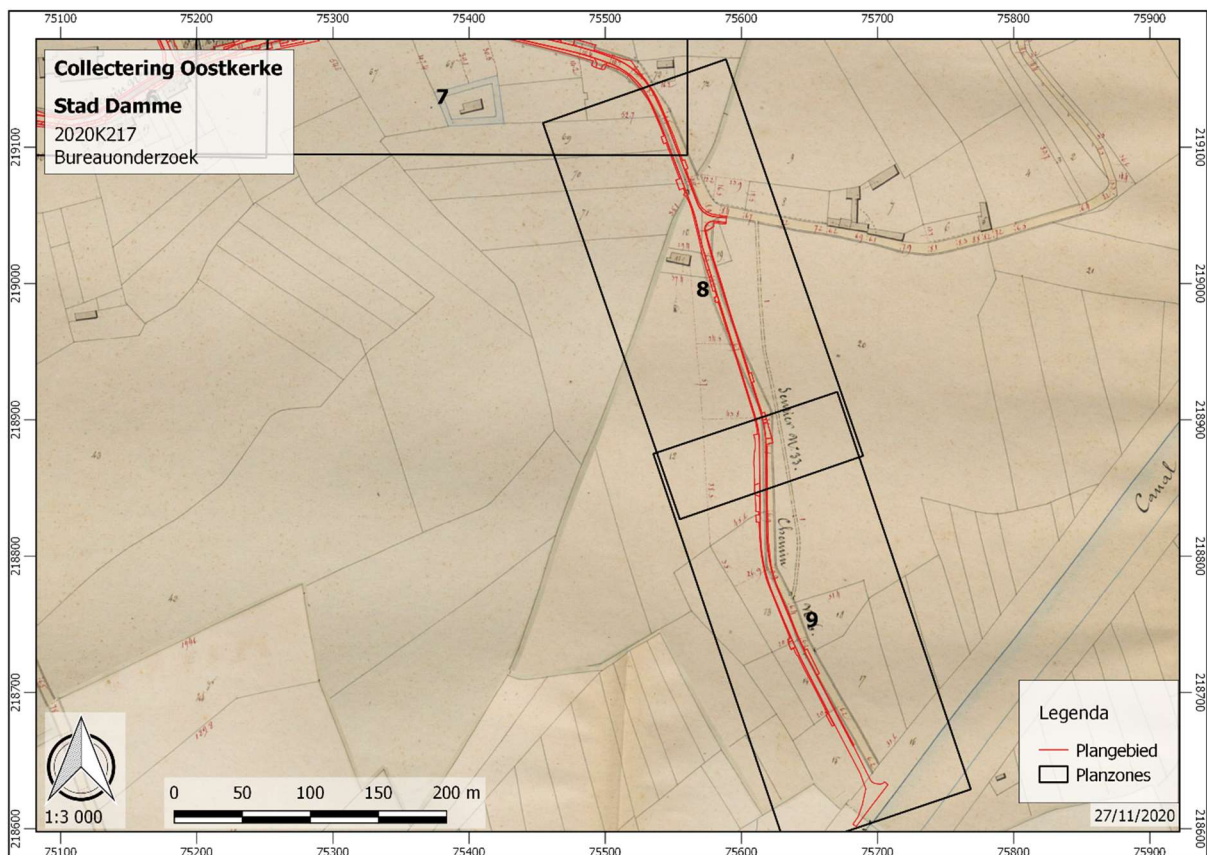

Figuur 67: *Heitegemstraat* op de Atlas der Buurtwegen van na 1841 (bron: geopunt.be)

¹⁸ Hillewaert 1984, 478

Figuur 68: Zuidbroekstraat, Centrum Oostkerke en Hoekestraat op Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be)

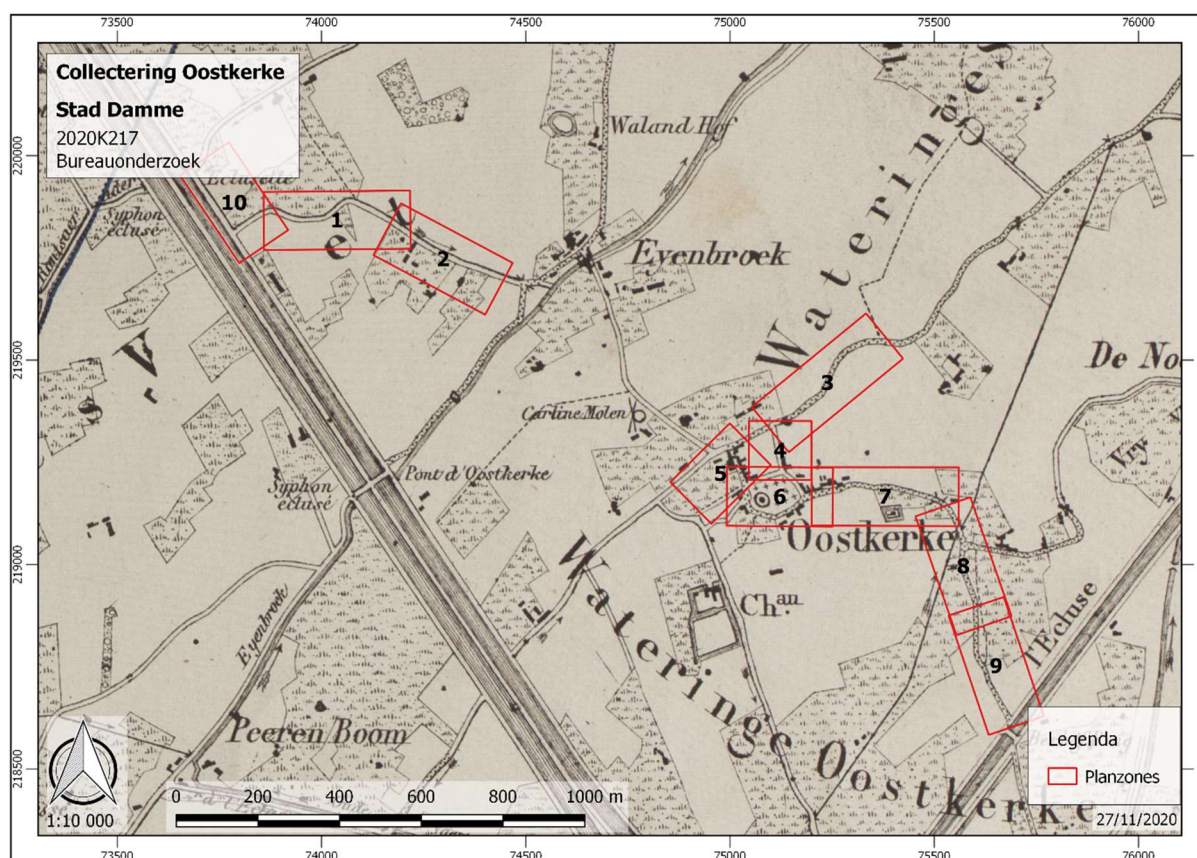

Figuur 69: Monnikeredestraat op de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be)

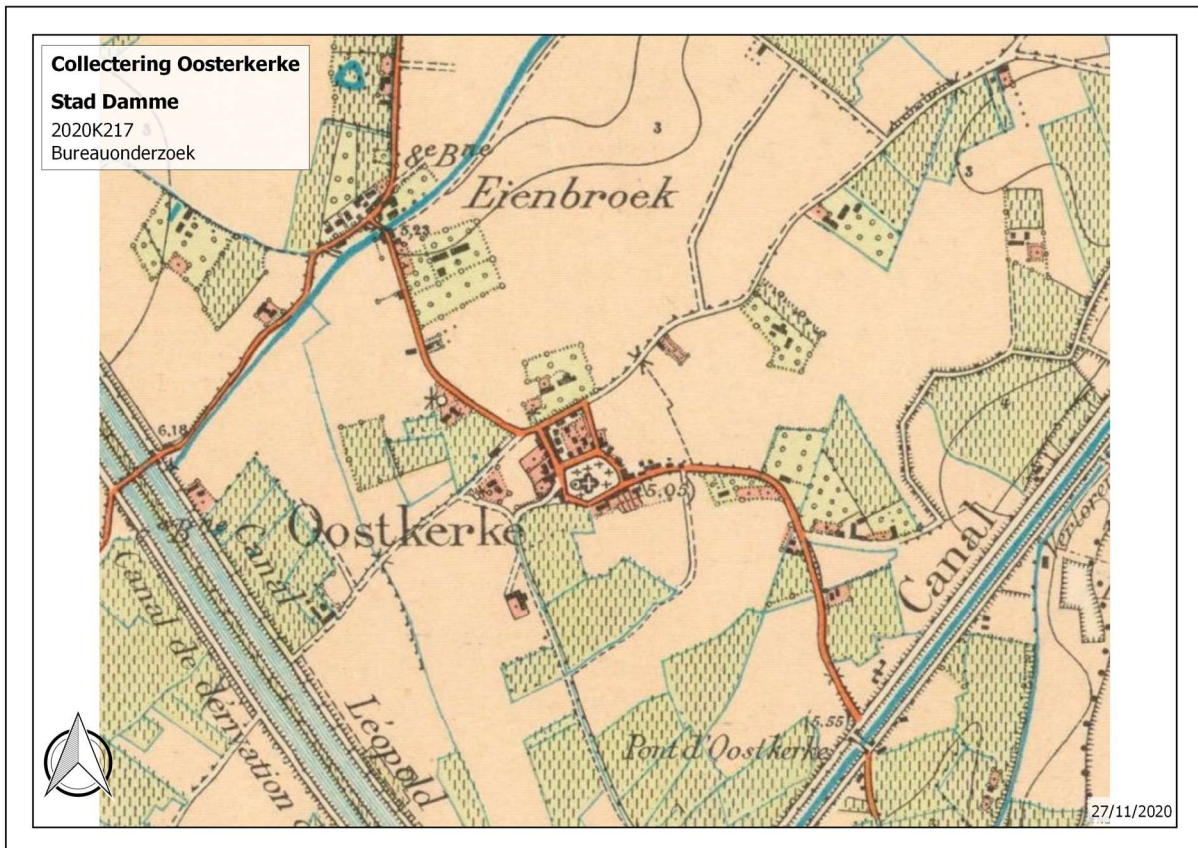
Duidelijk is dat het wegenpatroon dat drie generaties eerder bij Ferraris is beschreven, bestendig blijft. De wegen blijven onverhard en binnen het plangebied zelf zijn er geen kunstwerken te vermelden behoudens een enkel(e) brug of duiker ter hoogte van Heitegemstraatnr.14 en tussen Monnikeredestraatnr.3 en 1. Op de hoek van de Heernisstraat en Heitegemstraat is voor de opmaak van de Atlas een huis gebouwd (Heernisstraatnr.2). Benoorden de Zuidbroekstraat is de bebouwing iets gewijzigd. De twee huizen die bij Ferraris staan beschreven zijn verdwenen en een nieuw bouwvolume (huisnr.2) is vermeld op enige afstand van het kruispunt met de Eienbroekstraat. De Parochieweg is terug in gebruik genomen. De Gildeweg, ten oosten ervan, is niet langer in gebruik (cf. *infra*). De zone tussen de voormalige Gildeweg en het begin van de Monnikeredestraat lijkt opnieuw intensiever bebouwd. Ter hoogte van Monnikeredestr.9 staat sinds 1786 de omwalde pastorie (cf. *supra*). Huisnr.5 is gebouwd na Ferraris maar voor opmaak van de Atlas. Voorbij dit adres blijft het onderzoeksgebied onbebouwd.

2.2.3.4 Kaart van Vandermaelen (1846-1854)

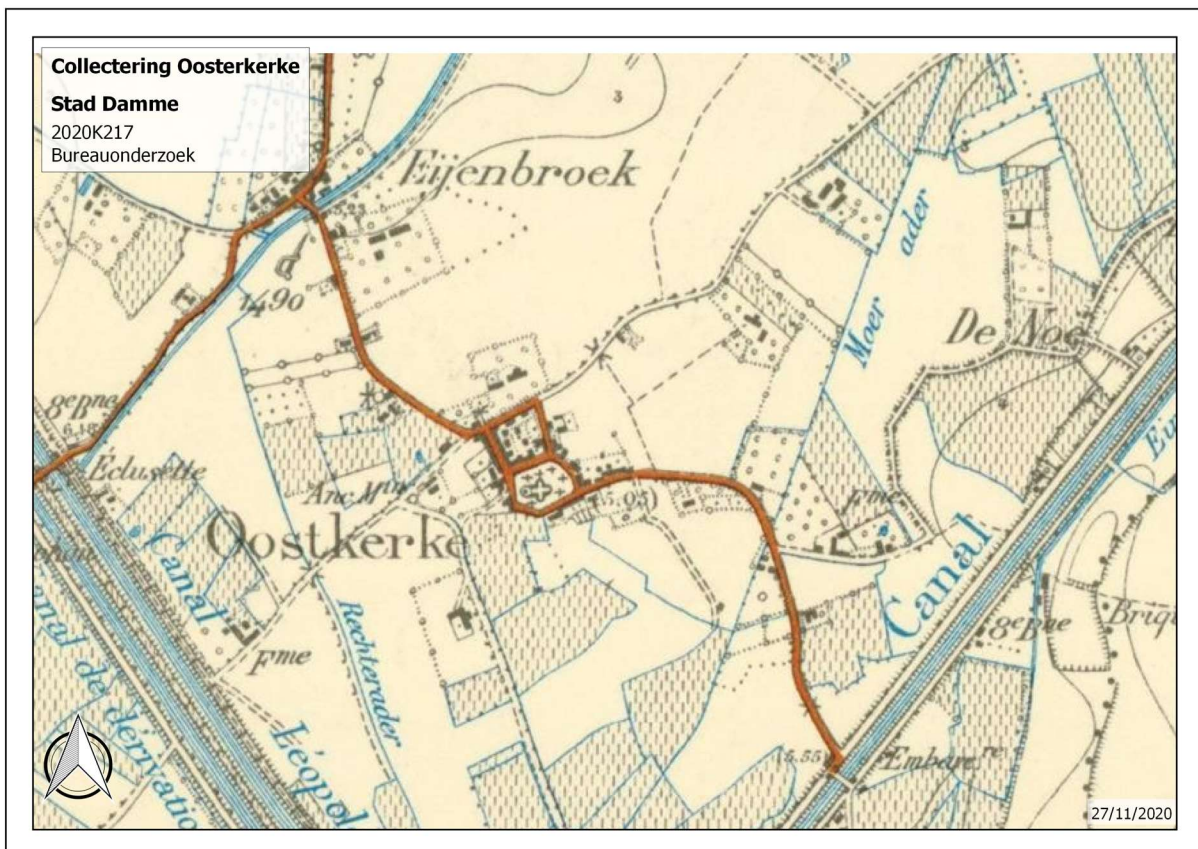
Het kaartblad *Bruges* van de topografische opname van Philippe Vandermaelen werd opgesteld tussen 1849 en 1850, nog voor de kadasteropname van Popp. De ontwikkelingen die zijn beschreven op de andere 19de eeuwse kaartbeelden zijn eerst bij Vandermaelen benoemd. Meest relevant voor deze studie is ongetwijfeld de verharding van deel van de betrokken wegen; de *Hoekestraat* vanaf de Sint-Kwintensstraat en binnen *Dorpscentrum Oostkerke*, met name de Sint-Kwintensstraat en de Monnikeredestraat. Bij Vandermaelen worden geen nieuwe gebouwen of kunstwerken binnen of nabij het plangebied beschreven.

Figuur 70: onderzoeksgebied op de Vandermaelenkaart uit 1849-1850 (bron: geopunt.be)

Figuur 71: onderzoeksgebied op de topografische kaart uit 1884 (bron: cartesius.be)

Figuur 72: onderzoeksgebied op de topografische kaart van 1911-1934 (bron: cartesius.be)

2.2.3.5 Topografische kaart van België (1861-1981)

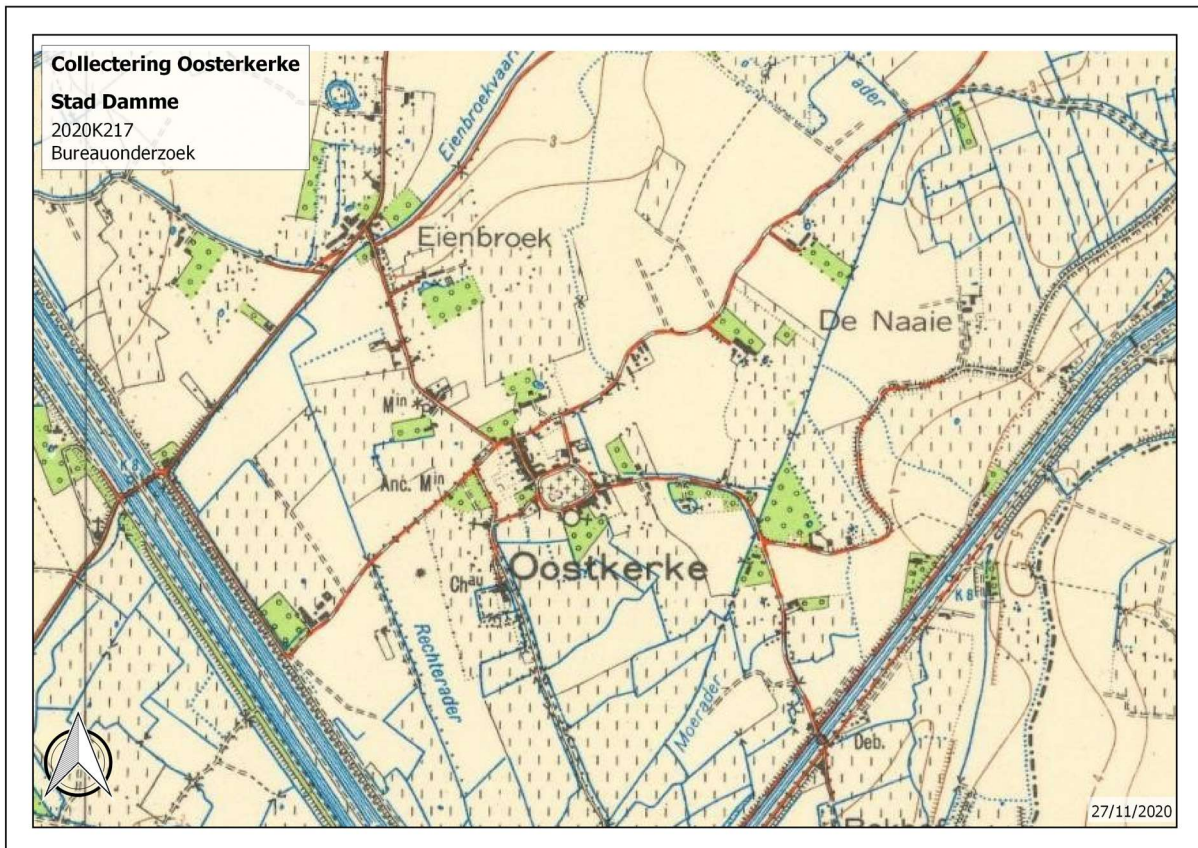
Kaartblad Westkapelle V/6 van de topografische kaart van België op schaal 1:20.000 is de eerste kaart die op het terrein werd opgemeten en gewaterpast door de officieren van het Krijgsdepot. De kaart dateert van 1862. Het kaartbeeld conflicteert met de Vandermaelenkaart aangezien de *Hoekestraat* en de straten van *Dorpscentrum Oostkerke* nog zijn afgebeeld als onverharde wegen. Enkel deel van de Monnikeredestraat nabij de dorpskern wordt als *chemin vicinal pavé* gecategoriseerd. Pas met de kaartversie van 1884 zijn de straten in de dorpskern en de volledige Monnikeredestraat verhard met kasseien of kiezels. In 1898 is in de Sint-Guthagostraat de Maricolen school gebouwd. Tot dan bleef de straat onbebouwd. De Hoekestraat blijft nog afgebeeld als onverharde landweg, zo ook de Zuidbroekstraat en de Heitegemstraat. Een nieuw element op de 1884 kaartuitgaven, en nog niet aanwezig op het 1862 kaartbeeld, is de bebouwing bij Monnikeredestraatnr.2. De situatie blijft geheel ongewijzigd op het ogenblik van de 1937 revisie (kaartopname 1911 aangevuld in 1937). Pas op de kaartuitgave van 1953 wordt verharding van de Zuidbroekweg en Hoekestraat met kiezels gemeld. De Heitegemstraat blijft een gewone aardeweg. Ter hoogte van Monnikeredestraatnr.3 is tegen 1953 ook een gebouw opgetrokken. In het volledige plangebied is pas sprake van een duurzame verharding van het wegdek (met asfalt of kassei) op de kaartuitgave van 1981.

2.2.3.6 Recente ontwikkelingen

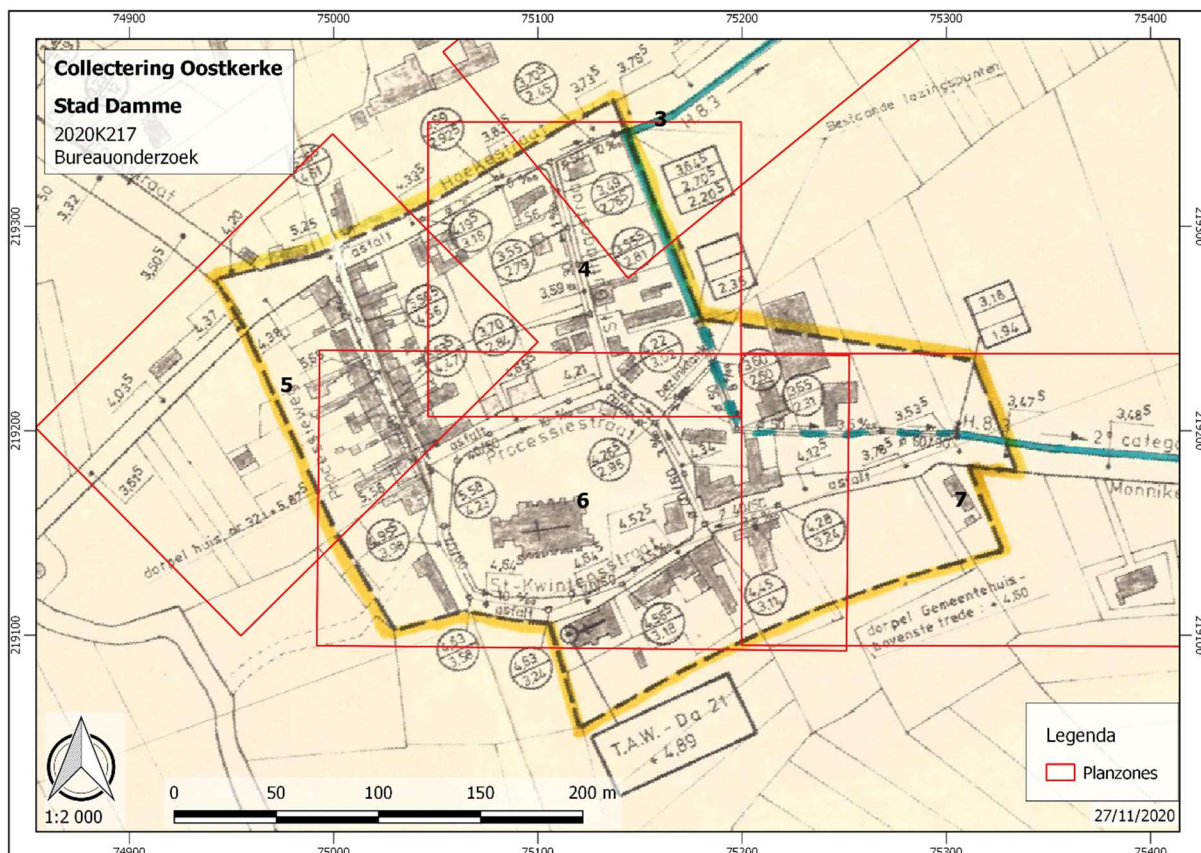
Uit datzelfde jaar 1981 is het rioolplan van Oostkerke beschikbaar. Het totaalplan beschrijft uitsluitend in de *Dorpscentrum Oostkerke* rioolinfrastructuur. Deze is op maximaal 135cm diepte geïnstalleerd (cf. *supra*). Actueel is in elk deel van het plangebied, min of meer ter hoogte van de hartlijn van de wegenis, rioolinfrastructuur aanwezig. Het is niet bekend wanneer de rioolinfrastructuur in Oostkerke is geïnstalleerd, wat het gabarit ervan is of welke materialen zijn aangewend. In de geraadpleegde bronnen is uitsluitend vermelding gevonden van rioolwerken op het plein voor de kerk in 1961.¹⁹ Mogelijk is pas rond die periode de rioolvoorziening in het dorpscentrum aangebracht. Het merendeel van de kleinere verbindingswegen werd in de jaren net voor 1964 geasfalteerd en tot dan was er ook geen openbare bedeling van gas of drinkbaar water in de gemeente. De vroegste elektriciteitsbedeling binnen (delen) van Oostkerke gebeurde in 1934.²⁰

¹⁹ De Keyser 1989, 9

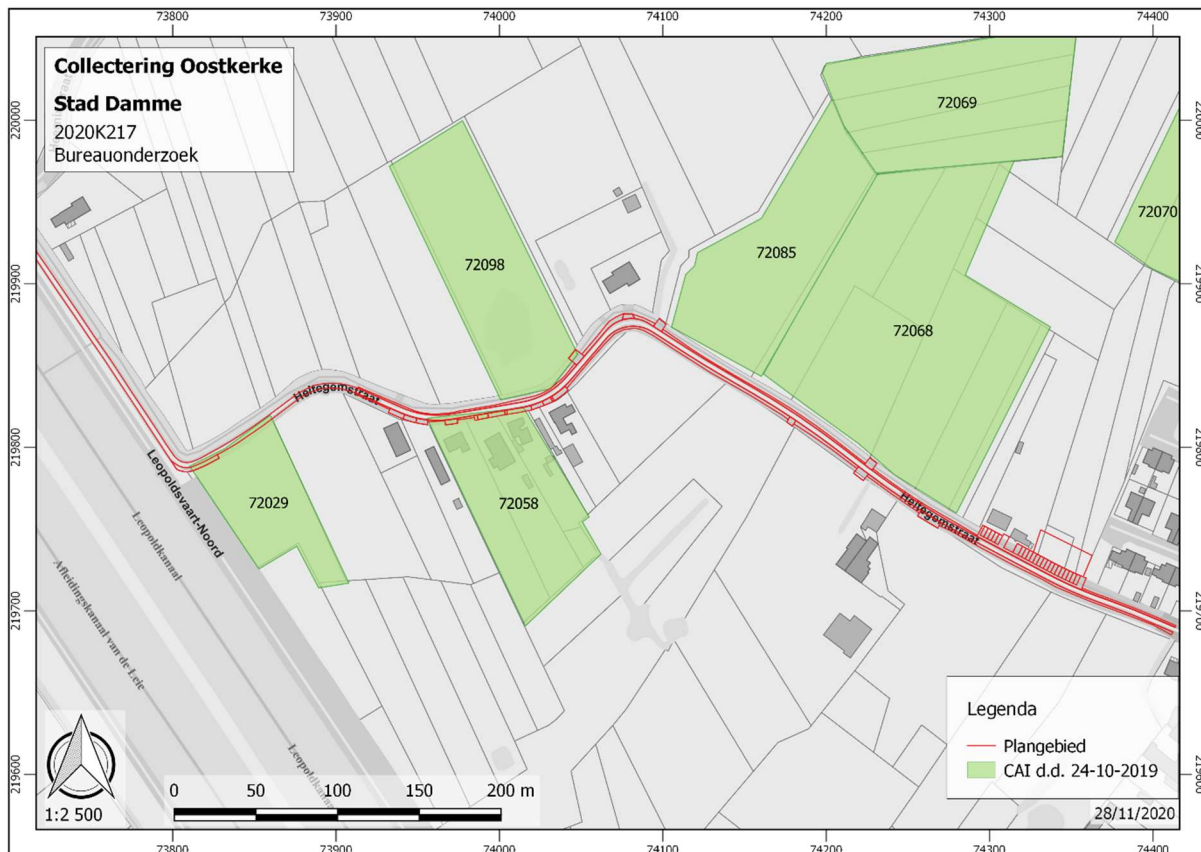
²⁰ O.b.v. De Keyser 1964

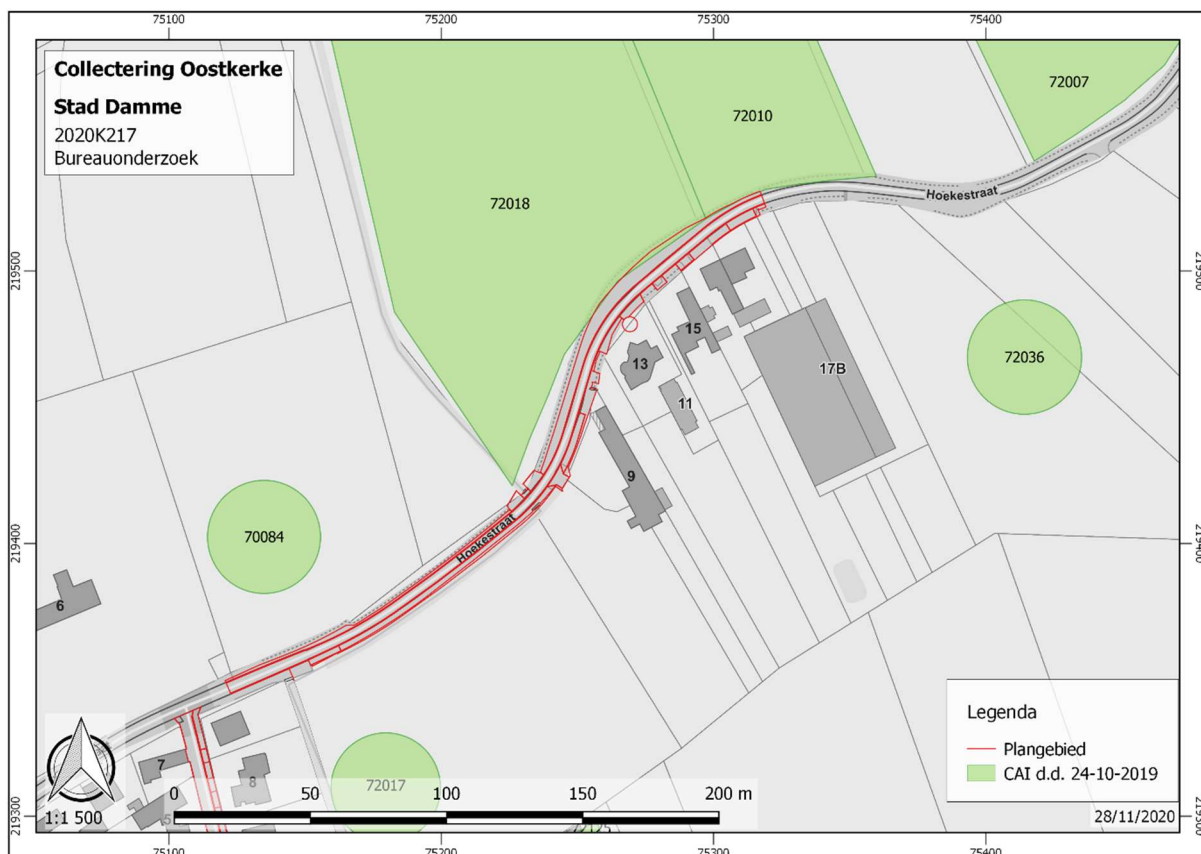
Figuur 73: onderzoeksgebied op de topografische kaart uit 1953 (bron: cartesius.be)

Figuur 74: in 1981 aanwezig riol in Dorpscentrum Oostkerke (bron: Stad Damme)

Figuur 75: deelplangebied Heitegemsestraat geconfronteerd met de CAI (bron: geopunt.be en Agentschap Onroerend Erfgoed)

Figuur 76: Hoekestraat geconfronteerd met de CAI (bron: geopunt.be en Agentschap Onroerend Erfgoed)

2.2.4 Archeologische gegevens

De CAI beschrijft binnen de grenzen van delen van het plangebied overtuigende indicatoren voor archeologische vindplaatsen. Ook voor het ruimere onderzoeksgebied zijn gegevens beschikbaar. In bijna alle gevallen betreft het data die in de voorbije 40 jaar is verzameld. De informatie is hoofdzakelijk afkomstig van terreinwerk (vnl. intensieve oppervlaktekartering en microtopografische studie) en analyse van historische bronnen uitgevoerd door Bieke Hillewaert in de jaren 1980.²¹ De resultaten van dit onderzoek en van andere en oudere historische studies over de Zwinregio zijn sinds 2013-2017 verder uitgewerkt, geïntegreerd en geëvalueerd binnen het kader van het Zwinproject, d.i. het onderzoeksproject naar het middeleeuws Brugge en zijn voorhavens van de *Historical Archaeology Research Group* (HARG) van de UGent. Binnen dit interdisciplinaire project is de bestaande dataset verder uitgebreid met informatie afkomstig van nieuwe oppervlaktekarteringen, geofysische prospectie, UAV prospectie, booronderzoek, systematische metaaldetectie en onderwater survey.

2.2.4.1 *Heitegemstraat*

Op meerdere percelen die grenzen aan het deelplangebied *Heitegemstraat* vond in 1982-1983 systematische en intensieve oppervlaktekartering plaats. Bij de prospectie is een iele spreiding van aardewerkfragmenten uit de volle middeleeuwen vastgesteld. In geen geval zijn deze vondsten geïnterpreteerd als aanwijzingen voor een nederzettingsterrein of een andersoortige (bv. funerair, artisanaal) bijzondere site (bv. begraving, veldoven, kunstwerk):

- CAI ID72029: Hillewaert Oostkerke 61, 5 verspreide scherven (Pingsdorf, reducerend, steengoed);
- CAI ID72098: Hillewaert Oostkerke 150, geen oppervlaktevondsten, terreinlaagte geïnterpreteerd als een uitgeveende zone;
- CAI ID72058: Hillewaert Oostkerke 101, 4 verspreide scherven (Pingsdorf, vroeg gereduceerd);
- CAI ID72085: Hillewaert Oostkerke 129, 8 scherven iets geconcentreerd langs de straatkant (Andenne, vroeg oxiderend, vroeg reducerend);
- CAI ID72068: Hillewaert Oostkerke 112, 16 verspreide scherven (Pingsdorf, Andenne, Paffrath, vroeg reducerend).

2.2.4.2 *Hoekestraat*

In 1981 is op de onbebouwde percelen ten noorden en zuiden van de Hoekestraat geprospecteerd. Langs het volledige deelplangebied zijn oppervlaktevondsten geregistreerd. Een uitgesproken concentratie is vastgesteld ter hoogte van huisnr.9 t.e.m. 17. De concentratie oppervlaktemateriaal is in verband gebracht met de zgn. *Ziekeledenhuizen*, d.i. de melaatsennederzetting van het laatmiddeleeuwse stadje, gesitueerd op de plaats waar Pourbus nog in de tweede helft van de 16de eeuw twee gebouwen langs de straatkant afbeeld:

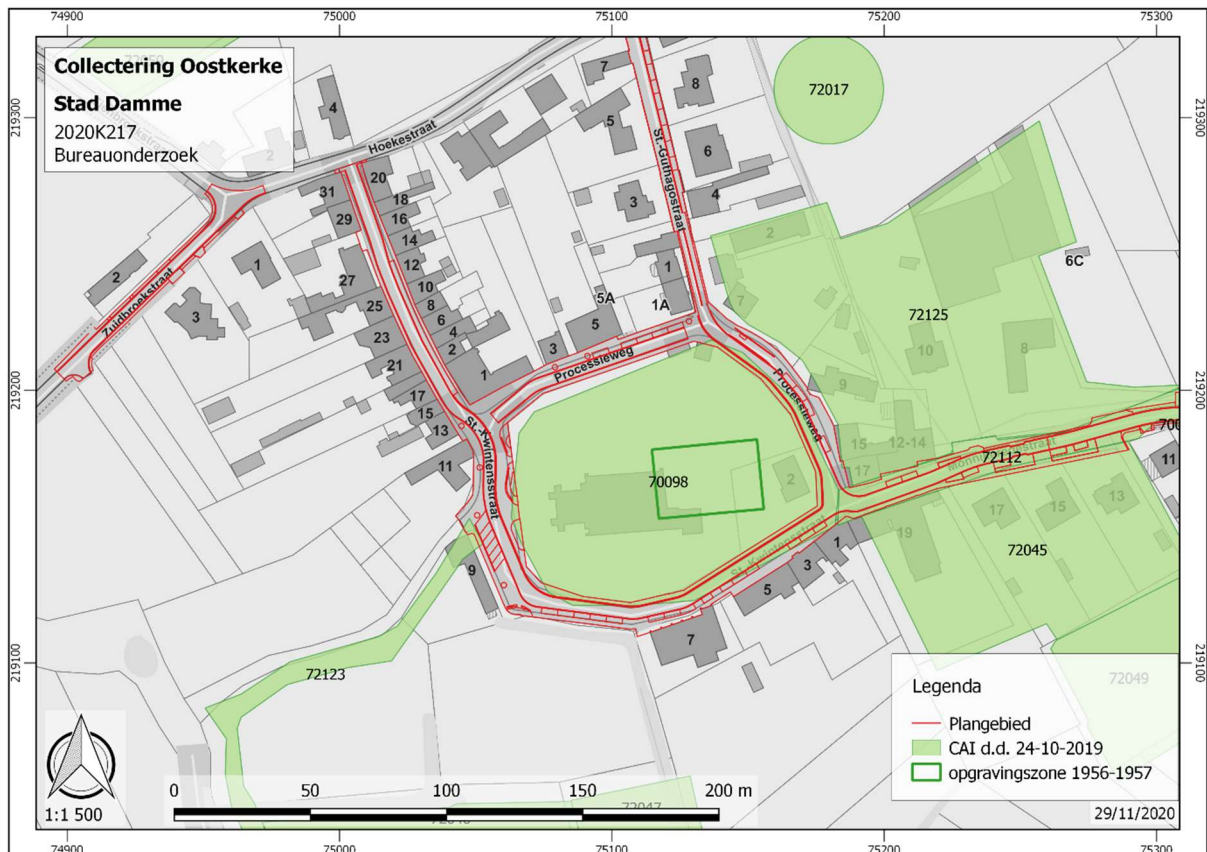
- CAI ID72018: Hillewaert Oostkerke 38, levert een 550+ scherven aardewerk die hoofdzakelijk dateren in de 14de en 15de eeuw (laat oxiderend en reducerend aardewerk en steengoed), enkele fragmenten keramisch bouw materiaal, smeedijzeren nagels en ijzerslakken, ouder aardewerk is minder vertegenwoordigd (Pingsdorf, Andenne, vroeg oxiderend en reducerend, Paffrath);
- CAI ID70084: Hillewaert Oostkerke 29, 38 verspreide, vnl. volmiddeleeuwse scherven (Pingsdorf, Andenne, Paffrath, vroeg reducerend, Siegburgsteengoed) indiceren een oudere, westelijke component;
- CAI ID72010: Hillewaert Oostkerke 31, 11 verspreide scherven, vnl. volmiddeleeuwse scherven, vooral op westelijke perceelshelft (Pingsdorf, Andenne, Paffrath, vroeg reducerend), en 3 ijzerslakken;
- CAI ID72017: Hillewaert Oostkerke 37, 40 verspreide, vnl. volmiddeleeuwse scherven (Pingsdorf, Andenne, Paffrath, vroeg reducerend), indiceren eveneens een oudere, westelijke component.

2.2.4.3 *Zuidbroekstraat*

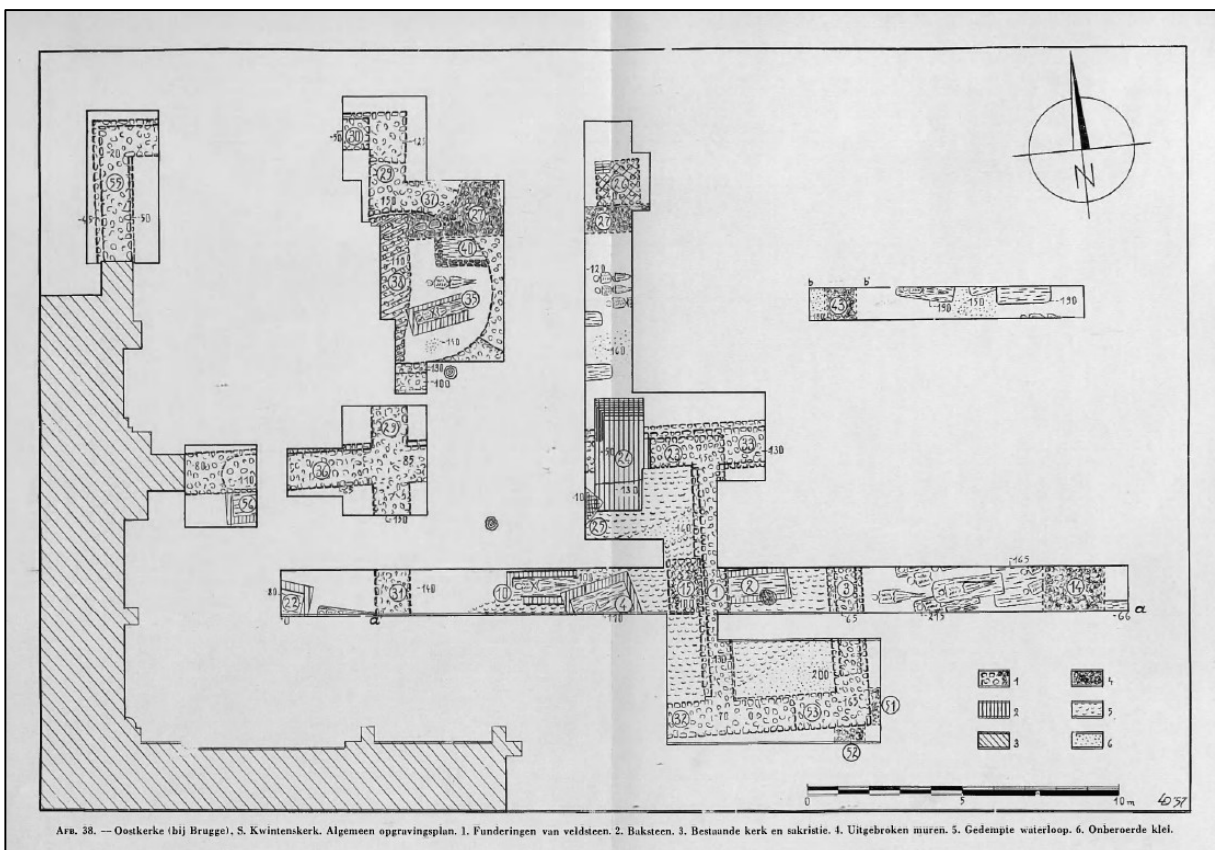
Voor dit deelplangebied geeft de CAI geen informatie. Alsnog moet gewezen op het vermoede belang van de as Zuidbroekstraat-Hoekestraat. Deze maakt immers deel uit van het tracé Pompestraat/Sweversweg en heeft potentieel een (zeer) hoge ouderdom.²²

²¹ Bij de CAI ID is waar van toepassing het Oostkerke inventarisnummer vermeld, verwijzend naar Hillewaert 1984

²² Pers. com. J. Trachet en W. De Clercq

Figuur 77: Zuidbroekstraat en Dorpscentrum Oostkerke geconfronteerd met de CAI (bron: geopunt.be en Agentschap Onroerend Erfgoed)

Figuur 78: opgravingsplan 1956-1957 (bron: Devlieghe 1957, afb.38)

2.2.4.4 Dorpscentrum Oostkerke

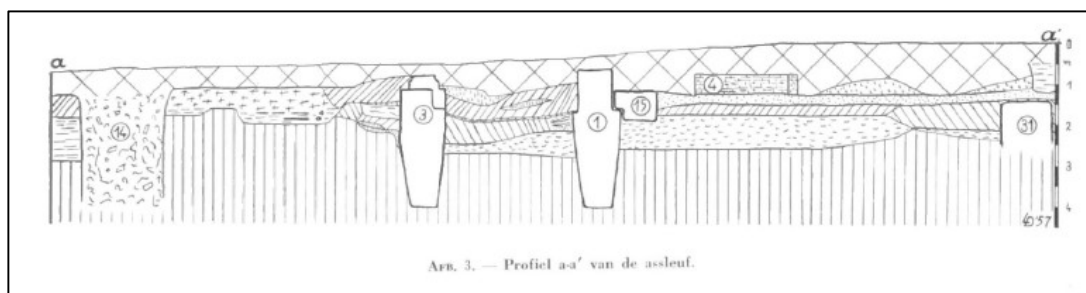
Tot heden is er nauwelijks archeologisch terreinwerk uitgevoerd binnen het oude dorpscentrum van Oostkerke. De beperkte archeologische waarnemingen getuigen van een nederzetting die minstens vijf eeuwen lang van betekenis moet zijn geweest in de streek. Oostkerke was één van de eerste middeleeuwse woonkernen die tot ontwikkeling kwam langs de Zwinzeearm. Opgravingen in 1956 en 1957 dateren een eerste bouwfase van de Sint-Kwintenskerk al rond 1100, een waarneming die conformeert met de vroegste historische vermeldingen. Op basis van de oude opgravingsdata wordt actueel een hogere ouderdom vermoed voor de gebedsplaats.²³ De beschikbare dataset voor het dorpscentrum attendeert vast op de mogelijkheid dat er binnen de werken in het deelplangebied resten kunnen voorkomen van bewoning en begraving, minstens vanaf de volle middeleeuwen en binnen een complexe aardkundige context:

- CAI ID70098: onder leiding van L. Devliegheer (van de toenmalige Nationale Opgravingsdienst) zijn in 1956 en 1957 delen van het koor en transept van de oorspronkelijke romaanse kerk onderzocht in verschillende opgravingsputten en -sleuven gesitueerd tussen de noordoostelijke hoek van de Sint-Kwintenskerk (heropgebouwd in 1952-1954) en de pastorie (Processiewegnr.2). Resten van (uitgebroken) funderingen en graven werden aangetroffen op minder dan 1m -Mv. Verondersteld wordt dat deze diepte actueel nog representatief is. De funderingsmuren van de vroegste kerk waren opgetrokken in veldsteen. Jongere delen werden vanaf de 13de eeuw grotendeels in baksteen uitgevoerd. Ze waren hier bijna volledig uitgebroken tijdens de 17de en 18de eeuw. Bij het onderzoek zijn een twintigtal inhumatiegraven aangetroffen binnen de middeleeuwse kerk. Verschillende grafkisten waren in baksteenuitvoering (een enkele ook in veldsteen) met interne (soms beschilderde) bepleistering. Pingsdorfaardewerk dat onder de fundering van de oudste kerkfase is gevonden dateert de romaanse kerk in het begin van de 12de eeuw. Relevant is dat het onderzochte kerkdeel blijkt gebouwd op klei en veen (*turf* op 3m -Mv).²⁴ Het kerkdeel lijkt dus gebouwd direct ten oosten van de vermoede (antropogeen geaccentueerde) eolische terreinverhevenheid (cf. *supra*);
- De lokale amateur historicus René De Keyser meldt dat er in 1961 veldstenen muren zijn aangetroffen bij rioolwerken "*op het huidige plein voor de kerk*" en suggereert dat hier mogelijks de oude grafkapel van Sint-Guthago is gevonden.²⁵ Op basis van het rioolplan van Oosterkerke uit 1981 kunnen deze rioolwerken binnen het actuele plangebied worden gesitueerd;
- CAI ID72045: Hillewaert Oostkerke 83: in 1982 zijn bij oppervlaktekartering bijna 200 scherven aardewerk uit de 14de en 15de eeuw hoofdzakelijk langs de straatzijde (ter hoogte van de huidige huisnrs.19-13 in de Monnikeredestraat) verzameld (laat reducerend en oxiderend en steengoed), evenals 16 volmiddeleeuwse scherven (o.a. Pingsdorf en Andenne), fragmenten van dakpannen, tegels, glas en pijpen. De prospectievondsten worden in verband gebracht met de bewoningsconcentratie die op deze locatie bij Pourbus staat afgebeeld;
- CAI ID72123: Hillewaert Oostkerke 196: voor de Spegelsweg wordt een hoge ouderdom vermoed, het toponiem is bekend sinds 1268, maar mogelijk betreft het een nog ouder ontginningsweg van voor 1134, waarvan deel later de verbinding voorziet van het kasteel van Oostkerke (wellicht sinds de 11de eeuw) naar de kerk;
- CAI ID72125: Hillewaert Oostkerke 198: ter hoogte van de Processieweg huisnr.9 en Monnikeredestraat huisnrs.10 en 8 liep de vroegere Gildeweg, die nog bij Pourbus wordt afgebeeld maar verdwijnt op het einde van de 18de eeuw.

²³ Pers. com. J. Trachet en W. De Clercq

²⁴ Devliegheer 1957, afb.4 geeft een diepte maar beschrijft de toestand van het veen niet (al/niet geoxideerd, al/niet geërodeerd)

²⁵ De Keyser 1989, 9

Figuur 79: oost-west coupe van de 1956-1957 opgraving bij de Sint-Kwintenskerk (bron: Devliegheer 1957, afb.3)

2.2.4.5 Monnikeredestraat

Het meest noordelijke en westelijke eind van het plangebied maakt hier deel uit van de laatmiddeleeuwse bewoningszone van Oostkerke en sluit aan bij de driehoek Sint-Kwintensstraat, Parochieweg en de (verdwenen) Gildeweg. Vanaf het kruispunt met de Krinkeldijk valt het plangebied samen met het tracé van de oude Lembeekse Weg, d.i. de westelijke grens van het verdwenen laatmiddeleeuwse havenstadje Monnikerede. In 2015 en 2016 zijn hier op de percelen ten oosten van de Monnikeredestraat in aanvulling van de terreinprospecties uit de periode 1981 tot 1983 duizenden oppervlaktevondsten verzameld. In combinatie met de resultaten van geofysisch onderzoek en analyse van cartografische bronnen, ommelopers, pachtregisters en stadrekeningen is vervolgens de topografie van de laatmiddeleeuwse stad gereconstrueerd. Zo zijn er in de zone rond de Krinkeldijk en tussen de Krinkeldijk en de Monnikeredestraat huisnr.2 duidelijke aanwijzingen voor laatmiddeleeuwse bewoning direct grenzend aan het plangebied. Archiefbronnen indiceren eveneens bewoning in de omgeving van de Damse Vaart:

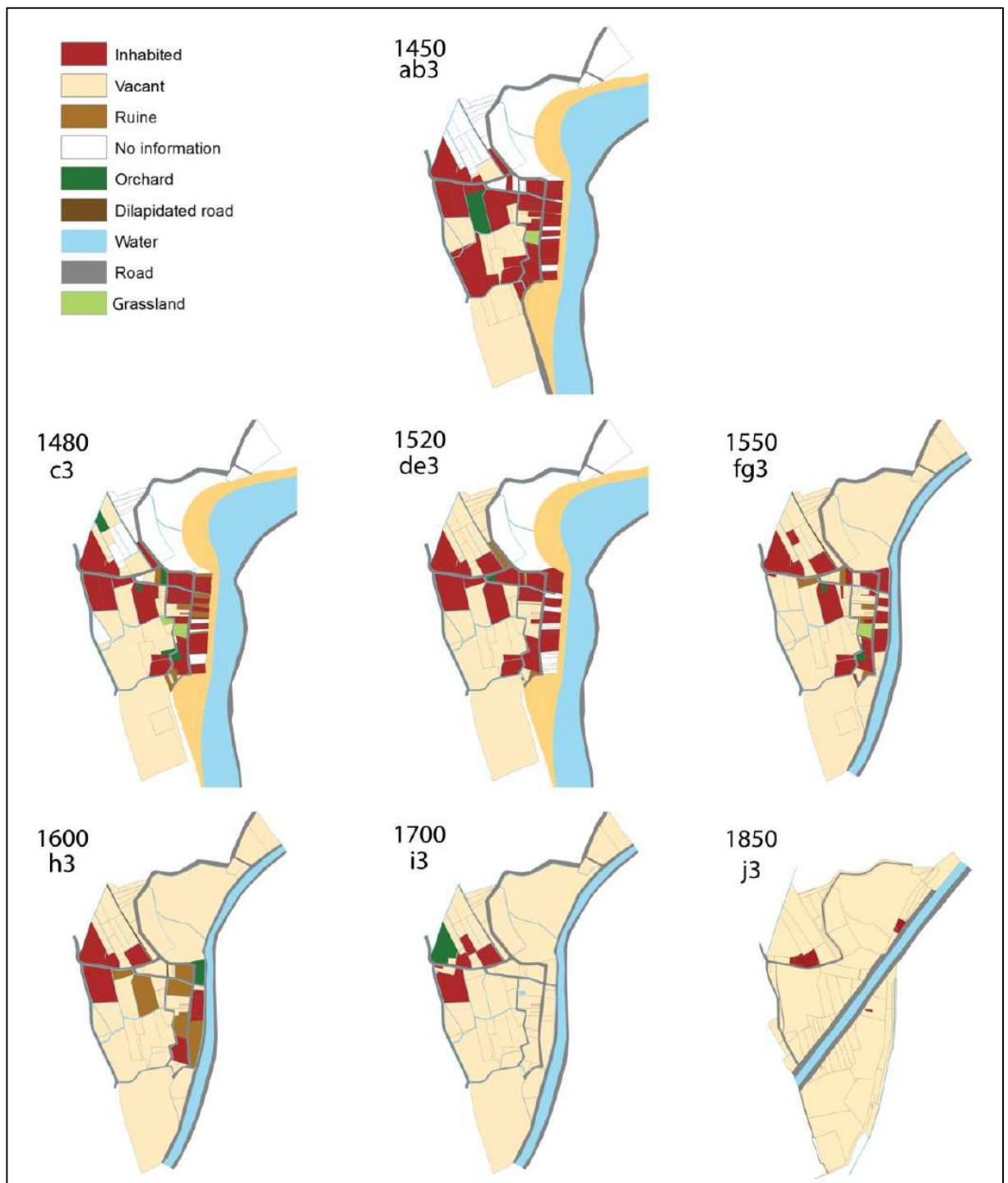
- CAI ID72045: cf. *supra*;
- CAI ID70075: Hillewaert Oostkerke 14: op het westelijke eind van het perceel wordt een concentratie van circa 400 scherven middeleeuws aardewerk gevonden waarvan de meeste te dateren zijn van de 14de tot 16de eeuw (laat reducerend en oxiderend aardewerk en steengoed, maar ook wat ouder materiaal als Saintonge, en ook wat Paffrath en Pingsdorf) de afwezigheid van baksteen valt op, op grond waarvan verdwenen bewoning in de vorm van houtbouw wordt vermoed;
- CAI ID70074: Hillewaert Oostkerke 13: 2 scherven Andenne en Pingsdorf worden als losse vondst beschouwd;
- CAI ID72112: Hillewaert Oostkerke 169: is de vroegere *Lembeekse Weg* die naar het *kasteel van Lembeke* voerde. Het wegtracé is bewaard in de huidige Monnikeredestraat vanaf de afsplitsing met de Krinkeldijk. Waarschijnlijk was de weg er al in 1250. Feit dat de Lembeekse weg evenwijdig loopt met Spiegelsweg vormt een aanwijzing voor een potentieel hogere ouderdom²⁶;
- CAI ID70157: Hillewaert Oostkerke 177: de Krinkeldijk liep van Hoeke tot Monnikerede en is nog grotendeels 150 cm hoog bewaard. De dijk dateert van voor 1100. Het toponiem is evenwel jong. Vroeger was er sprake van de Dijk van de *Watering van 's Heer Baselishoek* of *Dijk van de Watering*.
- CAI ID71895: Hillewaert Oostkerke 1 e.v.: tussen 1981 en 1983 zijn hier bij veldprospectie (zeer) grote concentraties aardewerkscherven vastgesteld (laat reducerende en oxiderende keramiek, steengoed, majolica, faience) o.a. direct beoosten Krinkeldijk huisnr.1.²⁷ Een kleine proefsleuf (28m²) ter hoogte van deze oppervlakteconcentratie benoorden de voormalige Zuid Kerkstraat resulteerde in talrijke gedempte putten met daarin grote hoeveelheden importaardewerk (uit Engeland, zuidwest Frankrijk, Iberisch schiereiland, Rijnland), naast interessante lederen en metalen objecten²⁸;
- CAI ID72027: Hillewaert Oostkerke 49: 4 scherven Andenne
- CAI ID72034: Hillewaert Oostkerke 66: beschrijft een interessante materiaalconcentratie die afwijkend vroeg dateert voor de omgeving van Monnikerede, de oppervlakteconcentratie is geïnterpreteerd als indicator voor oudere verdwenen bewoning. Het materiaal (+240 scherven) dateert hoofdzakelijk in de 11de en 12de eeuw en maar een minderheid in de vroege 13de eeuw. Een nog oudere component dateert

²⁶ Pers.com. J. Trachet & W. De Clercq

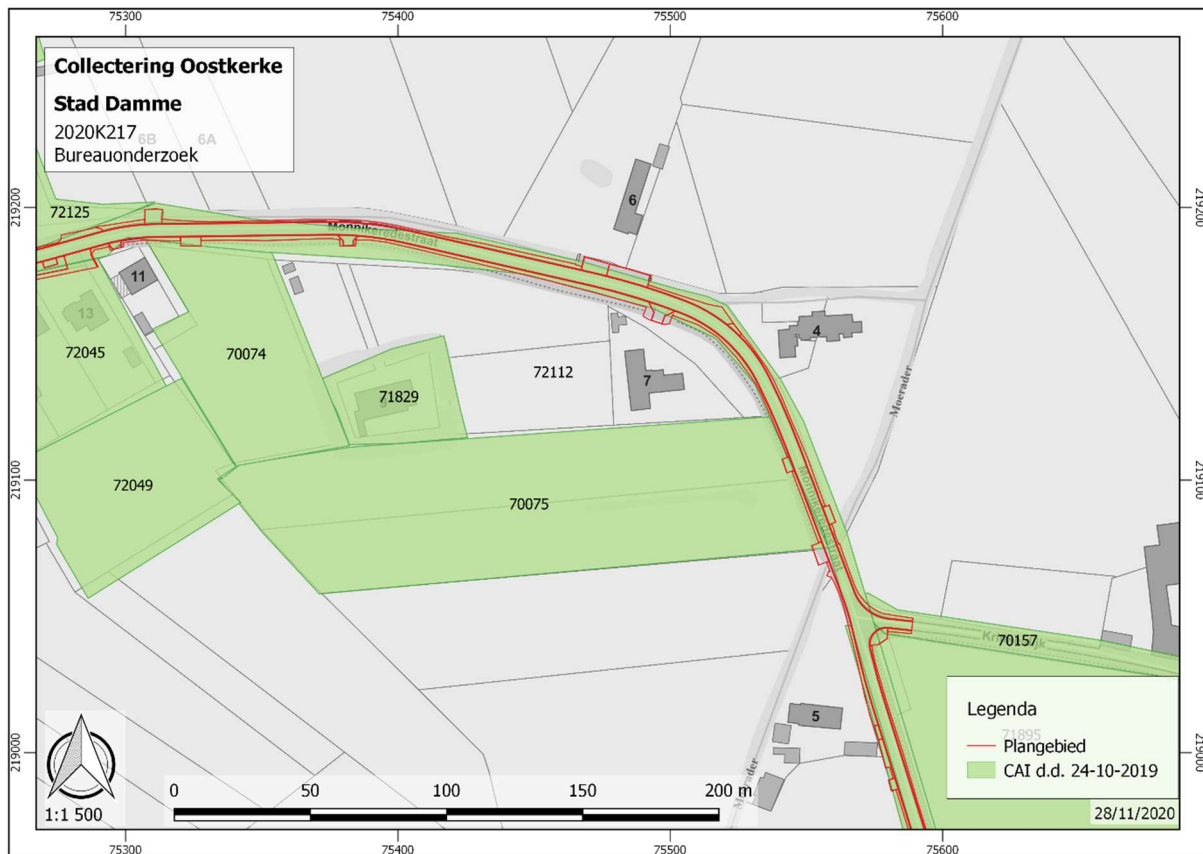
²⁷ Trachet 2016, fig.79

²⁸ Trachet 2016, 101

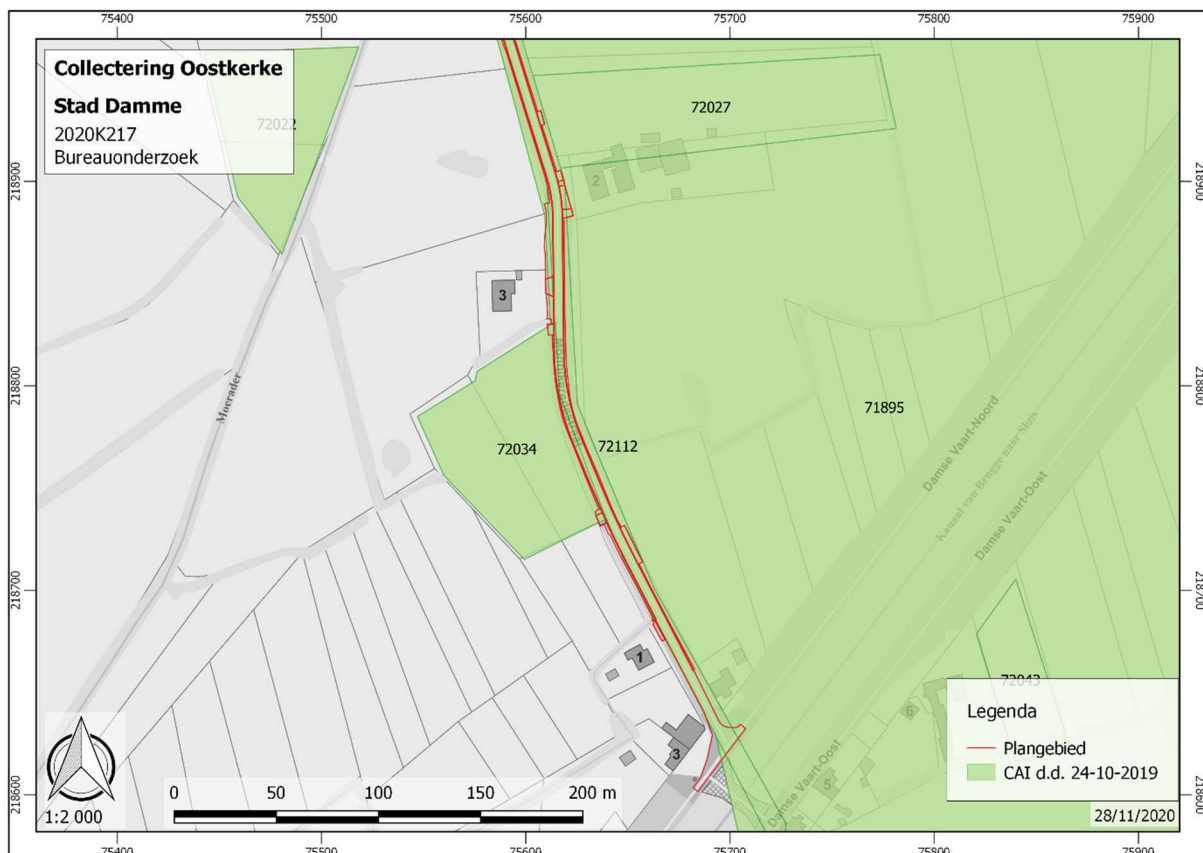
tussen de 8ste en 10de eeuw (Badorf, reliëfbandamfoor). Een paar Romeinse scherven (*terra sigillata* en Eifelwaar) zijn geïnterpreteerd als verplaatst materiaal, en misschien indicatief voor een vindplaats in de ruimere omgeving. Bij de materiaalconcentratie lagen ook talrijke beenderfragmenten.

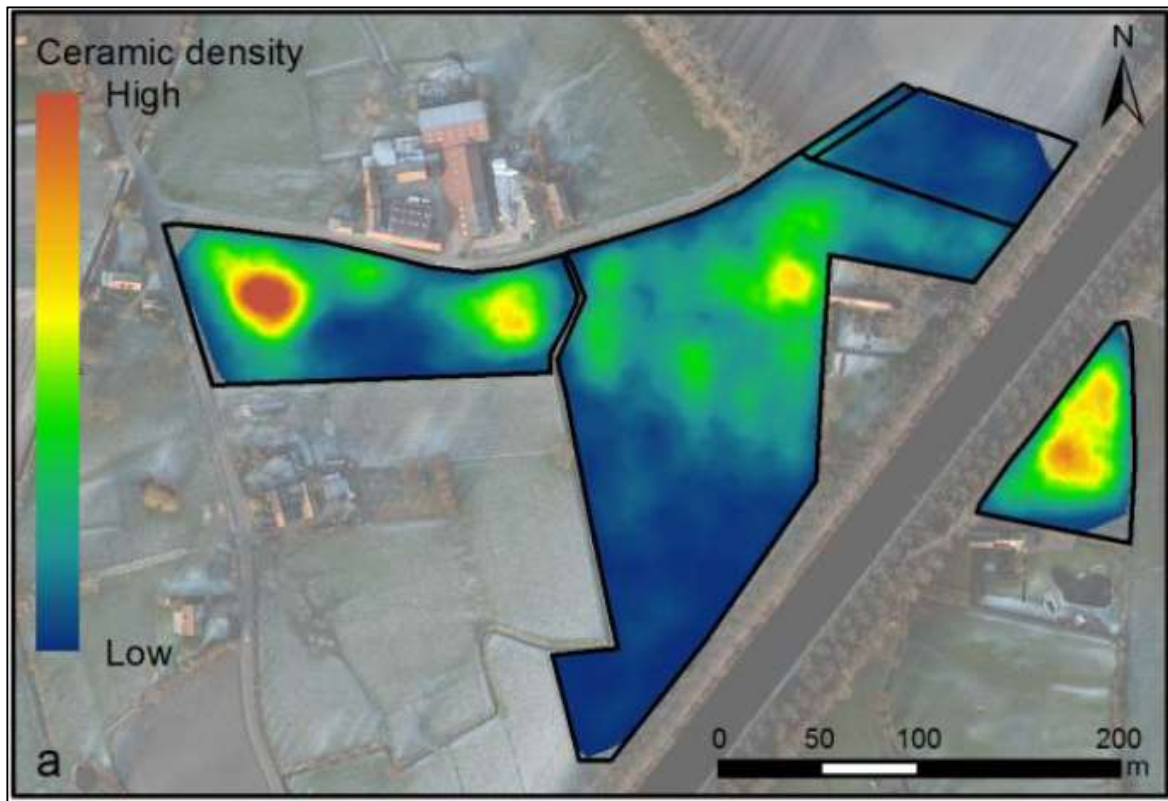
Figuur 80: gedocumenteerde bewoning langs Monnikerdestraat (bron: Trachet 2016, fig.92)

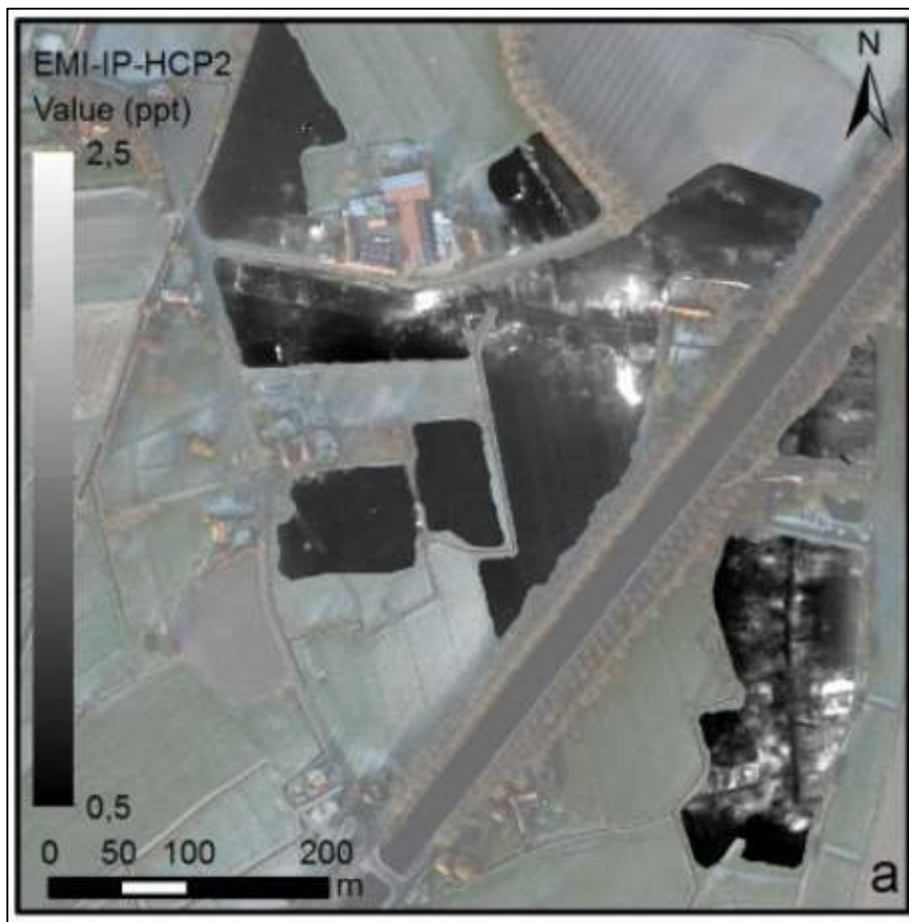
Figuur 81: Monnikeredestraat noord geconfronteerd met de CAI (bron: geopunt.be en Agentschap Onroerend Erfgoed)

Figuur 82: Monnikeredestraat zuid geconfronteerd met de CAI (bron: geopunt.be en Agentschap Onroerend Erfgoed)

Figuur 83: concentratie oppervlaktevondsten grenzend aan *Monnikeredestraat* (bron: Trachet 2016, fig.93)

Figuur 84: zone met verhoogde magnetische waarden langs *Monnikeredestraat* (bron: Trachet 2016, fig.94)

2.2.5 Verstoringshistoriek

Het plangebied ligt niet binnen de contouren van een geïnventariseerde verstoorde zone. De verharding van de wegen binnen het plangebied zal hebben geleid tot een oppervlakkige verstoring. Geschat wordt dat de initiële kassei- en steenslagverharding (vanaf 2de helft van de 19de eeuw) en latere de asfaltering en het onderhoud ervan (sinds de jaren 1960) resulteert in een aantasting en omwoeling van de ondergrond tussen 50cm en 100cm -Mv. Het precieze gabarit van de jongste weginfrastructuur is evenwel onbekend. Er is informatie beschikbaar over de locatie van kabels en overige leidingen binnen het plangebied maar de diepteligging is niet bekend. Er moet rekening gehouden met hoogspanningskabels, telecommunicatiekabels en waterleidingen. De vroegste elektriciteitsbedeling binnen (delen) van Oostkerke gebeurde in 1934. Waterleidingen lijken pas geïnstalleerd na 1964. Rioolvoorziening lijkt geïnstalleerd vanaf de vroege jaren 1960 binnen *Dorpscentrum Oostkerke*. Deze is op maximaal 135cm diepte aangelegd. Het straatniveau is sindsdien plaatselijk maximaal 10cm opgehoogd. Sinds 1981 is in de rest van het plangebied, min of meer ter hoogte van de hartlijn van de wegenis, aansluitende rioolinfrastructuur ingericht. Er is geen informatie beschikbaar over de exacte diepteligging van het riool waardoor het precieze gabarit onbekend blijft.

2.2.6 Archeologische verwachting

2.2.6.1 *Diepte en ouderdom*

Het plangebied is gesitueerd op (de rand van) een geïnverteerde getijdegeul. Het geulsediment is tentatief te dateren vanaf het laatste millennium v.C. tot in de tweede helft van het eerste millennium n.C. De bodemkaart beschrijft in de deelplangebieden *Heitegemstraat*, *Hoekestraat* en in de noordelijke helft van *Monnikeredestraat* geulsedimenten van het Oudland die overdekt zijn met maximaal 40cm jonger marien materiaal (bodemserie m.DI5). Het archeologisch relevante niveau situeert zich hier in onverstoorde toestand op maximaal 40cm diepte en dateert vanaf de 9de eeuw. In de deelplangebieden *Heitegemstraat* en *Zuidbroekstraat* zijn plaatselijk, op de rand van de geul uitgeveende poelgronden gekarteerd (bodemserie OU2). De veenwinning en daaropvolgende opvulling van de ontginningsputten wordt doorgaans vanaf de volle middeleeuwen gedateerd, d.i. vanaf de periode 10de tot 12de eeuw. In de zuidelijke helft van deelplangebied *Monnikeredestraat* is het Oudland geulsediment niet afgedekt met jonger (Middelland) materiaal (bodemserie o.A5). In onverstoorde toestand dagzoomt hier het archeologisch relevante niveau dat wordt gedateerd vanaf de 9de eeuw. Zeer lokaal wordt er in dit deelplangebied onder de poelklei onontgonnen veen beschreven op meer dan 100cm -Mv (bodemserie o.B1). Dit veen vormt een dieperliggend, tweede archeologisch relevant niveau dat is gevormd vanaf het tweede millennium v.C. De aardkundige situatie binnen deelplangebied *Dorpscentrum Oostkerke* is complex, mede vanwege de aanwezige bebouwing (bodemserie OB). De topografie suggereert er de mogelijke aanwezigheid van een (antropogeen geaccentueerde) eolische verhevenheid direct te westen van de kerk, ter hoogte van de Sint-Kwintensstraat. Het archeologische relevante niveau moet hier ondiep worden gezocht. Waar delen van de kerk in de jaren 1950 zijn opgegraven is een archeologisch relevante niveau vastgesteld op minder dan 100cm diepte in de top van de kreekgronden. Een potentieel derde archeologisch relevante niveau vormt het veen dat ook hier is beschreven, m.n. op circa 300cm -Mv.

2.2.6.2 *Aard en aanwezigheid*

Op grond van historische data en bekende archeologische vondsten is voor deelplangebied *Heitegemstraat* geen bijzondere verwachting te formuleren.

Voor deelplangebied *Dorpscentrum Oostkerke* geldt een hoge verwachting voor het aantreffen van materiële resten van de middeleeuwse nederzetting Oostkerke. Het kan gaan om resten van gebouwen (hout, veldsteen en baksteen al dan niet gecombineerd met vakwerkbouw), andere erelementen als (afval)kuilen, mestkuilen en krengbegravingen en sporen van vroege (onverharde) wegen vanaf de 12de eeuw en potentieel al vroeger (mogelijks vanaf de 8ste of 9de eeuw). Zeker in het plangebied grenzend aan de Sint-Kwintenskerk moet rekening gehouden met eventuele begravingen. In de zone direct westelijk van de kerk moet daarnaast rekening gehouden met de eventuele aanwezigheid van veldstenen muurwerk.

Voor deelplangebied *Zuidbroekweg* geldt een hoge verwachting voor het aantreffen van sporen een (vroeg) middeleeuwse weg in lijn met het tracé Pompestraat/Sweversweg. Delen van een woonerf zijn niet uit te sluiten. Voor deelplangebied *Hoekestraat* geldt een hoge verwachting voor het aantreffen van materiële resten die in verband te brengen zijn met een laatmiddeleeuwse leprozerie en eventueel oudere bewoning. Potentieel zijn er ook sporen van een oud middeleeuwse wegtracé bewaard.

Voor het noordelijke en westelijke eind van deelplangebied *Monnikeredestraat* geldt eenzelfde verwachting als binnen het dorpscentrum. Voor de zuidelijke helft geldt een hoge verwachting voor materiële resten van het middeleeuwse havenstadje Monnikerede. Hier wordt bovenal gedacht aan sporen die verband houden met het vroeg (onverharde) wegtracé naar het kasteel van Lembeke en elementen van de oude stadsbegrenzing. In de omgeving van de Krinkeldijk en nabij de Damse Vaart grenzen laatmiddeleeuwse woonerven aan de Monnikeredestraat. Hier kunnen nog erfelementen binnen het plangebied zijn bewaard.

2.2.6.3 *Gaafheid en conservering*

Nagenoeg het volledige plangebied is sinds de 19de eeuw verhard. In de tweede helft van de 20ste eeuw zijn rioolvoorzieningen en andersoortige leidingen en kabels geïnstalleerd. Het exacte gabarit van de wegenis en de nutsinfrastructuur is onbekend. Ze is naar verwachting betekenisvol kleiner dan het gabarit van de geplande inrichting. Binnen het plangebied wordt uitgegaan van de fysieke vernieling van enkel de meest ondiepe delen van eventueel aanwezige archeologische resten als gevolg van recente bestrating en nutsinfrastructuur. Een maximale verstoring tot 135cm is vastgesteld ter hoogte van het oude riool in deelgebied *Dorpscentrum Oostkerke*. Voor een duiding van de conserveringsgraad van eventuele oudere resten is het voorkomen van leder, metaal en onverbrand botmateriaal bij vroeger archeologisch terreinwerk in het onderzoeksgebied relevant.

2.3 Synthese en assessment

Oudland BV heeft in november 2020 een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd ten behoeve van het project Collectering Oostkerke in opdracht van Stad Damme.

2.3.1 Synthese

Middels het bureauonderzoek zijn de onderzoeksvragen beantwoord en is een karakterschets mogelijk van de aardkundige opbouw, het historisch landgebruik, de verstoring en het archeologisch potentieel van het plangebied:

- I. Hoe is de aardkundige opbouw van het plangebied, welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?
 Het plangebied is gesitueerd op de rand van een getijdegeul. Er is sprake van minstens één archeologisch relevant niveau dat dateert vanaf meest waarschijnlijk de 9de eeuw. Dit niveau bevindt zich op geringe diepte direct onder de geroerde bovengrond, naar verwachting tussen gemiddeld 50cm en 100cm -Mv. De situatie is complexer in de deelplangebieden *Dorpscentrum Oostkerke* en *Monnikeredestraat* waar veen op meer dan 100cm diepte een potentieel tweede archeologisch relevante niveau signaleert. Dit niveau kan gedateerd vanaf het tweede millennium v.C. In het dorpscentrum moet nog rekening worden gehouden met een eventuele jongere component van eolische en, of antropogene oorsprong. Met name in de Sint-Kwintensstraat ten westen en noorden van de kerk kunnen de kreekgronden zijn afgedekt door jongere stuifzanden en, of delen van een terpvormige ophoging.
- II. Wat was het historisch landgebruik van het plangebied, wat is de invloed daarvan voor (eventueel) aanwezige archeologische resten en zijn er verstoorde zones aan te wijzen?
 Nagenoeg het volledige plangebied is sinds de 19de eeuw verhard. In de tweede helft van de 20ste eeuw zijn rioolvoorzieningen en andersoortige leidingen en kabels geïnstalleerd. Het exacte gabarit van de huidige wegenis en nutsinfrastructuur is onbekend. Ze is naar verwachting betekenisvol kleiner dan het gabarit van de geplande inrichting. Er wordt uitgegaan van de fysieke vernieling van enkel de meest ondiepe delen van eventueel aanwezige archeologische resten als gevolg van recente bestrating en nutsinfrastructuur. Een maximale verstoring tot 135cm is vastgesteld ter hoogte van het oude riool in deelgebied *Dorpscentrum Oostkerke*.
- III. Zijn er archeologische resten bekend of te verwachten binnen het plangebied en welke is hun aard, ouderdom, gaafheid en conserveringsgraad?
 Voor deelplangebied *Heitegemstraat* is geen bijzondere verwachting te formuleren. Voor de overige delen van het plangebied zijn zeer concrete indicatoren beschikbaar. Meest algemeen kan gewezen op sporen van middeleeuwse wegen en van elementen van aanliggende woonerven die er kunnen worden verwacht. Specifiek worden daarnaast in het *Dorpscentrum Oostkerke* nabij de kerk sporen van begraving en gerelateerde architectuur verwacht. In de *Hoekestraat* worden specifiek resten verwacht die in verband te brengen zijn met een aanliggende laatmiddeleeuwse leprozerie. In de *Monnikeredestraat* worden specifiek resten verwacht die met de begrenzing van het verdwenen havenstadje Monnikerede te maken kunnen hebben.
- IV. Wat is de invloed van de geplande werkzaamheden op (eventuele) archeologische resten en op welke manier kan hiermee bij de planuitvoering worden omgegaan?
 Voor zover dit kon worden nagegaan reikt het gabarit van de geplande inrichting verder dan het gabarit van de bestaande wegenis en nutsinfrastructuur. Uitzondering vormt de inrichting in de Sint-Guthagostraat waar de rioolwerken al zijn uitgevoerd en enkel nog oppervlakteafwerking wordt voorzien. De geplande werkzaamheden elders zullen eventueel aanwezige archeologische resten binnen het plangebied vernietigen. Vanwege de specifieke aard van het plangebied (verhard, openbare weg) is aanvullend archeologisch vooronderzoek moeilijk uitvoerbaar. Bovendien geldt dat voor lineaire plangebieden aanvullend archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem weinig representatief zijn. Voor de deelplangebieden met een hoge archeologische verwachting wordt zodoende een archeologische opgraving aanbevolen.

2.3.2 Assessment

Met het bureauonderzoek is de inventarisatieopdracht van het archeologisch vooronderzoek maximaal gerealiseerd en is de veiligstelling van eventueel aanwezig waardevol archeologisch erfgoed binnen het plangebied zo goed als mogelijk gegarandeerd. Er is een hoog archeologisch potentieel vastgesteld binnen de deelplangebieden *Zuidbroekstraat*, *Dorpscentrum Oostkerke* (excl. de Sint-Guthagostraat), *Hoekestraat* en *Monnikeredestraat*. Omdat de verwachte archeologische resten tot heden niet zijn gelokaliseerd en omdat *in situ* bewaring ervan binnen de geplande werken onrealistisch is wordt een archeologische opgraving in de genoemde deelplangebieden aanbevolen.

Specifiek wordt aanbevolen om minstens de werkstrook van de geplande regen- en afvalwaterafvoer (d.i. de gecombineerde werkstrookbreedte van het RWA, DWA en de PL) op te graven voorafgaand aan de installatie van de totaalinfrastructuur. Enkel in deze rioolstrook is immers met quasi zekerheid te stellen dat het gabarit van de nieuwe inrichting groter is dan het gabarit van de oude inrichting. Als tijdens de opgraving blijkt dat er nog archeologische resten buiten deze afvoerwerkstrook bewaard kunnen zijn dan wordt aanbevolen om de opgraving plaatselijk uit te breiden tot het volledige gabarit van de nieuwe inrichting (zone met nieuwe wegenis, voetpaden, parkeerstroken, groenzones), m.a.w. het plangebied. Indien tijdens de opgraving wordt vastgesteld dat enige inrichting of landgebruik een omvangrijke en diepe impact heeft gehad op de ondergrond van het plangebied, en er dus sprake is van een verregaande versnippering van het bodemarchief, dan kan aanvullend archeologisch onderzoek op plaatsen onnodig blijken.

Voor delen het plangebied is een urbane historiek gedocumenteerd. Er zijn evenwel geen argumenten gevonden die aanleiding geven tot voortgezet gespecialiseerd archivalisch onderzoek. Geofysisch onderzoek wordt niet weerhouden omdat wordt aangenomen dat eventuele archeologische niveaus of spoorvullingen onder de wegverharding en aanwezige leidinginfrastructuur onvoldoende contrast bieden om interpreteerbare meetresultaten op te leveren. Veldkartering is niet weerhouden omdat het plangebied nagenoeg volledig is verhard.

3 Bibliografie

3.1 Uitgegeven bronnen

- GYSELS H., 1993: *De landschappen van Vlaanderen en Zuidelijk Nederland. Een landschapsecologische studie*, Leuven/Appeldoorn.
- DE KEYSER R., 1964: *De gemeente Oostkerke : algemeen overzicht*, Rond de Poldertorens 1, pp. 5-7.
- DE KEYSER R., 1989: *900 jaar Oostkerke 1089-1989*, Brugge.
- DEVLIEGHER L., 1957: *Oudheidkundig onderzoek van de St.-Kwintenskerk te Oostkerke-bij-Brugge*. Bulletin de la Commission Royale des Monuments et de Sites, VIII, pp. 164-199.
- HILLEWAERT B., 1984: *Oostkerke-bij-Brugge*. Archeologische Inventaris Vlaanderen, s.n., Gent.
- HILLEWAERT B., 2019A: *Een dynamisch getijdenlandschap tijdens de eerste eeuwen*, in: Hillewaert B. & Ryckaert M. Op het raakvlak van twee landschappen: De vroegste geschiedenis van Brugge. Raakvlak, Brugge, pp. 46-47.
- HILLEWAERT B., 2019B: *Het kustgebied wordt moeilijk toegankelijk vanaf de 3de eeuw n.Chr.*, in: Hillewaert B. & Ryckaert M. Op het raakvlak van twee landschappen: De vroegste geschiedenis van Brugge. Raakvlak, Brugge, p.83.
- HILLEWAERT B. & HOLLEVOET Y. (+), 2019: *Schaarse resten uit de ijzertijd*, in: Hillewaert B. & Ryckaert M. Op het raakvlak van twee landschappen: De vroegste geschiedenis van Brugge. Raakvlak, Brugge, pp. 39-42.
- TRACHET J., DELEFORTRIE S., DOMBRECHT K., DUMOLYN J., LELOUP W., THOEN E., VAN MEIRVENNE M. & DE CLERCQ W., 2015: *Turning Back the Tide: The Zwin debate in perspective. A historiographical review of the medieval port system northeast of Bruges*. Revue du Nord 97, pp. 305-321.
- VOS P. C. & VAN HEERINGEN, R. M. 1997. *Holocene geology and occupation history of the province of Zeeland*, in: Fischer, M. M. (Ed.). *Holocene evolution of Zeeland (SW Netherlands)*. Netherlands institute of applied geoscience TNO: 5-80.
- WINTEN W., 2006: *Ontstaan en evolutie van het landschap in de Zwinstreek*, pp. 1-36.

3.2 Onuitgegeven bronnen

- JACOBS J., s.d.: Powerpoint master-thesis-2nd-seminar
- TRACHET J., 2016: *Inland Outports. An interdisciplinary study of medieval harbour sites in the Zwin region*. Doctoraat Universiteit Gent.

3.3 Geraadpleegde websites

- <https://www.openstreetmap.org/>
- <http://www.geopunt.be/>
- <https://geo.onroerendergoed.be/>
- <https://financien.belgium.be/nl/E-services/cadgis>
- <https://www.cartesius.be/>
- <https://www.dov.vlaanderen.be/>
- <https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/>
- <https://cai.onroerendergoed.be/>

4 Figurenlijst

Figuur 1: plangebied op een topografische laag (bron: openstreetmap.org).....	7
Figuur 2: planzone 1 op kadasterplan (bron: geopunt.be)	7
Figuur 3: planzone 2 op kadasterplan (bron: geopunt.be)	9
Figuur 4: planzone 3 op kadasterplan (bron: geopunt.be)	10
Figuur 5: planzone 4 op kadasterplan (bron: geopunt.be)	10
Figuur 6: planzone 5 op kadasterplan (bron: geopunt.be)	11
Figuur 7: planzone 6 op kadasterplan (bron: geopunt.be)	11
Figuur 8: planzone 7 op kadasterplan (bron: geopunt.be)	12
Figuur 9: planzone 8 op kadasterplan (bron: geopunt.be)	12
Figuur 10: planzone 9 noord op kadasterplan (bron: geopunt.be).....	13
Figuur 11: planzone 9 zuid op kadasterplan (bron: geopunt.be).....	13
Figuur 12: planzone 10 op kadasterplan (bron: geopunt.be)	14
Figuur 13: planzone 1 op orthofoto maart 2020 (bron: geopunt.be)	14
Figuur 14: planzone 2 op orthofoto maart 2020 (bron: geopunt.be)	15
Figuur 15: planzone 3 op orthofoto maart 2020 (bron: geopunt.be)	15
Figuur 16: planzone 4 op orthofoto maart 2020 (bron: geopunt.be)	16
Figuur 17: planzone 5 op orthofoto maart 2020 (bron: geopunt.be)	16
Figuur 18: planzone 6 op orthofoto maart 2020 (bron: geopunt.be)	17
Figuur 19: planzone 7 op orthofoto maart 2020 (bron: geopunt.be)	17
Figuur 20: planzone 8 op orthofoto maart 2020 (bron: geopunt.be)	18
Figuur 21: planzone 9 noord op orthofoto maart 2020 (bron: geopunt.be)	18
Figuur 22: planzone 9 zuid op orthofoto maart 2020 (bron: geopunt.be)	19
Figuur 23: planzone 2 orthofoto maart 2020 (bron: geopunt.be)	19
Figuur 24: planzone 6 rioolinfrastructuur (bron: SWECO, Plannr.4.2.4).....	21
Figuur 25: planzone 6 nieuwe wegenis en aanbehoren (bron: SWECO; Plannr.4.1.4)	21
Figuur 26: planzone 7 rioolinfrastructuur (bron: SWECO, Plannr.4.2.7).....	22
Figuur 27: planzone 7 nieuwe wegenis en aanbehoren (bron: SWECO, Plannr.4.1.7)	24
Figuur 28: planzone 8 rioolinfrastructuur (bron: SWECO, Plannr.4.2.8).....	24
Figuur 29: planzone 8 nieuwe wegenis en aanbehoren (bron: SWECO, Plannr.4.1.8)	24
Figuur 30: planzone 9 rioolinfrastructuur (bron: SWECO, Plannr.4.2.9).....	25
Figuur 31: planzone 9 nieuwe wegenis en aanbehoren (bron: SWECO, Plannr.4.1.9)	25
Figuur 32: planzone 3 rioolinfrastructuur (bron: SWECO, Plannr.4.2.3).....	25
Figuur 33: planzone 3 nieuwe wegenis en aanbehoren (bron: SWECO, Plannr.4.1.3)	26
Figuur 34: planzone 5 rioolinfrastructuur (bron: SWECO, Plannr.4.2.5).....	27
Figuur 35: planzone 5 nieuwe wegenis en aanbehoren (bron: SWECO, Plannr. 4.1.5)	28
Figuur 36: planzone 1 rioolinfrastructuur (bron: SWECO, Plannr.4.2.1).....	28
Figuur 37: planzone 1 nieuwe wegenis en aanbehoren (bron: SWECO, Plannr.4.1.1)	29
Figuur 38: planzone 2 rioolinfrastructuur (bron: SWECO, Plannr. 4.2.2).....	29
Figuur 39: planzone 2 nieuwe wegenis en aanbehoren (bron: SWECO, Plannr.4.1.2)	29
Figuur 40: planzone 10 nieuwe wegenis en aanbehoren (bron: SWECO, Plannr.4.1.10)	31
Figuur 41: het onderzoeksgebied op de traditionele landschappenkaart (bron: geopunt.be)	36
Figuur 42: het onderzoeksgebied gesitueerd op het <i>Westkapellegeul</i> stelsysteem (bron: geopunt.be)	36
Figuur 43: topografie en hydrografie van het onderzoeksgebied (bron: geopunt.be).....	37

Figuur 44: detail topografie ter hoogte van <i>Dorpscentrum Oostkerke</i> (bron: geopunt.be)	37
Figuur 45: indicatieve terreincoupe deelplangebied <i>Heitegemstraat</i> van WNW naar OZO (bron: geopunt.be)	38
Figuur 46: indicatieve terreincoupe deelplangebied <i>Hoekestraat</i> van ZW naar NO (bron: geopunt.be)	38
Figuur 47: indicatieve terreincoupe deelplangebied <i>Zuidbroekstraat</i> van ZW naar NO (bron: geopunt.be)	38
Figuur 48: terreincoupe deelplangebied <i>Centrum Oostkerke, Sint-Kwintensstraat</i> van NNW naar ZZO (bron: geopunt.be)	39
Figuur 49: terreincoupe deelplangebied <i>Centrum Oostkerke, Processieweg</i> van W naar O (bron: geopunt.be)	39
Figuur 50: terreincoupe deelplangebied <i>Centrum Oostkerke, Sint-Guthagostraat</i> van N naar Z (bron: geopunt.be)	39
Figuur 51: indicatieve terreincoupe deelplangebied <i>Monnikeredestraat</i> van W naar O naar ZZO (bron: geopunt.be)	40
Figuur 52: onderzoeksgebied op de Quartair profieltypekaart 1/50.000 (bron: geopunt.be)	41
Figuur 53: diepte van het Weichseliaanzand (bron: B. Jacobs)	41
Figuur 54: onderzoeksgebied op DHMV II, Quartair profieltypen en Vandermaelen gecombineerd (bron: geopunt.be)	43
Figuur 55: deelplangebied <i>Heitegemstraat</i> op Bodemkaart Vlaanderen (bron: geopunt.be)	44
Figuur 56: deelplangebieden <i>Zuidbroekstraat</i> en <i>Centrum Oostkerke</i> op de Bodemkaart Vlaanderen (bron: geopunt.be)	44
Figuur 57: deelplangebied <i>Monnikeredestraat</i> op de Bodemkaart Vlaanderen (bron: geopunt.be)	45
Figuur 58: plangebied op de potentiële bodemerosiekaart per perceel 2013 (bron: geopunt.be)	45
Figuur 59: deel van de zgn. <i>Pourbuskaart</i> uit 1561-1571 ter hoogte van het onderzoeksgebied (bron: UGent, J. Trachet)	50
Figuur 60: deelplangebied <i>Heitegemstraat</i> gesitueerd op de kaart van Pourbus uit 1561-1571 (bron: UGent, J. Trachet)	51
Figuur 61: <i>Zuidbroekstraat, Dorpscentrum Oostkerke</i> en <i>Hoekestraat</i> op de kaart van Pourbus (bron: UGent, J. Trachet)	51
Figuur 62: deelplangebied <i>Monnikeredestraat</i> op de Pourbuskaart (bron: UGent, J. Trachet)	52
Figuur 63: het onderzoeksgebied op de kaart van Ferraris uit 1771-1778 (bron: geopunt.be)	52
Figuur 64: plangebied <i>Heitegemstraat</i> op de kaart van Ferraris 1771-1778 (bron: geopunt.be)	53
Figuur 65: <i>Zuidbroekstraat, Dorpscentrum Oostkerke</i> en <i>Hoekestraat</i> op de Ferrariskaart (bron: geopunt.be)	54
Figuur 66: deelplangebied <i>Monnikeredestraat</i> op de Ferrariskaart (bron: geopunt.be)	54
Figuur 67: <i>Heitegemstraat</i> op de Atlas der Buurtwegen van na 1841 (bron: geopunt.be)	55
Figuur 68: <i>Zuidbroekstraat, Centrum Oostkerke</i> en <i>Hoekestraat</i> op Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be)	56
Figuur 69: <i>Monnikeredestraat</i> op de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be)	56
Figuur 70: onderzoeksgebied op de Vandermaelenkaart uit 1849-1850 (bron: geopunt.be)	57
Figuur 71: onderzoeksgebied op de topografische kaart uit 1884 (bron: cartesius.be)	58
Figuur 72: onderzoeksgebied op de topografische kaart van 1911-1934 (bron: cartesius.be)	58
Figuur 73: onderzoeksgebied op de topografische kaart uit 1953 (bron: cartesius.be)	60
Figuur 74: in 1981 aanwezig riool in <i>Dorpscentrum Oostkerke</i> (bron: Stad Damme)	60

Figuur 75: deelplangebied <i>Heitegemsestraat</i> geconfronteerd met de CAI (bron: geopunt.be en Agentschap Onroerend Erfgoed).....	61
Figuur 76: <i>Hoekestraat</i> geconfronteerd met de CAI (bron: geopunt.be en Agentschap Onroerend Erfgoed).....	61
Figuur 77: <i>Zuidbroekstraat</i> en <i>Dorpscentrum Oostkerke</i> geconfronteerd met de CAI (bron: geopunt.be en Agentschap Onroerend Erfgoed).....	63
Figuur 78: opgravingsplan 1956-1957 (bron: Devliegheer 1957, afb.38)	63
Figuur 79: oost-west coupe van de 1956-1957 opgraving bij de Sint-Kwintenskerk (bron: Devliegheer 1957, afb.3)	65
Figuur 80: gedocumenteerde bewoning langs <i>Monnikeredestraat</i> (bron: Trachet 2016, fig.92)	66
Figuur 81: <i>Monnikeredestraat</i> noord geconfronteerd met de CAI (bron: geopunt.be en Agentschap Onroerend Erfgoed)	67
Figuur 82: <i>Monnikeredestraat</i> zuid geconfronteerd met de CAI (bron: geopunt.be en Agentschap Onroerend Erfgoed)	67
Figuur 83: concentratie oppervlaktevondsten grenzend aan <i>Monnikeredestraat</i> (bron: Trachet 2016, fig.93).....	68
Figuur 84: zone met verhoogde magnetische waarden langs <i>Monnikeredestraat</i> (bron: Trachet 2016, fig.94).....	68

5 Lijst van bijlagen

1. Topografische kaart met aanduiding plangebied
2. Kadastrale kaart met aanduiding plangebied
3. Plannenbundel